

четиво

СЕСИЯ БЪОДКЕР Силас
и Гудик
Куция

за Юноши

СЕСИЛ БЪОДКЕР СИЛАС И ГУДИК КУЦИЯ

Превод: Анята Качева

chitanka.info

Романът „Силас и Гудик Куция“ е продължение на издадения от „Отечество“ през 1982 година роман „Силас и черната кобила“ от известната съвременна датска писателка Сесил Бьодкер, носител на международната награда за детска литература на името на Ханс Кристиан Андерсен.

ГЛАВА I

ГРАДЪТ КРАЙ МОРЕТО

Останалата част от лятото Силас и Гудик Куция пътуваха из страната, язدهа с конете си от град на град, от едно място на друго, нагоре по обрасли с мъх хълмове, надолу към дълги тревисти долини с разпръснати от двете страни къщи, навътре в горите и през широки пусти области. През цялото време по течението на реката, все по-далеко и по-далеко от родното село на Гудик Куция.

Това беше голяма страна.

Те язدهа по течението на реката, но не се доближаваха до нея. Пътищата криволичеха навътре между населените места и много рядко двамата стигаха до брега, откъдето се виждаше водата. Пътуването през такива големи местности отнемаше много време.

Но Силас беше щастлив. Никога не се бе чувствал така добре както сега. През цялото си детство беше следвал майка си и гълтача на саби Филип и беше свикнал с такъв странстващ живот; никога не бяха живели дълго време на едно място и затова не виждаше нищо странно в начина на живот, който водеха сега с Гудик Куция. Напротив. Нямахме нищо по-хубаво от това да пътуваш на собствен кон, без някой да решава вместо тебе. Силас се радваше на своето щастие. Не само че бе спечелил сам коня, но когато селяните му го взеха, той си го възвърна отново — а и Гудик Куция бе с него. Това беше най-хубавото.

Щом стигнеха до някое населено място, където щяха да пренощуват, Силас започваше да свири на флейтата си и да прави акробатически номера, както бе правил, когато пътуваше с Филип. По този начин той печелеше пари за храна и място за спане. Това беше толкова просто и толкова изгодно, че не смяташе за необходимо да върши нещо друго: та хората толкова рядко виждаха истински жонгльори! Силас забеляза със скрита радост, че с номерата си може да опразни цяло село.

С Гудик Куция беше по-различно, той никога не се беше отдалечавал от селото си за дълго време и затова беше в съвсем друго

разположение на духа. Гудик Куция не можеше да не бъде загрижен.

Естествено, в началото той смяташе, че водят неповторим и чудесен живот, а и не беше длъжен да пасе глупавите животни на селото, а можеше да язди, където пожелае заедно със Силас. Но постепенно дните и седмиците минаваха, приближаваше краят на годината, а Силас дори и не мислеше да се връща в селото и Гудик се затъжи за родния си дом. Едновременно с това той изпитваше угризения на съвестта, защото бе заминал, без да знае какво е станало с майка му и сестричките му. През цялото време си мислеше, че ловецът на видри Арон сигурно се е погрижил за тях, но ако не е така — ако е пострадал от Бартолин? Във всеки случай двамата не бяха приятели, а майка му изобщо не се интересуваше от Бартолин.

Тя сигурно също се безпокоеше за него. Напуснали бяха селото така внезапно, че не остана време за обяснения. А и селяните така се бяха ядосали, че Силас ги бе измамил с коня, та трябваше да изчезнат колкото може по-бързо.

Цялото лято Гудик Куция таеше мислите си, но колкото повече приближаваше краят на годината, толкова повече те го измъчваха и на края беше принуден да поговори за това със Силас. Болният крак го измъчваше. Бяха лошо облечени и студеният пронизващ вятър му причиняваше болка. Дори да не можеха да се върнат в селото, поне да се подслоняха някъде.

Силас смяташе, че това е възможно. Могат да живеят някъде под наем, казваше той, но в някой истински град, където човек има възможност да изкара цяла зима. Той знаеше къде има такъв град. Само трябваше да излязат там, където реката се влива в морето, а това място не беше толкова далеко.

Гудик Куция кимна мълчаливо и уви голяма стиска слама около болния си крак. Щом не можеше да се прибере в къщи, няколко мили повече или по-малко нямаха никакво значение. С изключение на това, че му беше студено. Но и на двамата им беше студено, нямаха зимни дрехи и за да смекчат най-големия студ, те напъхаха толкова слама в ризите и панталоните си, че заприличаха на плашила.

Силас каза, че трябва да си купят нови дрехи, щом стигнат до града.

Гудик Куция кимна мълчаливо, без да противоречи — но той знаеше, че дрехите струват скъпо.

Всъщност Силас беше този, който знаеше как да се оправят. Вярно — не е бил преди в този град, но е минавал през други големи градове заедно с Филип. В началото най-важното е да се привлече вниманието.

Човек не може да отиде да живее под наем, ако няма пари, бе казал той.

И когато стигнаха покрайнините на града, Силас извади флейтата си, изправи се на гърба на голямата кобила и, свирейки, премина по улиците, докато стигна до пазара. Щастлив и весел той се носеше върху своя красив кон, който пристъпваше с лека танцова стъпка под звуците на флейтата.

Гудик Куция го следваше срамежливо по петите. Нито той, нито късокракият рошав кон имаха талант за такъв вид представление. Той се огледа наоколо със зяпнала уста, никога преди не беше попадал в такъв град. В сравнение с това, което бе виждал, той беше заплашително голям и претъпкан с хора. И от страх да не се загуби по безбройните улици, той се приближи съвсем до големия кон. Беше му ясно колко странно изглеждаха двамата със Силас с дрехите си, издути от слама, която стърчеше отгук и оттам. Но това не тревожеше Силас. Напротив. Колкото по-зле изглеждаха, толкова по-лесно щяха да привлекат вниманието на хората и да събудят любопитството им.

Въпреки че рошавият кон се беше оказал напълно неподатлив на обучение, музиката все пак му влияеше. Той просто обичаше флейтата повече от всичко на света и би направил всичко, само и само да се добере до нея. През цялото време Гудик Куция беше принуден да държи здраво юздите, за да му попречи да се втурне към Силас с уста, отворена от нетърпение, и да захапе бляскавото парче дърво и да го погълне.

Той беше наистина забележителна кранта, която изобщо не приличаше на другите коне. Имаше си свой собствен начин да привлича вниманието — и невинаги за добро. Освен слабостта към бляскави, красиви резбовани предмети, той беше развил у себе си изключителна любов към отворени врати и прозорци и не един път Гудик Куция се принуждаваше да го избутва от къщите на непознати хора, докато ядосаното семейство размахваше след него и след коня различни домакински пособия.

Случваше се също Рошавия да успее между другото да напъха дългата си нахална глава през някой отворен прозорец на улицата. В най-добрия случай някоя миролюбива женица подскочаше до небето, уплашена до смърт, а в най-лошия случай той поглъщаше нейните подправки за супа или хляба, оставен да изстине. Тази кранта винаги успяваше да им докара до главата някоя беля, но въпреки всичко не биха искали да се лишат от коня.

Гудик Куция стискаше с всичка сила юздата, докато Силас направляваше черния кон към пазара. Трябваше да внимават да не направят някоя беля, защото щяха да останат тук, а в такъв голям град имаше и пазачи, и стражари.

Когато хората започнаха да се събират, Силас извади сламата от дрехите си и я събра на купчина върху паветата, за да може по-лесно да се движи. Откъм морето духаше суров вятър, изпълнен с непознат мирис, който накара Гудик Куция и Рошавия да проточат вратове и да го подушат. Миришеше на солена вода, на изхвърлени водорасли и умряла риба. Рошавия искаше да се запъти веднага към морето, мирисът го мамеше, но Гудик Куция твърдо го държеше настрана от зрителите. Не смееше да изпусне Силас от очи.

А в средата на кръга Силас изнасяше своята програма. Гудик Куция се опита да прецени въздействието ѝ върху хората. Изглежда, че те се забавляваха, във всеки случай пляскаха бурно и Силас много пъти събираше монети по неравните павета. Гудик Куция не виждаше много от това, което ставаше в средата на кръга, но изведнъж забеляза една висока, кокалеста жена, която се повдигаше на пръсти, за да вижда през другите, като през цялото време здраво държеше едно малко момче. Нейните жълти кокалести пръсти се бяха затворили като клещи около едната му ръка и очевидно това му причиняваше болка. Беше ясно също, че момчето не смее да протестира. То не беше по-

голямо от малкото братче на Гудик Куция и висеше на ръката ѝ като парцалена кукла.

Гудик Куция я погледна. Защо не остави момчето само — или да го повдигне така, че то също да вижда? Та то стоеше долу зад гърбовете на всички.

„Ама че противна жена“, мислеше си Гудик Куция, като я гледаше втренчено. Колкото повече я гледаше, толкова по-странна му се струваше тя. На главата си имаше голяма мъжка шапка с широка периферия, изпод която стърчаха сиви кичури коса. Тази коса във всеки случай не беше ресана нито днес, нито вчера. Нейното продълговато слабо лице можеше спокойно да подхожда на мъж, смяташе Гудик Куция, гънките на измачканата ѝ пола стигаха до чифт износени войнишки ботуши, а отгоре се беше загърнала с нещо подобно на наметало. Странна фигура.

Момчето не изглеждаше на повече от осем-девет години, малко тънкокрако същество с големи уплашени очи и посинели от студа бузи. Жената, която го държеше за ръката, беше голяма като копа сено в сравнение с него.

Гудик Куция гледа така дълго и настоятелно странната двойка, че най-накрая жената го забеляза. С рязко движение на главата тя обърна към Гудик нос си, приличащ на орлов клюн, и впи в него черните си като два въглена очи. Ясно, човек не бива да се шегува с нея.

— Какво си зяпнал такъв? — попита тя.

— То не вижда нищо — каза Гудик Куция и посочи момчето. — Може да дойде да седне тук при мен.

Гудик Куция подкара коня към жената.

— Няма нужда — отговори тя кратко и отблъскващо.

Рошавия наведе глава и я подуши, забравил напълно, че искаше да отиде до морето.

— Да, но като не вижда нищо... — опита отново Гудик Куция. Беше му мъчно за момчето, което висеше така, сякаш жената имаше намерение да го умори.

— Какво те засяга това? — озъби се тя.

Рошавия я подуши въодушежено по ботушите и опита зъбите си в глезена ѝ.

— Махай се оттук, дявол такъв! — извика жената и стовари юмрука си върху челото на коня.

Той отправи през дрипите ѝ поглед, изпълнен с блаженство, но тя се обърна кръгом на своите разкривени войнишки ботуши и повлече момчето, което беше принудено да я следва почти заднишком.

Гудик Куция седеше все още загледан след тях, когато Силас дойде и попита какво се е замечтал така. Гудик Куция веднага се съвзе, а Силас победоносно дрънкаше с монетите в джоба си; денят беше добър и той вече бе взел адреса на една стара глуха жена, която, както казваха, давала стаи под наем, а имала и барака в двора.

— На Фискергаде — осведоми го Силас.

Никой от тях не знаеше къде се намира Фискергаде, но било някъде близо до морето.

Изведнъж Гудик Куция хвана Силас за ръката.

— Виж там!

Силас се огледа учудено.

— Какво да видя?

— Тези там.

— Тази с точиларската количка ли?

— И момчето с нея — каза Гудик Куция развълнувано. — Не виждаш ли, че тя го е впрегнала?

Силас се намръщи.

— Успокой се, има много деца, които трябва да работят нещо. Нали и ти самият работеше?

— Да, но тя... — Гудик Куция продължи да гледа впрегнатото в тежката зелена количка момче. Нещо в примиреността на момчето караше всичко да изглежда нередно.

— Сигурно му е баба — каза Силас. — Тя има право на това.

— Как се казваш? — попита Гудик Куция, когато минаваха яздейки покрай тях.

Момчето се стресна и погледна уплашено назад към точиларката с широкополата шапка.

— Казвам се Юнас, а това е баба ми — изчурулика то.

— Ето, видя ли? — каза Силас.

Слабото лице под голямата шапка се усмихна язвително.

Гудик Куция премълча това, което мислеше, и когато след малко стигнаха до къщата на Фискергаде, за да преговарят с глухата жена, той го бе забравил. Оказа се, че глухата е много по-глуха, отколкото

очакваха, разбираше ги само когато се съгласяваха с нейните условия. Тя посочи разтревожена конете.

— Да, така е, за конете също нямаме място за спане — увери я Силас.

Объркана, жената се хвана за главата и им посочи една тясна стълба към тавана. Може би ще се съгласят да се настанят горе?

Силас посочи съборетината в задната част на двора. Оказа се, че това е една полуразрушена конюшня, неупотребявана от дълго време, която изглеждаше ужасно. Глухата го изгледа неразбиращо. Тогава Силас извади пълна шепа от джоба си и я разклати под носа ѝ. Жената го хвана за китката, за да може да види по-добре, след което кимна и грабна парите. Могат вече да почнат да се настаняват, каза тя и се затътри обратно през двора, облечена в своите сукнени износени дрехи.

— Казаха, че става дума за стая — промърмори Гудик Куция замислено, когато след малко видяха, че глухата стои вътре до кухненската маса и брои парите.

— Това са подробности — каза Силас и огледа прогнилата ограда, която разделяше двора на глухата от дворовете на другите къщи. — Имаме покрив над главата си, сега това е най-важното.

— Да, но само един празен таван... за толкова пари?

— Така е във всички истински градове — каза Силас и вдигна рамене. Той не разбираше как такава дреболия може да накара Гудик Куция да провеси нос.

— Дори сламата за постилане тук струва пари — продължи Гудик Куция, — не мислиш ли, че трябваше да си потърсим място в някое село?

— Да, но тук много по-лесно се печелят пари за храна — отговори Силас. — Хората в града имат повече пари.

Гудик Куция настояваше, че градът е особен и чужд, в него има прекалено много хора и човек не познава никой от тях. А горе на тавана, където щяха да живеят те, беше празно и неприветливо.

— Ако си потърсим сами сламата, която ще ни трябва, извън града ще я получим евтино — каза Силас, — важното е през цялото време да имаме пари.

Гудик Куция въздъхна. Пари, да. Той никога не печелеше парите, от които имаха нужда, и това малко го измъчваше. У дома цялото

семейство зависеше от това, което изкарваше той, а сега то беше почти без значение. Понякога дори се чувстваше в тежест.

Огледаха бегло лошата конюшня и решиха да потърсят веднага слама както за себе си, така и за конете, и то колкото може повече, защото беше доста студено, а те нямаха никакви завивки.

Силас и Гудик Куция не бяха виждали морето преди и от чисто любопитство препуснаха първо по брега, като вдишваха с очевидно задоволство силния солен морски вятър. Изглежда, че дори на конете им беше приятно и те ги оставиха да препускат по твърдия пясък край водата. Брегът наистина беше странно място, не приличаше на нито едно от местата, където са били досега, и беше отрупано с толкова изхвърлени неща. На едно място лежеше стара пробита рибарска лодка, която те дълго разглеждаха, но за съжаление не можеше да се поправи, а на друго — част от каруца. По целия бряг бяха разхвърляни клони и колове, счупени бъчви и най-различни дървени отпадъци, смесени с всичко, което беше изхвърлено от дъното на морето. Когато минаха покрай едно парче от греда, Гудик Куция слезе и го взе в ръка.

— Остави го — каза Силас. — Нямаме условия да палим огън — на тавана няма дори печка. Иначе тук има материал за горене за много години.

Той посочи ивицата от изхвърлени на брега неща, която продължаваше, докдето стигаше погледът.

Гудик Куция проследи с очи пръста му и кимна мълчаливо. Нещо в него трепна. Силас, сякаш прочел мислите му, също слезе и вдигна едно парче дърво. Беше само едно малко парче, но дървото беше хубаво и здраво и той го подаде на Гудик Куция.

— Имам нужда от паница — каза той, — можеш ли да ми издялаш една?

Гудик Куция вдигна бързо глава, всички паници и съдове, които с времето бе издялал, оживяха в сърцето му. Това бе една от причините за тъгата му по родния дом. Откакто напуснаха селото не бе останало време за това, а ръцете му имаха нужда отново да усетят как нещо се оформя под тяхната воля. Без да се замисли, той взе парчето дърво, което Силас му подаде.

— Но да не е обикновена паница — каза Силас. — От едната страна да има широка плоска издатина.

— Дръжка? — попита Гудик Куция.

— Не, във всеки случай не обикновена дръжка, а поставена хоризонтално.

— Никога не съм виждал такава паница — възрази Гудик Куция.

— Тя ще бъде за черната кобила.

— За да пие от нея?

— Да събира парите в нея — засмя се Силас. — Трябва да е дълбока. Никой досега не е виждал кон сам да събира парите, а винаги има много хора, които само стоят и гледат и след това си отиват.

Сега Гудик Куция също се засмя.

— Ти все ще измислиш нещо — каза той. А в себе си усети дълбока радост при мисълта, че занапред ще употребява ножа си и за друго освен за рязане на хляб. Той привърза здраво дървеното трупче за седлото на Рошавия и бързо последва Силас, който галопираше към селската къща, скрита зад група дървета малко по-навътре в сушата.

Когато стигна до къщата, Силас вече преговаряше със селянина за една голяма бала слама, за която нямаше място в плевнята. Силас и селянинът говореха в средата на двора, а на вратата на кухнята стояха миловидната жена на селянина и няколко малки деца, които гледаха уплашено пришълците. Няколко по-големи деца и един старец, чиито панталони бяха изцапани с ярма за кравите, се промъкнаха през вратата на конюшнията, никой не се осмеляваше да се доближи до Силас и селянина. Още отдалеко Гудик Куция чу какво е предприел Силас.

Докато уговаряха цената на сламата, той разказваше надълго и нашироко на какво са способни двамата с коня.

Изпълнен със съмнение, селянинът кимна към своите коне, които стояха на поляната.

— Дали не послъгваш малко?

Силас се закле с вдигната ръка.

— На какво ще се обзаложим?

Селянинът се колебаеше. Знаеше, че облогът е нещо опасно, човек може да загуби.

— Една порция от супата, която мирише така хубаво? — предложи Силас.

Селянинът се усмихна с облекчение, това беше дребна работа.

— Дадено — каза той.

— И за него също?

Силас посочи назад към Гудик Куция, който предпазливо държеше Рошавия в края на двора.

— Да, да — отвърна нетърпеливо селянинът. Имаха достатъчно супа. — Само почвай.

Силас извади флейтата си. Не може да има празник без музика, мислеше си той, и това само по себе си вече се стори чудновато и необикновено на селското семейство. Те не бяха привикнали на музика, особено на музика като тази, която излизаше от инструмента на Силас. Стояха като залепени за къщата и попиваха всичко с широко отворени очи и зяпнали уста, напълно притихнали, сякаш се страхуваха, че ако помръднат, свиращът на флейта ще спре да свири.

Това беше звукът на големите събития, свързан с тях само с празници и веселие. Но въпреки това сега, в този съвсем обикновен ден, те стояха в двора си, облечени в работно облекло, и слушаха. Това будеше безпокойство, да, беше почти кощунство за духовния покой на доброто семейство, защото нямаше умрял, който трябваше да се погребее и да се почете с ядене, нямаше сватба, нямаше нито едно дете, което да трябва да се заведе на църква. Въпреки това те се гощаваха с музиката от флейтата.

Силас извика кобилата.

И без да спира да свири, той се качи върху нея и я накара да направи нещо, което не би хрумнало на никой селски кон, накара я да танцува и да се покланя, да се изправя на задните си крака, докато членовете на селското семейство, поразени от необикновената гледка, се държаха с две ръце за стената.

— Това е само нищожна част от способностите на коня, само разгривка — каза Силас, когато селянинът отново се приближи. Той галеше с възхищение това необикновено животно, което толкова много се различаваше от неговите кранти.

Но крайно време бе да влязат и да се нахранят. Сякаш извинявайки се, селянинът им обясни, че могат да им предложат само обикновена, всекидневна супа с твърд хляб.

Силас и Гудик Куция благодариха. Бяха огладнели здравата, защото от последното им хранене бе минало много време. Силас се запремята из двора от чисто въодушевление. Обикновената супа на село беше и солидна храна с най-различни неща в нея.

След като се нахраниха, той извади парите, за да плати сламата, но за това и дума не можеше да става. Селянинът замаха заплашително с ръце, толкова малко слама не значи нищо, самият той трябва да благодари за музиката и всичко останало. Той прошепна нещо на едно от големите момчета, а то изхвъркна от вратата с обезпокояваща бързина и се скри зад къщата. Гудик Куция и Силас се побутнаха.

Но можеха да си спестят безпокойството. Момчето дотърча обратно с един крякащ и пляскащ с криле петел, взет направо от курника, все още със сламки и остатъци от храна по ноктите. Селянинът го взе и без да каже дума, изви врата на бедното създание и го даде на Силас.

— Ето — каза той, — вземи това и друг път пак ела — имаме достатъчно слама.

После им помогна да натоварят балите със слама върху конете и да ги завържат здраво една върху друга, докато накрая животните заприличаха на движещи се купи сено. А Силас и Гудик Куция се отправиха пеша обратно към града, където веднага започнаха да подреждат за конете най-хубавия ъгъл от жалката конюшня за през зимата.

— Ето, това беше селянин — каза замислено Гудик Куция, — не можеше ли да останем да живеем при него?

— С гостоприемството не бива да се злоупотребява — отговори Силас, — по-добре е да го имаме в резерва. Такива като него не са много.

Гудик Куция не разбра добре какво искаше да каже той, но вдигна на рамо една бала със слама и закуцука към таванската стълба. И след това още една. Горещо на тавана той разстла сламата до едната стена, където имаше малък прозорец и където покривът изглеждаше що-годе плътен. Може и да мине за зимно жилище, помисли си той, но предпочиташе да е по-светло. Той седна на сламения дюшек и огледа критично парчето дърво, което бяха намерили на брега. „Да се събират парите в нея“, помисли си той. Винаги Силас събираше парите, Силас и конят. Ако беше взел някои от паниците и съдовете, които се намираха в дупката му до реката, можеше да ги продаде и сам да спечели пари.

Тази мисъл не му даваше мира.

Наистина не може да си вземе съдовете, но може да измайстори нови. Ножът и ръцете му бяха тук и знаеше как трябва да си служи с тях.

Решението му бе взето мълчаливо. Не каза нищо на Силас, но знаеше, че много скоро ще имат нужда от пари — трябваха им завивки, дрехи и храна за тях и за животните.

Без да чака повече, той затършува в джоба си, намери сгъваемия си нож и започна да дяла все още мокрото дърво. Отново изпита онова чудесно усещане, че нещо се подчинява на волята му. Тресчиците се извиваха и падаха и след тях в ръцете му остана едно добре оформено парче дърво.

Още на следващия ден ще отиде отново на брега, реши той. След като се намери едно парче дърво, което може да се използва, значи ще се намерят и повече. Макар и не с най-фина изработка, той се стара много над паницата на Силас. През малкия прозорец вече не влизаше почти никаква светлина, но когато Силас се качи горе, Гудик все още беше изцяло погълнат от работата си.

ГЛАВА II

КАКВО КРИЕШЕ ГЛУХАТА ПОД ДЪРВАТА ЗА ГОРЕНЕ

Цялата зима Силас и Гудик Куция живяха на тавана на глухата старица. Той се оказа много по-неуплътнен и по-студен, отколкото бяха очаквали. Знаеха, разбира се, че не могат да намерят нещо луксозно, но когато настана истинският студ, мястото се оказа дори прекалено добро. Сякаш тук, край морето, студът беше друг, много по-пронизващ, отколкото във вътрешността на страната.

— Тази проклета мъгла — промърмори Гудик Куция и разтри болния си крак.

— И винаги духа — потвърди Силас.

Сякаш не бе достатъчно, че покривът тече, та суровият морски вятър свистеше, нахлувайки от предната страна, а като валеше сняг, той навяваше вътре безброй малки, дълги преспи върху дъсчения под, който отделяше тавана от долните стаи. Момчетата трябваше колкото може по-бързо да изринат бялата мокра купчина и да я изхвърлят през малкия прозорец, преди да се е разтопила.

По едно време те се умилкваха около Глухата с надежда да им разреши да се преместят долу в най-лошото време. Но това беше невъзможно.

Първо, къщата не беше голяма. Откъм улицата Глухата имаше голям хубав хол, който самата тя не се осмеляваше да използва, а откъм двора — кухня и една малка задна стаичка, пълна догоре с дърва за горене.

И второ, всеки път, когато повдигнеха този въпрос, тя изобщо не разбираше за какво става дума. Беше съвсем невъзможно да разбере какво искат, въпреки че очевидно полагаше големи усилия.

И те престанаха да я питат. Просто се увериха, че искат нещо невъзможно, защото единственото място, което се отопляваше в къщата, беше кухнята, а там живееше тя. Там, до бялата дървена маса,

износена до такава степен, че жилките на дървото стояха като изпъкнала гравюра, тя се хранеше, там прекарваше целия си ден, там спеше през нощта. На стената откъм хола имаше нещо подобно на ниша, един шкаф към леглото с перде отпред. А в малката стаичка зад кухнята държеше всичките си дърва; тук нямаше какво да правят, бяха принудени да останат там, където бяха, въпреки че зъбите им тракаха от студ.

Но Силас нямаше да е Силас и Гудик Куция нямаше да е Гудик Куция, ако просто така, без съпротива, легнеха един до друг и се оставеха да умрат от студ на един чужд таван. Лошите условия подтикваха тяхната изобретателност и малко по малко нещата започнаха да се оправят. Първо забелязаха, че навятият сняг се топи най-бързо над кухнята, която се отопляваше. Значи там трябваше да е по-топло и те преместиха мястото си за спане там. Във всеки случай отдолу щеше да им пази завет, макар че течението, което ставаше в празния таван, ги безпокоеше. Липсваше им нещо, с което да оградят мястото за спане.

Но и това се уреди един ден, когато Силас дойде с чифт конски чулове, които бе успял да измъкне на ниска цена. Бяха излъскани от конска пот и едвам се навиваха на руло, но това не смути момчетата. Можеха да пазят завет. Пробиха дупки в тях и с помощта на дървени колчета ги прикрепиха заедно и ги разпънаха под гредите на покрива като палатка над купчината слама. Наистина вътре в палатката не беше кой знае колко високо, бяха принудени да пълзят на четири крака, но като опънаха покривалото силно на всички страни, като натрупаха по края му камъни и най-после, като наслагаха отстрани колкото може повече от останалата слама, успяха значително да увеличат градусите вътре.

Но най-голямата акция беше, когато Гудик Куция с помощта на джобния си нож успя да разхлаби малко една от прогнилите дъски на тавана на кухнята. Оказа се, че дъската лесно се откова в единия край и като сложиха в процепа една пръчица, направиха по този начин малък отвор, през който палатката се изпълваше с кухненското ухание на Глухата. И макар че не всичко, което идваше през процепа, миришеше еднакво добре, момчетата се наслаждаваха на топлината от печката на Глухата, без самата тя да има и най-малка представа за това. Вечер, когато мракът започваше да изпълва ъглите, слагаха пръчицата на

мястото, а сутрин, щом се зазореше, я махаха. И всяка нощ спяха чудесно, без да мръзнат.

— Това се нарича да се нагодиш според условията — каза Силас.

Предобед, когато времето позволяваше, той тренираше с черната кобила в малкия двор на Глухата. Виждаше я как седи и го наблюдава през прозореца, но никога не се намесваше и Силас с удоволствие ѝ предоставяше това нищожно забавление. Едва ли много неща изпълваха съществуването на една такава самотна и стара жена.

В същото време Гудик Куция седеше в конюшната, където си беше подредил един ъгъл при конете. Там също бяха принудени да измислят нещо, за да изолират студа, защото покривът в единия край на старата постройка бе срутен и дъждът и вятърът безпрепятствено нахлуваха вътре. С помощта на срутения материал изградиха стена, която разделяше съборената от здравата част на конюшната така, че сега поне там, където стояха конете, бе уплътнено. Големите топли животни омокотяваха въздуха с телата си. Беше много приятно сутрин да влезеш вътре, след като цяла нощ телата на животните са изпускали топлина; освен това там не беше така тъмно както на тавана.

В началото почти всеки следобед Силас се появяваше на различни места в града и много пъти представлението му носеше наистина добра печалба, особено когато научи кобилата да обикаля зрителите с дървената паничка на Гудик Куция. Все пак те никога не бяха виждали подобно нещо и не можеха да не проявят любопитство.

Но постепенно с течение на времето и със засилването на студа хората загубиха интерес към него, отчасти, защото беше прекалено студено да стоят дълго на вятъра. А духаше през цялото време.

Но едновременно с намаляването на интереса към Силас започна да расте търсенето на дървените паници и съдове на Гудик Куция и печеленето на необходимите им пари все повече зависеше от неговата сръчност.

Гудик Куция изпитваше истинско наслаждение от това. Защото, откакто бе напуснал дома си, беше само придружителят, а сега изведнъж стана необходим и пое отговорност за нещо. Сега от него зависеше да не гладуват. И госпожите от града гледаха с добро око и с разбиране неговите дървени изделия, те знаеха какво е това, можеха да определят цената му и плащаха с чувството, че наистина получават нещо срещу парите си.

Гудик Куция се върна щастлив и доволен в къщи и показа на мрачния и затворен Силас какво има в джоба. Той се стараше много над онова, което правеше, отдавна си бе набавил желязо за пробиване на дупки и други сечива от местния ковач, което облекчаваше работата, паниците му ставаха гладки отвътре, а към това се прибавяше и умението му да избира дървото така, че тъмните жилки лежаха като шарка на дъното, или украсяваше съдовете отгоре с резба. Това засилваше желанието у жените да купуват повече.

Когато Силас окончателно се убеди, че по това време на годината не може да изкара нищо с коня по улиците, той се задоволи да го поддържа във форма с краткотрайна сутрешна тренировка, след което поемаше половината от работата на Гудик Куция, а именно търговията. Не беше тайна за никого от тях, че Силас може да продава повече и по-бързо благодарение на умението си да говори с хората. Никой не умееше да говори така добре и на място като него, а освен това се справяше по-добре с ходенето, отколкото накуцващият Гудик Куция. Те намериха това разпределение на труда за разумно.

Така мина дълго време.

Гудик Куция дялаше, без да спира, а Силас хвалеше стоката му; постепенно те опознаха града и откъм задната му страна — откъм онази страна, която гледаше към дворовете, където всъщност протичаше животът. Един пътуващ търговец никога не чука на главната порта с надежда да продаде нещо, затова Силас се промъкваше през малките вратички, заобикаляше къщите и влизаше в кухните, където можеше да покаже стоката си и където жените можеха на спокойствие да ровят и да избират, докато намерят точно това, от което се нуждаят.

Скоро дори започнаха да им остават пари, след като платяха наема на Глухата. Дребни пари, разбира се, но все пак достатъчно много, за да ги скрият за по-сигурно на тавана в парче конски чул. Нямахше да е лошо в деня, в който щяха да напуснат този относително сигурен начин на живот, да имат нещо в резерва.

Късно една вечер, когато двамата отдавна се бяха вмъкнали в палатката си и долу Глухата също си беше легнала, някой почука предпазливо и настоятелно на прозореца на кухнята. Горещо на тавана момчетата стояха будни и слушаха със затаен дъх през процепа. Това пък какво можеше да бъде?

Слабото припряно чукане се повтори, Силас и Гудик Куция не се съмняваха, че някой наистина чука, шумът не беше случаен.

Но кой може да иска нещо от Глухата по това време на нощта? Ако са нейни познати, не можеха да се надяват, че ще я събудят с това нищожно скърцане, та тя не чуваше нищо — но ако са непознати, защо тогава не почукат на вратата?

Отново се почука. Силас тъкмо мислеше да слезе долу и да им каже, че които и да са, могат да си спестят труда, но в същия момент Глухата стана от леглото си и затърси по пода шляпащите си чехли, с които ходеше винаги.

Силас сложи внимателно ръката си върху ръката на Гудик Куция. На прозореца се почука рязко и настоятелно. Глухата изруга тихо и се задоволи само с единия си чехъл, който бе успяла да намери в тъмното. С един бос и с един обут крак тя забърза към задната врата да отвори. Силас стисна възбудено Гудик Куция за ръката. Тя беше чула.

Долу в тъмното един обиден мъжки глас я наруга заради мудността ѝ и поиска свещ.

— Шт! — каза Глухата шепнешком.

— Какво има, по дяволите? — попита мъжът и сниши глас. — Пак ли си пуснала някой в къщата?

— Горе на тавана.

Глухата извади главня от печката и запали лоена свещ, в палатката при Силас и Гудик Куция се промъкна сноп слаба светлина през процепа под разхлабената дъска.

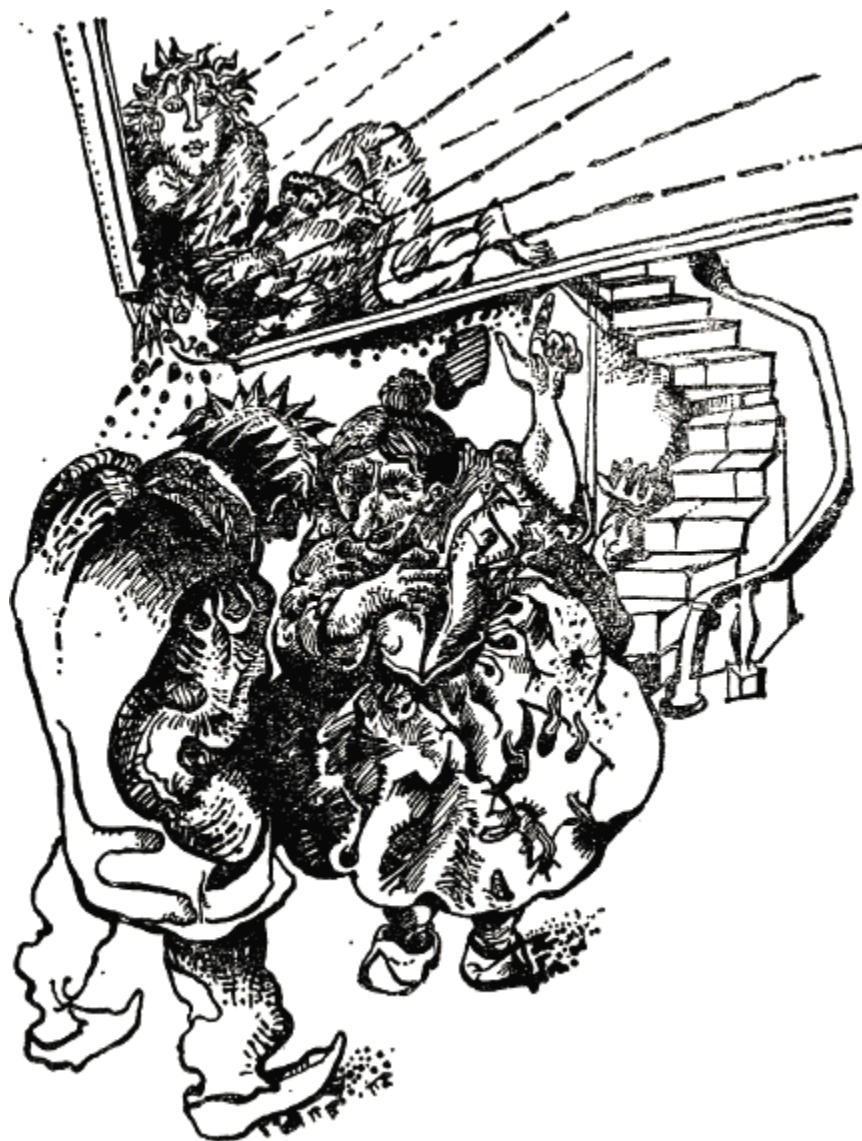
— Нали съм ти казал, че не сме съгласни с това — процеди сърдито мъжът. — Много е опасно.

— Не е, само си затваряй устата — изръмжа Глухата недружелюбно. — Във всеки случай тези не могат да досаждат, това са само две момчета.

— Къде на тавана? — попита мъжът.

— Откъм предната част, там поне изсипаха сламата, като дойдоха.

Тя очевидно не беше от тези, които обичаха покоряването на стълби, във всеки случай Силас разбра, че не се беше качвала горе, след като се бяха преместили над кухнята.

— Сложи нещо на прозореца — настоя мъжът.

— Това ще предизвика съмнение — възрази Глухата, — а и кой ли ще стои вън на този студ?

— Сложи нещо, като ти казвам! — отсече мъжът.

На тавана момчетата чува как старата жена сърдито дръпна един чаршаф от кревата си.

— Побързай малко! — продължи мъжът нетърпеливо. — Нямаме на разположение цяла нощ. Ти така дяволски бавно се будиш! Пазачът се прибра преди малко, а те чакат долу с лодката — трябва да тръгнем, преди да се е върнал обратно.

— Добре, добре, добре.

Разговорът се водеше сърдито и шепнешком, всяка дума се промъкваше ясно горе до момчетата, които лежаха вдървени от напрежение и слушаха с цялото си тяло. Обикновено Глухата не чуваше нищо, дори когато викаха с всичка сила. Сега те не смееха да си поемат дъх от страх да не ги чуе.

— Колко ще са този път? — попита жената.

— Четири — отсече мъжът.

И Глухата започна да внася дървата за горене в кухнята.

Ако Силас смееше да се обърне в сламата, може би щеше да види какво става долу, но той не смееше. Изглежда, мъжът беше разярен.

— Ама че бавно става — процеди той през зъби. — По дяволите, колко дълго време ги махаш!

— Да не искаш да ги оставя отгоре? — сопна се жената. — Мислиш, че момчетата нямат очи ли?

— За какво са ти притрябвали? Изгони ги! Нали съм ти казал!

— Аз живея от тях — прозвуча сухо и решително отговорът на Глухата, докато тя, пъшкайки, сложи нещо тежко на пода на кухнята.

— От тях живееш! — Мъжът презрително изсумтя.

— Ако бях по-малко предвидлива, можеше да изглежда съмнително за теб и хората ти — каза жената и сложи още нещо тежко. После попита: — Четири ли?

— Останалото ще взема следващия път — каза мъжът.

— Има ли кой да ти помогне? — отново попита тя.

— Той е отвън, до вратата. Можем да вземем по две.

Старицата започна да нарежда дървата обратно в стаичката, а мъжът прошепна нещо на помощника си. Малко след това момчетата чуха как някой се отдалечава от къщата с безшумни стъпки.

Но Силас все още не смееше да помръдне, иначе те можеха да се промъкнат до прозорчето и да се опитат да видят какво носят мъжете. Чак когато Глухата подреди и измете, затвори стаичката и си легна, и те чуха нейното ясно хъркане, се осмелиха да прошепнат един на друг за станалото.

— Какво мислиш, че беше? — попита Гудик Куция.

— Като че ли бяха чували.

— Пълни с какво?

— Това не знам. Ще ги пренасят с лодки, но къде?

— През реката — предположи Гудик Куция. — Или може би през морето.

— Какво мислиш, че беше?

— Има още от това долу — каза Гудик Куция замислено.

— Някой ден, когато не си е в къщи... — започна Силас.

— Да, но тя винаги е там. Почти никога не излиза.

— Тогава трябва да я накараме — прошепна Силас.

— Как?

Те си говориха дълго, без да измислят нещо. Единственото, което знаеха със сигурност, беше, че Глухата не е глуха и че тя крие нещо опасно долу.

Следващите вечери те лежаха и чакаха мъжът да дойде отново и да вземе останалото, както беше казал, но нищо не се случи. И Глухата чуваше все така лошо както досега.

Уж случайно Силас започна с паниците и съдовете да посещава крайморските квартали. Качваше се и на параходите, но моряците му се караха и го връщаха обратно на брега. Силас не забеляза нищо особено, нито пък хора, които да се държат тайнствено.

Тогава опита в една моряшка кръчма, където предложи паници и чинии, като едновременно разпитваше какво има от другата страна на морето.

— Страна — чу в отговор.

— Може ли да се отиде там? — искаше да знае той.

— За какво ти е? Така или иначе няма да разбереш какво говорят.

— Защо да не разбере? — попита Силас, като се правеше на наивен.

— Те не говорят като нас.

— Аз толкова често съм срещал хора, които говорят различно, но въпреки това ги разбирам.

— Да, но там имат съвсем друг език. Опитай се да поискаш нещо ей от онзи там — каза келнерът и посочи един моряк, който току-що бе влязъл.

Силас извади една връзка лъжици, извади чиниите и попита учтиво непознатия дали не иска да купи нещо.

Морякът размаха ръце и издаде куп странни звуци, докато всички присъстващи избухнаха в смях над добрата шега.

Силас си придаде трагичен вид на лицето, протегна умолително лъжиците към мъжа и му обясни, че може да си купи някоя.

Непознатият извади една монета от джоба си, даде я на Силас, избра си една лъжица и избута момчето настрана.

Силас тържествуваше. Това беше чуждестранна монета, точно на това се бе надявал. Той я стисна здраво в ръка и се измъкна с вързопа си. Именно това му трябваше. И без да прави опит да продаде нещо повече този ден, той забърза към къщи и се втурна в кухнята при Глухата с изплезен език.

Тя го изгледа строго и въпросително.

Силас ѝ каза, че носи съобщение за нея.

— Какво казваш? — Тя сложи ръка зад ухото си и се опита да разбере какво иска.

Силас извика колкото може високо, че един мъж иска да говори с нея.

Глухата поклати объркано глава, но в очите ѝ проблесна следа от предпазливост.

— Какво?

Силас повтори.

— Какъв мъж?

— Не го познавам.

— Какво казваш?

— Не го познавам — извика Силас.

— Къде беше той?

— Долу на пристанището.

— Май че ме лъжеш — настоя тя и го изгледа подозрително.

Силас повдигна рамене, сякаш му беше все едно. После се престори, че внезапно се е сетил за монетата и я протегна към нея като доказателство.

Глухата го погледна проникателно и очевидно преценяваше за или против. Вярно ли е това, което каза, или се опитва да я измами. Тя взе монетата и я изследва дълго, без да знае какво да прави. Но изведнъж сякаш лицето ѝ просветна в щастлива усмивка.

— Трябва да е синът ми, сигурно се е върнал. Не може да е друг освен него.

Силас се замисли, тя изглеждаше така убедителна, но той срещна погледа ѝ, изпълнен все още с подозрение.

— Къде го видя? — попита тя.

Силас си спомни един навес, пълен с рибарски принадлежности, това щеше да е подходящо място. Той ѝ обясни, почти викайки.

— Къде?

Силас повтори колкото може по-високо. И двамата знаеха, че тя няма никакъв син. Глухата започна да вади трескаво шала си и една вълнена кърпа за глава, която скриваше почти цялото ѝ лице. Докато се мотаеше наоколо, като се чудеше как по-искрено да бърза, беше убедително глуха, та го накара да повярва в този неин син, който така внезапно се беше появил.

При вратата тя се поколеба за миг дали да заключи, но се отказа, а Силас възможно най-равнодушно премина през двора, без дори да се обърне.

Ала щом тя излезе от вратата, Силас прекоси на един дъх разстоянието до Гудик Куция, който беше в конюшната, като събори с трясък дървения материал на пода.

— Ела бързо! — извика той.

— Защо? — Гудик Куция не се помръдна.

— Тя излезе.

— Къде?

— После ще ти кажа, ела сега!

Гудик Куция захвърли това, което държеше, и двамата изтичаха обратно до кухнята, след като се убедиха, че Глухата наистина се е отдалечила по улицата. Светкавично затършуваха из дървата в стаичката. Силас вадеше дървата навън и ги подаваше на Гудик Куция, който ги поемаше и редеше в кухнята. От време на време той изтичваше до вратата. Силас напипа края на една кожена торба и я извади на светло. Тя беше пълна с нещо тежко. Отвори я и надникнаха любопитно вътре.

— Камъни — каза Гудик Куция разочаровано. — Това нищо не струва.

Силас навря ръката си в торбата и извади един камък. Помириса го, опита го и накрая го захапа със зъби.

— Има вкус на метал — каза той.

— Какъв метал?

— Сив е, да не би да е сурово сребро? От сребърните мини в планината?

— Да, но те са далеко оттук.

Гудик Куция също взе едно късче и го опита със зъби.

— Какво друго може да е? — попита Силас. — Мисля, че го крадат и го прекарват през нощта по вода.

Гудик Куция вдигна торбата и кимна.

— Тежко е, а?

Когато много след това Глухата се върна, от тяхното светкавично претърсване на стаичката не бе останала и следа. Дървата бяха подредени, подът — изметен, а Силас скачаше енергично с коня във двора.

Глухата го изгледа кисело след дългото чакане под навеса, където, естествено, никой не беше дошъл.

ГЛАВА III

БЯГСТВОТО

В дните, които последваха, Глухата и момчетата се дебнеха взаимно, без да открият каквото и да е. На пръв поглед всичко изглеждаше така, както е било винаги. Нищо не се каза.

Но всяка вечер Силас и Гудик Куция лежаха и чакаха непознатият да се появи отново и да вземе още торби изпод дървата за горене на Глухата.

Ала нищо не се случваше. Странно, та нали мъжът каза, че ще се върне за останалото. Нима бе възможно въпреки всичко Глухата да ги подозира, че знаят нещо и да е предупредила мъжа? Силас размишляваше — не бяха взели нищо от стаята и всичко си бе на мястото.

Гудик Куция каза, че в нещата му в конюшната е ровено, докато го е нямало, а един ден стана ясно, че някой е бил и на тавана.

Същата вечер на прозореца отново се почука.

И докато жената излезе да отвори, момчетата разхлабиха дъската и, изпълнени с любопитство, се разположиха така, че да гледат долу в кухнята. Много им се искаше да видят що за човек е дошлият. Но за тяхно голямо разочарование Глухата придърпа мъжа със себе си в студения хол и те нито можеха да чуят, нито да видят онова, което ставаше.

Силас веднага усети, че нещо не е в ред и прошепна на Гудик Куция да остане на мястото си, а той се промъкна като змиорка надолу по стръмната стълба на тавана. Но дори и тук не можа да чуе нищо, трябваше да влезе в кухнята. С безкрайна предпазливост Силас хвана бравата.

В кухнята беше тъмно, но снопът светлина, който проникваше под вратата на хола, говореше, че Глухата е взела лоената свещ и че не е затворила плътно след себе си. Силас можа да различи очертанията на предметите, върху които дотолкова падаше светлина, че да успее да се промъкне дотам, без да събори нещо. Той се просна с цялата си

дължина на пода, където през процепа на вратата можеше да гледа и да чува, без самият той да бъде видян, но това не му помогна много да зърне мъжа, защото масата и дългата покривка му пречеха да види друго, освен чифт дебели вълнени чорапи, подаващи се над ботушите му. Глухата разказваше шепнешком нещо.

— Четирима може. Достатъчно е.

— Сигурна ли си? Не трябва да се стига до скандал.

— Вие възрастни мъже ли сте, или не? — попита Глухата хапливо. — Те са само двама малчугани. Казвам ти, че можете да се справите с тях, докато спят — ще им запушите устата така, че да не викат.

— И какво ще правим, като ги натоварим в лодката, ще ги изхвърлим по пътя, или какво?

— Ако питате мене, закарайте ги на другата страна — каза Глухата, — главното е да излязат оттук без много шум, сигурна съм, че знаят прекалено много — а на другата страна не могат да навредят.

Силас усети студени тръпки по гърба си.

— Кога? — попита мъжът.

— Рано е още, почакайте да заспят дълбоко.

Настъпи пауза.

— А конете? — попита внимателно мъжът.

— Аз ще се погрижа за тях — каза Глухата кратко и отблъскващо.

— Ще ги заколиш ли?

— Това си е моя работа.

— Ако продадеш черния, ще делим — настоя мъжът.

— Не се бъркай в тази работа — прекъсна го жената. — Ще го изпратя на воденицата, воденичарят може да го препродаде. Там идват толкова много хора, а той и преди това се е занимавал с търговия на коне.

— Той наистина има къде да си крие боклуците — замислено каза мъжът. — Дори котка не смее да се промъкне под воденичното колело.

— Но при него има толкова много стока, че ако го хванат, ще го обесят.

— Е, и какво? Това се отнася за всички ни. Важното е да накараме да мълчат тези, които знаят прекалено много.

Мъжът в хола се изправи и Силас видя как вълнените чорапи се движат по пода. Той скочи светкавично и се промъкна във вратата, без да се осмели да затвори вратата. Безшумно забърза по стълбата към тавана и легна отгоре. Мъжът излезе първи.

— По дяволите, защо не затваряш вратата както трябва? — извика той, като хвана резето.

— Шт!

Глухата стоеше с лоената свещ в ръка. От изпънатото ѝ лице Силас разбра — тя беше сигурна, че е затворила.

— Проклетата небрежност! — избухна мъжът възбудено. — Това може да ни струва главите.

Глухата го накара да мълчи и го избути на двора. След това дълго стоя и гледа резето, преди да влезе вътре и да си легне. Чак когато я чува да хърка, момчетата се осмелиха да прошепнат, за да са предпазливи като нея. Силас дръпна Гудик Куция в другия край на тавана и му обясни какво ги чака още тази нощ.

— Трябва веднага да изчезнем оттук — осведоми го Силас.

После извади одеялото си от палатката и започна да го сгъва в тъмното.

— А какво ще стане с конете? — попита Гудик Куция и колебливо започна да сгъва своето одеяло.

— Твоя ще го заколят — отвърна Силас.

— А твоя?

— Ще го продадат на някакъв си проклет воденичар.

Гудик Куция помълча малко.

— А какво ще стане с дървения материал? — попита тогава той.

— Ще трябва да го оставим. По това време на годината ще имаме по-голяма нужда от одеяла. И трябва да побързаеме.

— Но аз искам да си взема поне инструментите — каза Гудик Куция и едновременно с това отрязва голямо парче от палатката.

Долу Глухата беше спряла да хърка.

Те поеха възможно най-тихо по тясната стръмна стълба с малкото си багаж. Само да стигнат до конюшната, тогава сигурно ще се справят и с останалото.

Но още преди да стъпят на каменната настилка, вратата на кухнята се отвори и Глухата се показа с вълнено наметало и с лоена

свещ в ръка. „Сигурно е стояла и ни е чакала“, помисли внезапно Силас.

— Къде отивате? — попита тя твърдо.

— До тоалетната — каза бързо Силас.

— И за това са ви нужни одеялата?

За първи път тя не попита „какво?“ и не ги накара да викат. Момчетата приеха това като знак колко е опасно положението.

— Не е ли по-добре да си заминете утре сутринта? Защото не мислите да ме измамите и да не си платите наема, нали?

— Какъв наем?

— За останалата част от зимата.

— Ще го получиш в началото на следващата година — обеща Силас.

— Няма да излезете оттук, преди да сте платили — каза заплашително Глухата.

Но Силас и Гудик Куция бяха наясно, че това е само предлог, за да мине времето и да ги задържи, докато дойдат мъжете.

— Ето ти тогава — каза Силас, който стоеше долу на стълбата. — Ето ти наема! — Той я блъсна така силно, че тя изпусна свещта и се олюля назад. И още преди да успее да си възвърне равновесието, той отново я блъсна чак вътре в кухнята и затвори вратата.

Глухата крещеше и ги заплашваше с всички земни нещастия, но Силас подпря вратата с крак и помоли Гудик Куция да донесе метлата, която закрепиха здраво между вратата и стълбата. После вдигнаха свещта, която все още гореше в локвичка стопена лой, и бързо отидоха в конюшнията. На светло по-лесно щяха да се оправят с конете.

През цялото време, докато наместваха одеялата и отвързваха конете, чуваха как старицата кълне, вика и удря по вратата с длани. Гудик Куция събра инструментите си и ги уви в отрязаното парче конски чул, което завърза здраво за седлото.

— Струва ми се, че чувам нещо — каза той, духна свещта и я напъха в джоба си. — Мисля, че идват!

Сега и двамата се послушаха, наистина нещо изшумоля до вратата.

— Ще се качим на конете вътре — рече Силас и се сви върху кобилата под не особено високия таван.

Гудик Куция също обърна коня си към вратата и го яхна. Мъжете бяха вече в кухнята, а Глухата крещеше така, че се чуваше през двора как разказва, че са в конюшната.

— Би трябвало да я оставят да седи там, докато изгние — процеди през зъби Силас. — Та ние не сме ѝ направили нищо.

В същото време един от мъжете се втурна през двора и отвори вратата на конюшната.

Силас заби пети в кобилата и тя изхвъркна навън, а мъжът се опита да го хване и да го смъкне долу. Но ненапразно Силас беше тренирал кобилата. Трябваше само да дръпне юздите и тя се изправи на задните си крака и тръгна напред, махайки с копита така, че мъжът ужасено отскочи встрани.

Гудик Куция следваше Силас по петите, за да не го отделят от него, а мъжът на земята се отказа от Силас и се обърна решително към следващия ездач, като протегна ръце, за да смъкне поне него.

Гудик Куция обърна Рошавия към него и благословена миризма на риба го погъделичка по носа. Нямаше съмнение, че миризмата идва от протегнатите ръце, защото конят светкавично заби жълтите си зъби в най-близкия пръст. С ужасен вик мъжът дръпна ръката си.

Един от другите се притече на помощ, за да изпълни това, което другарят му не бе успял, но очевидно и той също бе рибар и от него се разнасяше същата миризма, защото и неговата ръка изчезна в устата на коня. Разбира се, никой от двамата не можеше да знае, че този кон през по-голямата част от живота си е хранен с остатъци от риба.

— Дяволска кранта! — извика ухапаният, като държеше пречупените си пръсти и подскачаше из двора.

Глухата се появи навън с фенер в ръка.

— Хванахте ли ги? — извика тя.

Никой не отговори.

„Сега поне двама ще се държат настрана“, помисли си Гудик Куция и насочи коня към жената с фенера. Рошавия зина енергично срещу нея с надежда, че и тя мирише на риба. В объркването си Глухата протегна фенера напред, сякаш да се предпази.

— Благодаря — каза Гудик Куция и го взе от ръката ѝ.

— Хайде, идвай! — извика Силас, който си беше пробил път до вратата.

В същото време някой се вкопчи здраво в ръката на Гудик Куция.

— Хванах го, хванах го! — крещеше гласът в ухото на Гудик Куция, който така удари нападателя по главата с фенера, че той изскочи от рамката.

Но още един хвана Гудик за крака от другата страна. С двама наведнъж той не можеше да се справи. Гудик Куция нададе вик и се хвана здраво с две ръце за гривата, докато мъжете го дърпаха всеки от своята страна.

Гудик извика Силас, който вече бе излязъл на улицата. И на фона на слабата нощна светлина, хвърляна от един уличен фенер, видя как приятелят му повдига ръката си и изважда флейтата.

Гудик Куция прилепи тяло до коня и обви ръце около врата му, беше разбрал какво ще направи другият. В мига, в който Силас изсвири пронизително с флейтата, Рошавия изхвъркна като куршум, насочил се към тясното средно крило, единственото отворено в голямата врата. Силас знаеше много добре какво прави, подмамвайки коня с флейтата.

Двамата мъже, вкопчени от двете страни на Гудик Куция, нямаха представа за това и дори не успяха да се пуснат. С трясък те се удариха в затворените крила на вратата и бяха отърсени, когато конят и Гудик Куция преминаха през отвора в средата, който беше толкова тесен, че през него можеше да мине само един човек. Той не беше предназначен нито за ездачи, нито за превозни средства. Селянин, яхнал някой едър селски кон, рискуваше да се заклеци.

Оттатък портата беше улицата и нощта и Силас и Гудик Куция дори не си направиха труда да разберат какво е станало с двамата нападатели. Нямаше нужда да пришпорват конете, кобилата и Рошавия бяха така възбудени от нападението, че скоро сами преминаха в галоп. Те препуснаха по улиците към покрайнините на града така, че по неравните павета излизаха искри. Важното е да се махнат, преди

изпохапаните мъже да накарат стражите да затворят градската порта. Четирима души за една нощ, това няма да мине безнаказано.

И дори да кажат истината, кой ще им повярва? Никой нямаше да повярва. Никой нямаше да повярва, че Глухата в действителност не е глуха — при разговор с нея всеки щеше да се убеди, че не чува нищо, а живеещите наоколо щяха да потвърдят, че тя не чува от сто години. Не, трябваше само да се отдалечат колкото може повече, преди да е станало късно.

Двамата яздиха през останалата част от нощта. Отдавна беше ден, когато решиха да спрат и да потърсят място, където да си починат както те, така и конете. Нарочно, за да скрият бягството си, избраха една пустинна местност, но очевидно бяха се престарали; мина много време, преди да забележат нещо подобно на къща, и то не много примамлива.

Дълго стояха на пътя и гледаха гъстия плет към съборетината, която с малките си полукръгли прозорчета приличаше повече на конюшня, отколкото на къща. Във всеки случай имаше комин и от него излизаше дим. Значи там имаше някой.

ГЛАВА IV

ЙЕФ

Силас решително засили коня към една дупка в плета, следван от Гудик Куция, и попаднаха на нещо подобно на пътека, която водеше към къщата. Клони и храсти се закачаха о тях от двете страни и двамата се чудеха какви ли хора живееха на такова място. Не бяха селяни, наоколо нямаше никаква земя, само гора, която се простираше от едната страна на занемарената градина и пущинака от другата страна.

Силас слезе от коня и почука силно на вратата. Едно ужасено детско лице се показва и изчезна отново. Никой не отвори.

Силас почака. Та нали видяха, че вътре има някой? Почука отново.

В къщата не се чуваше никакъв звук.

— Страх го е — обясни спокойно Гудик Куция.

— Това момче ли беше — с тази коса?

— Все едно — каза Гудик Куция. — Отвори! — извика той по-високо. — Няма да ти направим нищо лошо.

Тежката врата, скована от криви дъски, се откряна със скърцане и се показва едно уплашено око изпод рошава коса.

— Излез — каза Гудик Куция приятелски, — нищо няма да ти направим.

Детето отвори още съвсем малко.

— Не бива.

— Защо?

Вътре в тъмното последва дълбока тишина.

— Как се казваш? — попита Гудик Куция.

— Казвам се Юнас, а тя ми е баба.

— Я виж! — рече Силас изненадано. — Но тогава се познаваме добре, ти беше заедно с една едра, черна жена.

— Да — каза момчето.

Те видяха, че то също си спомня.

— Защо не излезеш?

— Не бива да говоря с никой.

— Защо?

— Защото никой не бива да знае кой съм.

— Но ти току-що каза, че се казваш Юнас и че тя ти е баба.

— Тя ми каза да говоря така.

— Как се казваш тогава?

— Йеф.

— Тя не е ли в къщи? — Силас кимна към стаята отзад.

Момчето поклати глава.

— Мислиш ли, че ще можем да преспим тук нощес?

Момчето изглеждаше уплашено до смърт при мисълта за това.

— Не бива да отварям на никого — прошепна то.

— Можем да кажем, че сме влезли сами.

Момчето се колебаеше.

— Можем да влезем и да чакаме вътре. Тя кога се връща?

— Не знам.

— А къде е?

— Никога не казва къде отива. Само излиза.

— Тогава ще останем тук, докато се върне — реши Силас и върза коня за ябълковото дърво. Гудик Куция също завърза своя.

Вътре те постояха малко до вратата и се огледаха, докато очите им свикнат със слабото осветление. Малките полукръгли прозорчета не пропускаха много от дневната светлина, а в огнището имаше само въглини. Въпреки всичко веднага усетиха, че къщата е много особена. Дори миризмата вътре беше особена.

Имаше само една стая. Очевидно първоначално е била конюшня, от стената все още стърчаха остатъци от ясли, а подът, постлан с каменни плочи, беше под на конюшня. Само огнището и коминът над него бяха дошли по-късно. На отсрещната страна имаше голяма широка купчина слама и това беше всичко. Никъде не се виждаше маса или стол, единственото, което напомняше мебел, беше зелената количка в ъгъла до вратата и само широкият пласт от наредени дърва за горене приличаше на преграда и отделяше купчината слама от огнището.

Върху сламата имаше голям и не много чист юрган, никъде нямаше чаршафи, а грубата цилиндрична възглавница беше излъскана

от мазнина и покрита с лекета от храна. В най-отдалечения ъгъл имаше купчина парцаливи одеяла.

— Винаги ли живеете тук? — попита Силас и отиде до огъня да се сгрее. Беше приятно да влезеш в къща след толкова часове, прекарани навън.

— Само през зимата — каза Йеф.

— Но ако тя не ти е баба, коя е тогава? — попита Гудик Куция.

— Не знам — каза Йеф съкрушено. — Зад гърба ѝ я наричат „Врания кон“.

— Кои?

— Хората — тези, на които точи.

— Точи?

— Ножове и разни сечива. — Йеф посочи ъгъла, където стоеше количката с точилото. — Тя е точиларка.

— Да, но щом живееш с нея, трябва да знаеш коя е тя? — разсъждаваше Силас.

— Не знам — каза Йеф. — Тя дойде и ме грабна.

— Как така те грабна? — Силас все повече се учудваше.

— От брега — каза Йеф, — близо до бащината ми къща.

— Къде беше това?

— Не знам, беше в началото на годината, блатните патици току-що бяха долетели.

Гудик Куция сложи дърва върху въглените, огънят лумна и започна да стопля стаята.

— Какво се яде в тази къща? — попита той. — Не мога да си спомня кога за последен път съм бил толкова гладен.

Йеф се поколеба.

— Има само това — и той извади две криви, твърди хлебчета от едно скришно място в дървата. — Не са много хубави, но не мога да ги правя по-добри.

Засрамен, той им подаде по едно хлебче и се зарадва, като видя, че Гудик Куция и Силас се нахвърлиха лакомо върху тях.

— Не може ли да дадем на конете малко от това тук? — попита Гудик Куция, като изяде хлебчето, и ритна купчината слама.

Йеф отвори уста да възрази, но бързо я затвори. Вече беше направил толкова нередни неща, че малко слама повече или по-малко нямаше значение.

— Как стана така, че тя те взе? — попита после Силас.

И Йеф разказа как седял на брега недалече от дома си и как видял да се приближава един голям черен човек покрай брега и така се зазяпал, че забравил за камъчетата и мидичките, които държал в ръцете си.

— Изглеждаше като мъж — каза той. — Дори и отблизо приличаше на мъж, ако не беше полата, която се удряше в глезените... Понякога водата стигаше чак до горната част на ботушите й — добави той.

И по страха в гласа му те разбраха как е седял неподвижно, почти парализиран, и я е гледал как се приближава.

— В главата приличаше на морска игла — каза Йеф.

— Какво е това? — попита Гудик Куция.

— Това е една тънка риба с дълга глава, която се лови през лятото във водораслите.

Той замълча, но нито Силас, нито Гудик Куция знаеха какво живее в морската вода.

И точно когато минавала покрай него, тя се навела и го хванала здраво за ръката, каза Йеф, и, без изобщо да спира, го изправила на крака и го помъкнала след себе си. Всичко станало толкова бързо, че той изобщо не се сетил да избяга.

— Тръгвай! — казала му само тя.

Той се дърпал, опъвал се и се опитвал да се освободи, но тя само стиснала здраво пръсти около ръката му, приближила до него отвратителното си лице и накрая той млъкнал. Тогава вече били толкова далеко от бащината му къща, че никой не би могъл да го чуе. Викът му щял да потъне в тежките удари на вълните о брега. И неговата съпротива се превърнала в голям мълчалив страх.

Непознатите момчета седяха неподвижно върху дървата за горене и слушаха Йеф, а Йеф чувстваше, че вече не може да спре думите си. Толкова време бе минало от последния път, когато бе имал с кого да говори, че той разказваше и разказваше, без да може да спре. Беше принуден да каже всичко сега.

Тя го влачила със себе си по брега целия ден, каза той, и чак когато станало тъмно и било тъмно от дълго време, тя спряла, но тогава той вече не знаел къде се намира. Легнали да спят върху някаква рибарска мрежа в една къпалня и въпреки че тя била запалила

огън на пода, той целият измръзнал. Рано на следващата сутрин видял, че там има пристан, лодкар и други хора, които също щели да пътуват на другата страна, а лодката била препълнена с кошниците и торбите им.

— Защо не им каза, че тя те е отвлякла? — попита Силас.

Йеф поклати глава.

— Тя ме стискаше така силно. А когато доближихме лодката, каза, че се казвам Юнас и че тя е моя баба.

„Ти се казваш Юнас, а аз съм твоя баба, да знаеш това“ — каза тя.

Йеф разказа как се опитал да протестира, той не се казвал Юнас и предпочитал да си отиде в къщи. Имал си баба и не искал да плува.

Нейните кокалести пръсти стискали все по-силно и по-силно, докато най-накрая той млъкнал и вече се казвал Юнас и имал една морска игла за баба. А от другата страна на водата количката стояла и чакала. Тя веднага му сложила впряга на гърба и му заповядала да тегли, оттогава само тя му давала храна и му казвала къде да спи.

Така цялото лято и почти цялата есен той теглел количката и се казвал Юнас и вече нямало нужда да го връзва нощем за китката си, защото той никога не можел да намери пътя за дома.

Щом стигнели до някоя къща, тя питала дали има ножове и ножици за точене и той забелязал, че всички се страхуват малко от нея и от миризмата, която излъчвала, остра и силна миризма, която карала кокошки и кучета да се отдръпват, когато се приближавала. От очите ѝ е, казвали хората. От миризмата е, смяташе Йеф. И Силас и Гудик Куция кимнаха.

Когато станало студено и задухало силно, дошли в тази къща. Йеф не знаел, че е на точиларката. Тя наклонила количката така, че краката ѝ се забили в чакъла на пътя, и я оставила да стои там, докато влязла вътре и се огледала.

Вратата не била заключена. Тя я блъснала с такава сила, че нямало никакво съмнение, че е в пълното си право. Йеф почувствал, че това е нейна къща и нейна врата и че тя може да я откачи, стига да поиска.

Тежката врата, блъсната до стената, стояла уплашено там, отворът зеел черен и мрачен и погълнал точиларката като лакома уста.

Йеф стоял отвън, където увехналите листа на дърветата шумели с опияняващ шепот, и чувал как тя диша вътре в тъмното.

Това била къщата на Врания кон, тя отишла до огнището, намерила една дълга треска и я запалила. И като вдигнала високо запалената треска, осветила тавана и стените и изритала една слегната купчина омекнала слама. Йеф нямал желание да остане дори една нощ в тази къща, но прекарал там цялата зима.

— Там отдолу има дърва — казала тя и посочила сламата. — Търси до стената.

После се обърнала с горящата треска в ръка и избутала с длан старата пепел в единия край на огнището, след което изтрила ръка о роклята си. Йеф стоял до вратата, сякаш нищо не бил чул. Умората смъртно тежала в ръцете и краката, било му студено и бил гладен. А това дори не било истинска къща.

— Разрови сламата, по дяволите, и намери дърва, да не си заспал!

Дрезгавият глас на точиларката закарал Йеф до противната купчина слама, сякаш го били ударили през врата, той се затичал уплашен до смърт и заровил с всички сили в сламата, тялото му се било свило, схванатите му безчувствени пръсти ровели безпомощно. Непрекъснато кашлял.

— Хубаво разрови! — заповядала тя от огнището, — трябва ми дърва.

Йеф кашлял. Никога преди или след това не бил кашлял така, както сега от мръсотията и от праха, който изровил. Като слепец стигнал до дървата и ги оставил на пода, като плачел и проклинал беззвучно.

Такова мише гнездо, мръсна дупка и такава отвратителна зла жена, морска птица, морска игла, дръглива кранта, която мисли само как да го погуби! Може сама да си вземе дървата, щом толкова иска, сама да си изкашля дробовете, но все той трябва да върши черната работа.

Докато той разказваше, пред очите на Гудик Куция и на Силас ясно изплува как Йеф е вадел дървата, как е плачел, хрachel и плювал, и как е знаел, че всичко е нарочно, за да умре, да изгние от праха, който бил погълнал. Мислел, че ще умре още същата нощ, ще измръзне до смърт, защото там било студено като в гроб.

И те разбраха, че въпреки цялото си нещастие Йеф се е радвал, защото занапред Врания кон сама ще тегли точилото, което все още стояло във на пътя. И как на него му било все едно че стои там.

Точиларката наредила дървата до огнището и запалила огън, а от някакво скришно място в комина извадила тиган. Когато огънят се разгорял, тя излязла на пътя и вкарала количката с точилото вътре до огнището, където имало подходящо място.

Силас и Гудик Куция извърнаха глави и погледнаха натам.

— В количката има дупка — каза Йеф, — всичко може да се държи в нея — умрели кокошки, осолено месо и хляб.

Той отиде, разхлаби каишите на зелената количка и им показа.

И тя извадила нещо оттам и го опекла в тигана, в стаята се разнесъл топъл мирис, междувременно прахът се слегнал и Йеф спрял да кашля. После, когато вече не бил гладен, той спал през нощта против волята си, без да му е студено и без да умре от лошото отношение към него. И Йеф разбрал, че тук, на това място, тя прекарва зимата. Всяка зима. Разбрал това по сламата, която била много изтъркана — точиларката просто я била продрала да лежи върху нея години наред и сега тя приличала на сиви дребни парченца.

— Сега не прилича на сиви дребни парченца — забеляза Силас.

— Сменихме я — рече Йеф. — Когато се събудих първата сутрин, тя вече беше станала и ядеше, облежната на стената. Обърна си главата, точно когато отворих очи, сякаш ме беше чула. — „Можеш да изхвърлиш това на торището“ — каза тя и посочи към мен с едно бяло парче сланина. Не знаех какво искаше да каже. Тя изяде сланината, избърса пръсти в полата си, отвори вратата, затвори я и изчезна.

— Излезе ли? — попита Гудик Куция учудено.

— Когато погледнах през прозорчето на вратата, не можах да я видя, а когато излязох навън, тя беше изчезнала. Изтичах чак на пътя.

По гласа му двамата разбраха как се е чувствал, как ръцете му безпомощно са се отпуснали към земята и как го е стреснал шумът от нещо, което бяга. Влачещо се, коварно.

— Бяха изсъхналите листа на пътя.

Те скачали по пътя с леки, пълзящи стъпки. От Врания кон нямало и следа.

— Мислех, че никога вече няма да се върне — каза Йеф тихо. — Мислех, че си е отишла... завинаги. „Изхвърли го“ — беше ми казала

тя само; не знаех какво трябва да изхвърля, вътре нямаше нищо друго освен сламата. Нея ли да изхвърля?

Бил принуден да влезе обратно в къщата, за да не мръзне.

— Изнесе ли сламата? — попита Силас.

Йеф кимна.

— Бях принуден да го направя, за да я накарам да се върне.

— Върна ли се?

— Не веднага. Изнесох всичко там, където някога е било торище, и вятърът си играеше с него и го разпиля над цялата градина и чак вън на пътя, след това изметох пода с няколко клони. Тя не ми беше казала, но това беше, за да се върне. Изметох плочите. Изчистих пепелта от огнището, изметох стените, които някога са били бели, но вече не бяха съвсем бели — и паяжините от прозорците. Накрая нямаше какво повече да се мете.

— Какво направи тогава?

— Сложих още дърва в огъня и седнах да чакам. И тогава не бях аз този, който плачеше, сигурен съм, че не бях аз. Чувах само, че някой плаче така високо, та не разбрах кога се е върнала — видях я чак когато отвори вратата с ритник, ужасно ядосана. Защото мислеше, че аз плача. Тя се наведе, за да влезе през вратата с огромния си товар на гърба. „Престани с това хленчене! — извика тя. — И сложи това на място!“ Тогава изсипа всичко на пода и отново излезе, а аз не чух повече някой да плаче. Това на пода приличаше на слънце, пъхнато в голяма торба. След това тя отиде до кладенеца и опита водата. Това беше нейната вода и първият ден. Обиколи дърветата, като отхапваше от нападалите плодове и от тези, които още висяха по клоните. Това беше нейната градина. Накрая отиде в гората, която се беше сляла с градината. Това беше нейната гора и тя оглеждаше дърветата и когато се върна от обиколката, намери една брадва и един широк трион горе на тавана и ги свали долу. „Утре започваме“ — рече тя.

И Йеф им разказа, че той не знаел какво ще започват; на другата сутрин тя го завела със себе си при дървата. Както вървяла с широката брадва на рамо, повече от всякога мълчалива и изпълнена със сила, тя още повече приличала на мъж. Часове наред Йеф висял от единия край на триона, като се оставял да го дърпа напред-назад и се чудел как тя може да вярва, че той изобщо реже.

Но тя теглела от своя край и мълчала. После пренесла дънерите в къщата, а вътре той, ужасно измъчен, си почивал. И когато дошъл студът, половината къща била пълна с дърва за горене, които били влажни, и когато ги сложили в огъня, те цвърчали и пукали. Сега не бяха останали много.

Един ден точиларката се върнала с чувал брашно. Други дни се връщала с каче осолено месо на гърба или връзка пушени наденици. Йеф не я питал за нищо.

Един ден дошла в къщи с юрган.

„Сложи нещо в огъня“ — казала тя и Йеф сложил още дърва, докато тя изритала парцаливите си одеяла към неговото място и постлала юргана.

„Направи каша!“ — заповядала тя.

И Йеф послушно направил каша, въпреки че никога преди това не бил опитвал, а точиларката — Врания кон — седнала до юргана и го погалила сякаш галела куче.

Йеф ѝ занесъл кашата там, където седяла, и постепенно с напредването на деня точиларката се завирала все по-навътре и по-навътре под големия юрган и накрая сякаш той я погълнал.

— На другата сутрин тя не стана — каза Йеф.

— Болна ли беше? — попита Силас.

— Не, спеше — отвърна Йеф.

— Като мечка — изсмя де Гудик Куция.

— Тя лежа там цялата зима — увери ги Йеф, — но ядеше това, което ѝ давах.

— А сега къде е?

— Излезе, но никога не казва къде отива и колко време ще се бави.

Силас и Гудик Куция дълго седяха мълчаливо и мислеха за това, което Йеф им бе разказал.

— Как се казва градът, от който си дошъл? — попита накрая Силас.

— Това не е никакъв град, а само няколко къщи.

— А каква вода преплувахте?

— Не знам.

— Море ли беше, или река?

— Не знам, защото беше много студено, но трая дълго и през цялото време се виждаше отсрещният бряг.

— Може би ние ще можем да те заведем в къщи — предложи Гудик Куция.

Йеф се изправи като пружина и се огледа изплашено.

— Чуйте!

Другите не чуваха нищо.

— Идва! — прошепна Йеф и лицето му застина.

Тримата се обърнаха към вратата, която се отвори с трясък, сякаш отвън бик я беше блъснал.

ГЛАВА V

В КЪЩАТА НА ВРАНИЯ КОН

Точиларката се спря до вратата и всичко в къщата утихна. Дори огънят спря да гори и чакаше мълчаливо и свито нещо да се случи. Въздействието от трясъка на вратата беше огромно на фона на последвалата го тишина; високата черна жена стоеше и оглеждаше внимателно къщата си.

Силас я гледаше невъзмутимо — през пушека на огъня тя изглеждаше още по-фантастична, отколкото си я спомняше. Сенките подчертаваха продълговатите ѝ хлътнали бузи под издадените скули, брадичката изпъкваше още по-ясно. Но това не беше всичко. От нея нещо се излъчваше, един вид лудост, който струеше от тялото ѝ заедно с острата миризма, и тя наистина вдъхваше ужас. Нямахте съмнение, че е в състояние да направи всичко. Дълбоко в стомаха си Силас усети защо Йеф толкова се страхува от нея.

Морска игла? Така ли изглежда морската игла?

Но когато тя си отвори устата, гласът ѝ във всеки случай не беше глас на морска игла. Никоя риба не можеше да говори така и едновременно с това да бъде риба. Гласът ѝ беше като пила, която точи трион, суров и силен, с метален оттенък, който се промъкваше под дрехите и пълзеше под кожата като вледеняващ студ, докато опасните ѝ очи бавно се преместваха от Йеф към непознатите момчета и обратно върху Йеф. Той наведе виновно глава и като че ли започна да се смаява все повече и повече под ужасния ѝ поглед.

— Е? — Гласът ѝ го прикова към пода. — Ти май имаш гости?

Йеф се сви виновно и не отрече нищо.

— Какво е това?

Без да отмества поглед от Йеф, точиларката посочи Силас и Гудик Куция с един от тези пръсти, които бяха отвлекли Йеф от дома му.

Лицето на Йеф побеля. Останалата част от него беше почти изчезнала от страх, защото той не знаеше кои са те, беше ги видял

само на улицата и бяха вежливи. А сега ги бе пуснал вътре и им бе разказал всичко, което не биваше да казва на никого.

— По дяволите, Юнас, отговори!

Гласът ѝ изплющя под тавана и Йеф се сви, сякаш го беше ударила с камшик.

— Не... не знам... — заекна той едва чуто. — Това... те сами дойдоха.

Силас се приготви да скочи помежду им, ако тя се опита да докосне нещастното момче.

— Ние сами влязохме — каза той ясно.

Вълна от изненада премина по лицето ѝ. Каза ли някой нещо?

— Искаме да останем да пренощуваме тук — каза Силас, докато тя дойде на себе си.

— Да не мислиш, че държа крайпътно ханче за случайни скитници? — извика тя, все още без да се помръдне от широко отворената врата. — Жалки крадци!

Силас и Гудик Куция скочиха и започнаха да протестират.

Но Врания кон само ги изгледа и зловна гримаса се появи отново на устата ѝ, а големите ѝ зъби се показаха. Строгите ѝ очи не се смееха.

— По-добре ми кажете откъде хлапаци като вас вземат такива коне, ако не са ги откраднали? — Тя се обърна, за да им ги посочи — и тъкмо навреме, за да види Рошавия, който се приближаваше светкавично с протегнатата глава и без да се смущава, започна да я души по гърба от горе до долу с всички признаци на възхищение.

Точиларката го удари с юмрук между очите и той я погледна с укор през бретона си.

На Рошавия му бе омръзнало да стои завързан и беше дърпал юздата, докато тя се развърже, а сега стоеше до отворената врата. Гудик Куция скочи, за да му попречи да влезе вътре, а Силас избърза навън да види черната кобила.

— Спечелих го при един облог — каза той, минавайки покрай нея.

— Аха — рече точиларката, без да му вярва. — А този малкият там?

— Взели сме го назаем.

— И искате да повярвам на това?

Тя тръгна към кобилата. Гудик Куция бързо преметна юздата на Рошавия на един клон и я последва.

— Е — каза Силас, — на мен ми е все едно. Но ние имаме нужда от място за спане и с удоволствие бихме хапнали палачинки със сланина и пържени картофи за вечеря.

Точиларката се обърна рязко към него и критичният ѝ поглед обходи от горе до долу зле облечената му фигура.

— Зависи дали можете да си платите? — каза тя накрая.

Гудик Куция следеше лицето ѝ. Нещо ставаше под сплъстените кичури и шапката. Зад гърба им Рошавия смъкна юздата си от клона и отново се промъкна към вратата. Колената на Йеф омекнаха, като го видя да се приближава отново, той се страхуваше от коне и не смееше нито да го пипне, нито да го прогони навън — след като Врания кон го бе оставила на мира, той не смееше да се обърне към нея. Колкото по-малко внимание му обръщаха, толкова по-добре. Вместо това той се притисна до стената и остави животното да мине, след което изхвъркна навън и застана до вратата.

Беше го страх, вярно, но какво да направи? При кобилата говореха за пари.

— Една торба сурово сребро — чу той гласа на Силас.

Йеф не знаеше какво е сурово сребро, но по интонацията и по недоверието на точиларката разбра, че е нещо необикновено.

Чуваше как конят тършува из къщата. Издрънка с котела, подуши пепелта, кихна и започна да дъвче нещо. Йеф се досети, че това са остатъците от кашата в гърнето. Инак те самите щяха да вечерят с тях; като се стоплеше с малко вода, кашата отново ставаше мека. Не смееше дори да надникне зад ъгъла и да види какво прави.

Там, при другия кон, разговорът бе преминал в приглушен шепот. „Пазарят се нещо“, помисли си той.

В къщата Рошавия душеше пода. Йеф го чуваше, че дълго рови в сламата, след това стана тихо. Подозрително тихо.

— Юнас! — извика точиларката.

Йеф се стресна.

— Ела тук, щом те викам!

Йеф излезе засрамено от мястото си.

— Опържи малко сланина и няколко картофа!

Гласът на точиларката звучеше бодро, сякаш беше направила добра сделка — или беше на път да го стори.

Йеф стоеше объркан до вратата, без да смее да влезе вътре. В същия момент Гудик Куция забеляза, че конят му отново е изчезнал. Той погледна Йеф.

— Къде отиде?

— Вътре.

Очите на Йеф бяха станали огромни на дребното му лице. Но, изглежда, Гудик Куция бе очаквал тъкмо това, защото още преди да чуе отговора, се запъти към входа.

Точиларката гледаше с пронизващ поглед момчето и Йеф сведе очи надолу. Знаеше добре, че вината е негова.

— Тук няма никакъв кон — прозвуча гласът на Гудик Куция вътре от тъмното.

Той излезе навън.

— Аз го видях, че влезе вътре — прошепна Йеф.

Всички отидоха в къщата да видят. Никъде нямаше и следа от кон. Очевидно Гудик Куция имаше право. И в следващия момент точиларката нададе рев.

— По дяволите, юрганът ми, той е унищожен!

Нито Силас, нито Гудик Куция бяха обърнали особено внимание на голямото количество пера, които се търкаляха по пода до вратата, там имаше толкова мръсотии и отпадъци. Сега погледнаха купчината слама — беше цялата омесена с кокоши пера и при всяка стъпка се вдигаше пух.

Точиларката здравата ругаеше.

— Но къде е конят? — попита Гудик Куция загрижено. — Доколкото виждам, няма други врати.

— Там — каза Силас и посочи перата.

Другите не виждаха нищо, а Гудик Куция помисли, че се подиграва.

— Там — повтори Силас и посочи с ръка.

И тогава през една дупка в купчината пера проблясва едното око на Рошавия. Беше се наврял дълбоко в сламата, в която точиларката бе лежала цяла зима, и пътем беше пробил дупка в юргана.

— Ще си платиш за това! — закани се точиларката ядосано, без да се обръща специално към някого.

Във всеки случай на Силас не му стана ясно дали тя имаше пред вид него, или коня.

— Е, сигурно му е било студено — подхвърли той.

— Това не значи, че трябва да унищожава чуждата покъщнина! — рече точиларката.

— Какво ще кажеш, ако вместо една станат две торби сурово сребро? — каза Силас с хитър, мамещ глас. — Така ще има и за нов юрган, и за нашето нощуване.

— Ти с твоето сурово сребро! Ти с твоите торби! Ако мислиш, че ще се хвана, грешиш. Ако смяташ, че ще ви тъпча с храна, за да ме водите за носа...

Точиларката изсумтя. Сега тя наистина беше сърдита заради юргана и беше забравила напълно, че преди малко извика на Йеф да изпържи сланина с картофи.

— Ще получиш адреса, след като се нахраним — припомни й Силас уговорката.

— Ще получа, дяволите ще получа! — изсъска тя.

— Да, но нали каза...

— Ще задържа коня в залог, докато донесеш торбите. Това е по-добро разрешение, нали?

Точиларката доближи лицето си до Силас и впи очи в него, лошият й дъх го лъхна в лицето. Силас едва се въздържа да не изкриви лице, вместо това се опита да не диша.

— А какво ще стане с него? — попита Силас и посочи Гудик Куция.

— Той може да остане тук, докато дойдеш, тъкмо ще помогне за прехраната — последва бързо отговорът.

Гудик Куция потрепери при мисълта за това, измъкна коня от сламата и го изведе отново навън.

— Добре, така да бъде — каза Силас.

Точиларката го погледна учудено, не беше очаквала такава отстъпчивост. Мислеше, че лъже, просто не вярваше на всичките му приказки за торбите — та той дори не искаше да каже къде са.

Йеф опържи сланина.

От време на време той хвърляше поглед през рамо. Точиларката седеше и в една дървена паница разбиваше яйца с жалките остатъци от единствената голяма лъжица, която Рошавия бе счупил, докато

дождаше кашата. Заплашителният израз на жената, когато забеляза счупеното, накара Гудик Куция веднага да обещае, че ще направи нова, и сега той седеше зад гърба ѝ и дялаше, а тя от време на време поглеждаше към неговите сръчни ръце по същия начин, по който Йеф поглеждаше към съда в ръцете ѝ. Отдавна не бяха яли нещо с яйца.

Като свърши със сланината, момчето я извади на една дъсчица и пушна нарязаните картофи във врящото олио в тигана. Тя не му беше казала какво да прави, той смяташе, че това е правилно, но въпреки всичко очакваше всеки миг да чуе зад гърба си нейния недоволен вик.

Поради това всичките му движения бяха нервни, стряскаше се и от най-малкия шум.

Ала нищо не се случи. Цялата къща бе учудващо спокойна, нещо, на което той рядко е бивал свидетел. Непознатите момчета мълчаха от глад, а Врания кон беше изпълнена с нови странни мисли. Когато отблясъкът на огъня падаше върху лицето ѝ, можеше да се види как тя движи устни и свива вежди над някакъв далечен вгълбен поглед.

Продължаваше да цари спокойствие. Йеф имаше чувството, че ще се пръсне от вълнение, познаваше добре Врания кон и знаеше, че щом е весела и спокойна, има нещо нередно. По този начин тя се съветваше със себе си — но как да предупреди непознатите момчета за надвисналата опасност, когато той самият не знае какво крои тя.

Йеф целият се сви, когато тя попита дали картофите ще омекнат скоро.

— Да — прошепна той и ги опита с острието на ножа. В това домакинство не съществуваха вилици. — Да.

Точиларката изсипа разбърканите яйца във врялото олио така, че те изцвърчаха, а от едно скришно място на тавана извади галон бира. Това засили съмненията на Йеф, той се обърна смутено към Гудик Куция, без да знае какво да каже.

— Готово е за ядене — извика точиларката.

Силас и Гудик Куция се приближиха, удивени как ловко кокалестата жена разряза с ножа омлета на четири и постави всяко парче върху отделна дъсчица. Така се оправяше човек без чинии. Олиото в тигана тя запази за следващия път.

— Ето — рече точиларката и подаде на всеки по една дъсчица с храна.

А как се яде врялата каша без прибори, това всеки трябваше да реши сам; точиларката седна в един ъгъл на купчината дърва с порцията в скута си, ножа в дясната ръка и едно голямо парче сланина в лявата. Другите колебливо последваха примера ѝ; мазнината капеше по краката им, но те дробеха омлета на малки парченца, пъхаха ги в устата си и хвалеха храната. Рядко нещо им се било услаждало така, казваха те.

Врания кон и Йеф приеха комплимента всеки за себе си. След като се нахраниха, всички бяха в добро настроение. Йеф се надяваше, че нощта вече е минала и че погрешно е изтълкувал мълчанието на точиларката. Тихо като сянка той сновеше около огнището, разтреби и сложи нещата на място, докато другите трима се излегнаха в сламата.

Но веднага щом Врания кон се настани в пуха си, тя попита за адреса на къщата, където имало цели торби сурово сребро.

— Нали каза, аз сам да отида да го донеса — възрази сънено Силас, като чоплеше зъбите си с една клечка.

— Въпреки това можеш да ми кажеш къде се намира.

— Почакай до утре — измърмори Силас. Бирата го беше направила сънлив.

— Не — каза строго точиларката.

Йеф хвърли мазните дъсчици в огъня и за известно време в стаята стана по-светло.

— Тогава искам да вкарам конете вътре през нощта — пожела Силас в замяна. — Не ми се иска да ги оставям навън.

Точиларката извика ядосано, че дори не мисли да пусне такива големи животни в гостната си, и Силас едва се сдържа да не се изсмее на това.

Но той може да ги остави под навеса в плевнята от задната страна, прибави тя след малко. Тя имаше плевня и ако се поразчистеше място, биха могли да пренощуват там.

Говориха надълго и нашироко за това и Гудик Куция излезе да види какво е положението.

— Отговори ми сега — настоя точиларката.

Силас се засмя. Що се отнася до него, можеше спокойно да ѝ каже къде се намира среброто; той не беше замесен в нищо и нямаше уговорка да мълчи.

— Защо не го взе ти?

— Какво да правя с него? Мислиш ли, че мога да се разхождам с толкова тежки торби, сякаш са пълни с камъни?!

— Да, но това е сребро?

— От това не стават по-леки — разсъждаваше той. Силас се учуди, че Гудик още го няма.

— Къде е това?

— В града живеехме при една стара и глуха жена на „Фискергаде“ — започна Силас.

— Какво значение има къде сте живели, какво ме засяга мене това? — прекъсна го точиларката нетърпеливо.

— Една стара глуха жена — каза Силас.

— Да, благодаря, познавам я добре. Колкото и силно да ѝ викаш, не може да разбере дори цената за точене на един обикновен нож за хляб. Плаща винаги наполовина.

— Тя чува отлично — изпя Силас.

— Не е вярно. Глуха е като стена и глупава като лопата.

— Не е глуха — настоя Силас.

— От много години е глуха — увери го точиларката. — Тя си изгуби слуха много отдавна.

— Тогава се опитай да обуеш чифт вълнени чорапи върху ботушите си.

— Защо?

— И се промъкни в двора ѝ някоя тъмна нощ — продължи Силас.

— Престани с тези глупости — заповяда точиларката. — Ако смяташ, че можеш да се изплъзнеш с празни приказки, грешиш. Карай направо, какво ме интересуват глухата и нейният двор?

— И почукай на кухненския ѝ прозорец с един от твоите дълги мръсни нокти — продължи Силас.

— Питам те, какво ме засяга глухата? — каза точиларката сърдито. — Защо ми е да правя това? Ама че глупости!

— То е у нея — каза Силас.

Голямата жена скочи и намести шапката върху главата си.

— И искаш да ти повярвам? — подхвърли тя язвително.

— Живях на тавана ѝ по-голямата част от зимата.

— И какво, какво общо има това?

— Имаше дупка към кухнята ѝ — каза Силас и се прозина шумно.

— Искаш да кажеш, че крие среброто в кухнята си?

— Не — каза Силас.

— Тогава?

— В стаичката отзад. Под купчината дърва.

Точиларката дълго го гледа с всички признаци на недоверие.

— Това е най-отвратителното нещо, което съм чувала от дълго време насам — промърмори тя и така се тръшна обратно върху сламата, че перата се вдигнаха като облак над нея. — И на всичкото отгоре човек ще трябва да лежи и да мръзне в собствената си къща — добави тя хрипливо.

От задната страна се чуваше как Гудик Куция рови и размества нещо. Мина много време. След това настъпи тишина, но въпреки това той се забави дълго, преди да влезе вътре.

— Много се забави — промърмори Силас, когато той най-после се появи с по едно одеяло във всяка ръка.

— Първо трябваше да се разчисти голяма купчина боклук — отговори Гудик Куция. — Два коня заемат много място.

— Добре ли затвори? — попита Силас.

— Да — каза Гудик Куция.

— Как? — попита точиларката заинтересувано. — Там няма нито брава, нито резе.

— Сложих един кол напъряко, за да не могат да го отместят отвътре. Няма да избягат никъде нощес.

Точиларката се усмихна ехидно, след това си легна и захърка. Йеф отдавна се беше притаил в парцаливите одеяла, а не мина много време и Силас също се унесе в сън.

Но Гудик Куция беше буден. Лежеше тихо като мишка и се слушваше. След известно време се оказа, че неговите подозрения не са без основание. Точиларката внимателно се надигна и той чу как се ослушва. После предпазливо се измъкна от сламата и се промъкна до вратата, която не дръпна грубо, както обикновено, а тихо я откряна и щом излезе навън, също така тихо я затвори. За миг Гудик Куция видя силуета ѝ на фона на нощното небе. Беше с шапка и държеше в ръка камшик.

Отправи се към плевнята.

Гудик Куция протегна ръка и събуди Силас.

— Какво има?

— Ще се измъкваме сега, бързо!

Силас веднага разбра, че има нещо нередно и повлече по пода одеялото си.

Гудик Куция побутна Йеф и го събуди.

— Стани и ела с нас! — прошепна той.

Йеф сънено протестира, но Гудик Куция го дръпна за ръката и го помъкна със себе си. Откъм задната страна чуха шум от разместване и тежки удари.

Силас изтръпна и се послуша.

— Конете!

Той се затича към вратата, за да попречи на точиларката да избяга с животните им.

— Недей — каза Гудик Куция и го хвана за колана, — те не са там.

— А къде са сега? — попита уплашено и възбудено Силас.

— Шт! — прошепна Гудик Куция и откряна вратата колкото да се промъкнат.

— Можеш ли да намериш пътеката към пътя? — прошепна той в ухото на Йеф, но Йеф изхленчи и не отговори.

— Шт! — каза Гудик Куция. — Тя ще ни пребие, ако ни хване!

Малкият млъкна моментално. Гудик Куция го помъкна след себе си напосоки и излязоха на нещо, което приличаше на пътека.

Бяха почти прекосили градината, когато иззад ъгъла се появи точиларката с развяната пола и изруга здравата пред вратата.

— Видяла е, че ни няма — прошепна Гудик Куция.

— Легнете! — заповяда Силас и сам се навря колкото може понавътре в един храст. След миг покрай тях профучаха ботушите на точиларката по посока на главния път, който тя огледа и в двете посоки. Там нямаше следа нито от конете, нито от момчетата. Но тя не бе чула тропота на конете, не може да са избягали. И точиларката се втурна към задната страна на градината и започна да търси там.

— Хайде! — каза Гудик Куция.

И с Йеф помежду им и одеялата, преметнати върху раменете им, те побягнаха по пътя към гората. Там, на една поляна, стояха двата коня, плътно заобиколени от гъст храсталак, така, че да не се виждат

от пътя. Черната кобила, с юзда, праметната върху едно дръвче, и Рошавия, грижливо завързан за врата с ръждясал синджир, който подрънкваше всеки път, когато конят помръднеше.

— Това и бездруго се търкаляше в плевнята, трябваше само да го взема и да го използвам — усмихна се Гудик Куция, щастлив, че са се измъкнали.

— Как разбра, че е решила да ги открадне? — попита Силас.

— Малкият ми даде знак — каза Гудик Куция и потупа Йеф приятелски по рамото.

— Но аз нищо не съм казвал! — учуди се Йеф. — Не знаех точно какво е намислила.

— Не, но аз разбрах, че има нещо нередно и докарах конете тук за по-сигурно. Докато ти й разказваше къде има пълни торби със сребро, не можеше да видиш какви алчни станаха очите й — а как най-бързо ще се придвижи човек, ако има два коня?

— Добре, но ти какво тършуваше толкова в плевнята? — попита Силас.

— Направих така, че да й попреча да влезе вътре. Натрупах всичките боклуци пред вратата и е трябвало първо да ги отмести.

Откъм къщата на точиларката се чу трясък, което говореше, че е изритала вратата. Йеф се стресна. Познаваше прекалено добре този звук.

— Сега тя е много, много сърдита, винаги я рита така, когато е сърдита. — Йеф потрепери от страх.

— Е — каза Силас, — сега за тебе е все едно, тя ще има в близко време да мисли за нещо много по-важно от теб, а ти ще дойдеш с нас. Можем спокойно да седнем двамата на коня ми.

За негова голяма изненада Йеф започна да плаче.

— За какво хленчиш? — попита Силас. — Тук ли предпочиташ да останеш.

Йеф се колебаеше.

— Не смея — подсмръкна той.

— Какво не смееш?

— Да яздя.

— От нея ли те е страх? — Силас посочи кобилата.

Йеф само кимна.

Силас го хвана за ръката и го заведе при голямото черно животно.

— Ела тук, за да ти каже „добър ден“ — каза той.

Йеф го погледна, като се дърпаше настрана.

— Кажи „добър ден“ на Йеф! — заповяда той.

И кобилата повдигна предния си крак и го протегна напред.

— Сега ти — каза той на Йеф, който страхливо хвана коня за копитото.

— Сега ѝ дай това!

Силас сложи нещо върху дланта на Йеф и протегна ръката му към голямата глава на кобилата, въпреки че Йеф се противеше.

Конят подуши и го погъделичка по дланта с косматата си муцуна, като внимателно взе с бърни парчето хляб.

— Това е част от хлебчетата, които сам си месил — каза Силас.
— Сега спокойно можеш да я яздиш.

Йеф погледна с възхищение коня и ръката си, сякаш не беше виждал нито едното, пито другото преди, а Силас отвърза юздата и му помогна да се качи на високия ѝ гръб, после сам се метна на коня и загърна с одеялото си раменете на момчето. Небето беше сиво от раждащото се утро.

От къщата на точиларката долетя шумът от смъкването на количката с точилото надолу по стълбите и се чу затръшването на дъсчената врата.

— Тръгна — рече Йеф, като се ослуша.

— И ние потегляме — каза Силас.

И те препуснаха.

ГЛАВА VI

СЕЛЯНИНЪТ С ГОЛЯМАТА БРАДВА

Късно една вечер те спряха до малък чифлик, който бе разположен малко настрана. Никъде не светеше и Силас и Гудик Куция не биха се осмелили да събудят някого с пристигането си, само за да поискат разрешение да пренощуват в конюшната, а и сигурно щяха да им откажат. Никой не обича да го будят за такава дреболия.

Но тъй като наоколо никъде не се виждаше светлина, те решиха да останат и сами да намерят място за нощуване.

Зад торището растяха няколко храста и две дървета, тук те завързаха конете, за да не се виждат така добре, както ако ги оставеха свободни. След това трите момчета се промъкнаха внимателно през двора покрай стената на конюшната и Силас откряна вратата на обора. Едно чудесно и леко, така добре познато изпарение ги лъхна отсреща и едва сега разбраха каква голяма нужда от сън имат.

— Не затваряйте с резето — предупреди Силас, — то вдига шум, а ние ще потеглим рано сутринта, без никой да ни усети.

Йеф, който влезе последен, направи както му казаха и само притвори вратата. Слаб мирис на цвекло се смеси със сладникавия мирис на кравите; на Гудик Куция му се искаше да намерят макар и една здрава глава цвекло, неизгнила от студа, но не беше лесно по това време на годината. Постояха малко до вратата, за да привикнат очите им с тъмнината и за да не уплашат кравите, ако вдигнат шум. Въпреки това животните веднага усетиха, че са дошли непознати, и се раздвижиха неспокойно.

— Тук няма празна ясла — промълви Силас приглушено, — времената трябва да са добри за собственика на фермата, толкова е пълно тук.

— Сигурно на тавана има много място — преценяваше Гудик Куция и се огледа за отвор, през който да се качат горе.

— Ей там има стълба — прошепна Йеф радостен, че може да бъде полезен. — От другата страна на кравите — добави той и посочи

прохода между кравите.

Стълбата беше много тясна, скована от тънки летви, но без съмнение водеше към тавана. Едно след друго момчетата си проправиха път покрай стоящи или легнали крави, които протягаха големите си рогати глави през решетката, като пускаха слюнки и душеха стъпалата им, когато минаваха покрай тях. Проходът не беше голям и Йеф се притискаше уплашено към стената; той хвана здраво ръката на Гудик Куция, когато мина покрай една крава с особено големи рога.

— Няма да ти направят нищо — успокои го Гудик Куция, — те са само любопитни.

Йеф едва сдържа вика си, когато един мокър и грапав език го близна по коляното.

— Шт!

Силас беше вече на стълбата, проврял глава през отвора.

— Тук е тъмно като в корема на кит — каза той.

— Какво от това, нали Юнас е с нас — промълви Гудик Куция.

— Ще трябва да се движим пипнешком — дойде в отговор.

И Силас изчезна през отвора, като лазеше на четири крака.

— Стъпвайте леко — каза той, — ще си заклещите краката.

Горе на тавана не беше така завет, както в обора, и те постлаха едното одеяло върху сламата, така че и тримата да легнат на него, покриха се с другото и сложиха дебел слой сено отгоре. Така лежаха добре. И бързо заспаха под спокойното шумолене на преживящите крави долу в обора, само от време на време някоя крава удряше рогата си в дървената стена или поклащаше яслата.

През нощта ужасен шум ги извади от сладкия им сън. Кравите мучаха и така удряха в дървената стена, че цялата постройка се клатеше — неспокоен тропот на много крави, блъскане и обръщане на големи тела, които се въртят възбудено. Известно време момчетата седяха съвсем тихо и слушаха. После Силас изпълзя по корем до края на отвора и погледна долу. Беше започнала да прониква дрезгава синкава светлина и той можа да види, че само една от кравите се е отвързала и се движи бързо нагоре-надолу зад другите, които се дърпаха и също се мъчеха да се отвържат.

В сеното момчетата бяха затаили дъх и чакаха обяснение. Беше невъзможно да разберат какво се е случило.

Силас, който все още висеше надолу с главата, здравата изруга. Това ги изненада.

— Конят е — каза им той.

После се смъкна долу, като стъпи върху рамката на един прозорец и края на една ясла, защото кравите бяха съборили стълбата с рогата си, които размахваха напред и назад, изпаднали в ужас. Цялата постройка гърмеше и кипеше от дрънкането на синджирите на кравите.

Йеф и Гудик Куция допълзяха също и надникнаха долу. Рошавия се разхождаше зад кравите и опитваше зъбите си във всичко, което можеше да докачи. Дръжката на греблото за цвекло беше станала на трески и сега той се бе заловил с опашките на кравите.

Такава дълга редица от опашки може да бъде окачена само за да се дърпат, а още по-весело беше, че собственикът на опашката всеки път надаваше рев и удряше с трясък челото си в стълба.

Изглежда, Рошавия добре се забавляваше.

Силас се приближи, като ругаеше и се караше, но в същност му беше трудно да остане сериозен, защото конят обърна глава, погледна го през бретона си и изцвили. Едно силно, продължително изцвилване, което започваше дълбоко в корема, за да излезе накрая през зъбите му. Силас бързо отиде при коня.

— Проклетник такъв! — скара му се той и го хвана за бретона. — Така можеш да им счупиш опашките! — продължи той. — Какво ще каже собственикът?

Рошавия разклати глава, за да се освободи от хватката му.

— Ти си най-нахалната кранта в конска кожа! — продължи Силас и хвана скъсаните краища на юздата. — Щеше да е по-добре да се беше родил с три крака, щяха да са ти достатъчно! Виж какво си направил! Конска работа!

Той с упрек размахваше краищата на юздата под носа му. Те се бяха влачили насам-натам по пода на обора и бяха изцапани с кравешки тор.

— Първо я прегризваш, като че ли си куче, а не кон, след което идваш да тормозиш порядъчните граждани! Уличник такъв, засрами се!

Силас замълча и завърза краищата на юздата, а конят извърна глава към него, като че ли за да отгатне настроението му.

Точно под носа му висеше една кравешка опашка, мамеща като шнур на звънец пред някоя врата. И докато Силас разбере какво е намислил, конят дръпна шнурчето и го пусна отново. Мученето на кравата прозвуча като звънец на пожарна, а конят отново извърна глава, като гледаше хитро Силас през бретона си.

Силас въздъхна безпомощно.

— Свалете ми одеялото — каза Силас, — трябва да изчезваме, вече се зазорява.

Гудик Куция слезе по същия начин като Силас и изправи стълбата за Йеф, а Силас поведе Рошавия към вратата, като го държеше здраво за гривата. Сега вратата на обора беше почти отворена, не е работа на коня да затваря врати след себе си.

Отвън стоеше селянинът с голяма брадва в ръката си и препречваше пътя.

Силас спря рязко и бутна Рошавия обратно в обора. Такова оръжие можеше като нищо да смачка челото и на най-якия работен кон.

— Проклети крадци! — извика селянинът и заподскача с дървените си обувки, много големи и съвсем нови в сравнение с вехтите му и скъсани дрехи. — Ще ми крадеш кравите, а!

— Не — каза Силас вътре от обора. Нито той, нито някой от другите бяха мислили да откраднат нещо.

— Излез навън! — извика селянинът пронизително. — Ще ти дам да се разбереш!

Силас се дръпна смутено назад.

— Пусни кравата и излез вън! — каза селянинът.

— Това не е крава, това е кон — обясни Силас.

— Ти самият си кон! Мислиш, че не знам какво имам в обора си ли?

Мъжът отвън приклякаше и се изправяше на своите криви крака и размахваше брадвата, сякаш щеше да сече голямо дърво. Краката на Силас се подкосиха, като видя това. Сякаш селянинът беше решил да му отреже стъпалата.

— Мислиш, че не знам кой си ли? — продължи да вика мъжът и заби погледа си в тъмнината на обора. — Мислиш, че съм забравил, че миналата седмица ми открадна две телета? Но този път те пипнах, това е краят! Излез вън!

Въпреки малкия си ръст, той размахваше страшното си оръжие със сръчността на дългогодишен дървар и Силас разумно се държеше зад рамката на вратата.

— Пусни кравата ми! — каза мъжът.

От някаква врата, която Силас не можеше да види, излезе слаба и объркана жена само по риза, а малко след това се показа един дългун, който наистина имаше вид на тяхно законно поколение. Жената страхливо загърна ризата около врата си при вида на мъжа с брадвата и не се осмели да се приближи да види какво става. Синът отвори сънено очи и прокара разперените си пръсти през косата, която падаше на всички страни като жълта папрат. Той беше много по-висок от бащата и много по-неловък. На Силас му се стори, че е муден и тромав и че не му е сърдит.

Селянинът нареди на сина си да влезе вътре и да вземе кравата от Силас. Синът мудро се приближи и се наведе, колкото да може да погледне през рамката на вратата. Силас се дръпна назад заедно с коня.

— Каква крава? — попита синът както се беше навел.

— Тази, която държи, глупако! — избухна бащата и пак заподскача с дървените си обувки. — Тази, която иска да открадне, разбира се!

— Това не е крава, това е кон! — каза синът.

Селянинът изгледа многозначително сина си. После внимателно се приближи с кривите си крака, колкото да надникне вътре в мрака, който все повече избледняваше със започващия ден. Той предпазливо държеше брадвата пред лицето си с острието между очите и то стърчеше като голям остър нос от челото чак до брадата. С него шега нямаше.

Силас бутна Рошавия напред, за да може селянинът наистина да види, че това е кон, а не крава, както твърдеше. И не се съмняваше, че селянинът забеляза грешката си, лицето му зад брадвата придоби съвсем друг израз. Мина известно време, преди той да каже нещо, и Силас се изпълни с мрачно предчувствие, че крои нещо. И беше прав.

За трети път селянинът каза на сина си да влезе вътре и да вземе кравата от крадеца.

Но сега Силас протестира възмутено.

— Иначе няма да излезеш жив оттук! — каза селянинът решително и размаха брадвата.

Силас разбра, че мъжът имаше намерение да спечели безплатно един кон. Той искаше просто да го задържи. Вътре зад него Гудик Куция изръмжа. А конят стоеше целият напрегнат, като не откъсваше поглед от брадвата. Силас се усмихна на себе си, знаеше добре какво му се иска.

— Пускай! — заповяда строго селянинът.

Нямаше съмнение какво е намислил. Синът щеше да улови коня, а бащата да изпъди набедения крадец на добитък от двора си.

Силас изпълни желанието му и пусна коня.

Синът пристъпи да хване Рошавия. Но нито бащата, нито синът можеха да предположат какво животно стои пред тях. Чудовището застана точно пред блестящата, излъскана от употреба дръжка на брадвата и не позволи на някакъв си син с протегнати ръце да го спре. Вместо това той здравата го настъпи по пръстите на краката, като стремително се спусна към селянина.

Зад него Силас спокойно излезе на двора, където синът, хванал с ръка единия си крак, подскачаше в кръг. Гудик Куция и Йеф също излязоха на светло. Селянинът несъзнателно направи крачка назад, като видя да се приближават към него оголените жълти зъби на коня. Но тъй като вече гледаше на коня като на своя собственост, и през ум не му минаваше да го цапардоса по челото с брадвата, а вместо това започна да се отбранява с лакът.

За своя голяма изненада той разбра, че конят не се стреми към него, а към бляскавата дръжка на брадвата, която ухапа със зъби; селянинът бързо скри брадвата зад гърба си.

Силас пъхна ръце в джобовете си, като се наслаждаваше на гледката; наистина беше забавно да се гледа как танцуват един до друг — селянинът, през цялото време с брадвата зад гърба си, и Рошавия, който го държеше за ръкава, за да го накара да покаже отново красивата дръжка.

Но селянинът не беше склонен да си даде сечивото, не можеше току-така да пожертва една брадва. Силас погледна дръжката ѝ, почерняла от ръцете, боравили с нея, и си помисли, че тя сигурно е служила и на бащата, и на дядото на селянина.

— Твоите крави винаги ли правят така? — изсмя се Силас.

Селянинът изръмжа като куче.

— Мисля, че кравата е гладна — продължи Силас. — Сигурно ѝ даваш малко храна?

Селянинът го изгледа накриво. Ясно беше, че не можеше да се оправи дълго време сам.

— Ела ми помогни, глупако! — извика той на сина си, който приближи, куцукайки.

— Хвани го! — каза бащата.

Синът послушно обви ръце около врата на Рошавия и увисна на него, готов да направи всичко за своя преследван баща. Но се оказа, че с коня човек наистина трудно може да се справи. С няколко резки движения на главата той се опита да се освободи и разклати така здраво сина, че без звук синът се свлече на земята.

Силас спокойно се облегна на стената.

— Никога досега не съм виждал такава крава, ще я доите ли, или какво?

Но селянинът не слушаше повече. Синът лежеше далеко на земята, напълно безполезен, и упоритият кон вече бдеше над него, за да получи дръжката на брадвата. Малкият сух селянин се предаде и като изхлузи внезапно дървените си обувки, побягна към вратата на къщата при жена си, която от известно време се беше отстранила от сцената.

Рошавия се носеше по петите му, но селянинът с трясък хлопна вратата под носа му, конят въздъхна разочаровано и подуши процепа на вратата, през която селянинът беше изчезнал.

— Никаква пържола от брадва — обади се Силас от стената.

Конят извърна глава, погледна го и едновременно забеляза изоставените дървени обувки на селянина. Дългунът, който лежеше в безсъзнание до тях, му беше напълно безразличен, но такава голяма нова дървена обувка не беше за пренебрегване — и на всичко отгоре гарнирана със слама.

Рошавия завря носа си в една от тях и я помириса. След това я взе със зъби и отиде при Силас.

Гудик Куция поиска да му вземе дървената обувка, но Силас смяташе, че конят трябва да я задържи. Съвсем не беше много в сравнение с онова, от което в същност ги бе спасил.

На прозореца се показаха ужасените лица на жената и мъжа и Силас си помисли, че те сигурно се страхуват да не стане нещо лошо със сина им. Но за какво им беше това? Те не бяха насилници, не бяха дори крадци, само бяха пренощували на тавана. Те навиха одеялата си, заобиколиха конюшните и чак тука забелязаха, че черната кобила е изчезнала.

Един миг стояха съвсем неподвижно и не вярваха на очите си. На едно дърво висеше крайт на юздата, която Рошавия беше прехапал, на другото нямаше нищо.

— Значи това е дошъл да ни каже нощес — каза Гудик Куция.

— Рошавия?

Гудик Куция кимна.

— Но тогава сигурно е било много късно.

— Мислиш ли, че селянинът я е преместил, преди да дойде в обора с брадвата? — попита Силас.

Йеф забеляза нещо на земята.

— Вижте тук! — извика той.

Другите не разбраха веднага какво иска да каже, там беше само влажната рохкава земя на буницето.

— Ботушите! — извика Йеф.

Силас въздъхна. Какво можеха да помогнат следите от ботуши? Но Йеф не можеше да се спре, той взе да търси наоколо в храсталака с лице, обърнато към земята, и спря далеко, където храстите бяха много по-гъсти. След това нададе победоносен вик.

— Тук е количката! — извика той.

— Чия количка?

— Количката на Врания кон. — Йеф се показва съкрушен, сякаш се беше сетил нещо. Той погледна тъжно Рошавия, който стоеше и дъвчеше дървената обувка и доволен изплюваше тресчиците на земята. Врания кон беше най-властният и най-опасен човек, когото познаваше.

— Трябва да я последваме! — каза Силас.

Изведнъж Йеф започна тихо да плаче.

— Какво има сега? — попита Силас, — няма нужда да почваш да плачеш само като й видиш количката. Тя е далеко.

— Аз не заради това... — хълцаше Йеф.

— За какво тогава?

— Не искам да остана тук, щом има такава брадва.

— Да останеш тук? — Силас и Гудик Куция се обърнаха към него изненадани.

— Кой е казал, че ще останеш тук?

— Да, но като имате само един кон... на един кон могат да седнат само двама души.

— На него ще седи само един и това е той — каза Гудик Куция и посочи Силас.

Йеф зина. Сълзите бяха оставили следи от полепналия по лицето му прах от тавана.

— Защо?

— Защото той трябва да бърза — каза Гудик Куция.

Силас беше вече на пътя, за да търси следи от кобилата и да определи посоката. Гудик Куция завърза едното одеяло на коня и даде

на Йеф да държи другото. След това се наведе над остатъците от обувката на селянина, извади железните скоби и като събра грижливо конците, пъкна ги в джоба.

— Какво ще правиш с тях? — попита Йеф.

— Не знам.

— Защо ги взимаш тогава?

— Винаги може да стане нужда да се зашие нещо. — Гудик Куция изведе коня на пътя, където Силас беше привършил разследванията си.

Двете големи момчета се погледнаха.

— Ние ще се оправим — каза Гудик Куция, като видя, че другият се замисли. — Ще питаме за пътя. Ти трябва да тръгваш.

Силас се колебаеше. Това, което беше започнало така случайно на полето, където Гудик Куция пасеше селските крави, постепенно се бе превърнало в приятелство. Досега никой не беше мислил за това, нали бяха заедно през цялото време, но сега, когато се налагаше да се разделят, изведнъж го почувстваха. Ала Гудик Куция имаше право. Ако искаше да си върне коня, трябваше да тръгне бързо по следите.

Мълчаливо и решително той препусна по следите, без да знае къде ще го отведат.

ГЛАВА VII

ПОЖАРЪТ

Силас препускаше бързо.

Първия ден беше сигурен, че бързо ще настигне точиларката, и в него нещо кипеше сърдито и възбудено поради нейното нахалство. Не се съмняваше, че тя е отмъкнала коня, за да стигне по-бързо до града — нали самият той й бе казал къде Глухата крие среброто си!

Но препускайки по следите, той все повече се объркваше, защото те водеха вън от града. Каква работа можеше да има тя тук, и то с кон?

След като беше напуснала чифлика, тя беше галопирала. По-късно бе намалила скоростта и бе оставила коня да мине в тръс, но когато и на следващия ден Силас не можа да я настигне, разбра, че тя се движи с добра скорост към съвсем определена цел. Изглежда, голямата черна жена познаваше областта с неизменна сигурност, тя кръстосваше из най-пустите и изоставени места.

Но защо избягваше къщите?

И защо предприемаше такава широка обиколка? Един по-невнимателен ездач отдавна би загубил следите й.

Силас насилваше колкото може както себе си, така и Рошавия, почиваше и ядеше само когато конят трябваше да се храни. Очите му хлътнаха от умора и безсъние, но трябваше да продължи, макар да знаеше, че не може да настигне кобилата с този кон.

Още първата сутрин той беше минал през една пълноводна рекичка недалеко от чифлика на сърдития селянин. Дори при брода течението беше силно и стигаше до корема на коня и Силас мислеше, че скоро ще стигнат до голямата река. Но колко изненадан остана, когато вместо това стигна до едно тясно дълго езеро, заобиколено от високи хълмове.

Там, където потокът се вливаше в дългото езеро, имаше няколко скупчени къщи; Силас предварително знаеше, че е безполезно да пита там за точиларката, защото още в подножието на възвишението

следата се отбиваше встрани и продължаваше по една пътека, която се извиваше около езерото и стигаше чак горе до планинския гребен.

Силас си представи как е изглеждала от къщите голяма черна жена, летяща на черен кон, развяла след себе си поли, може би предсказание за предстоящо бедствие или лоши времена.

Мина му през ум, че самият той се виждаше също така ясно — едно момче на късокрак дългогривест кон, как ли щяха да изтълкуват него?

Той мислеше за това през останалата част от деня, докато яздеше покрай тясното езеро, през цялото време високо горе, с изглед към водата от едната страна и към песъчливия склон на един хълм, обрасъл с мъх, от другата страна. Тук не живееше никой, откритото място го караше да бъде нащрек и много предпазлив въпреки умората си. От погледа му не избягваше нито една врана, нито едно врабче.

На противоположния бряг бяха изтеглени лодки между тръстиката, а в езерото на много места имаше колове с винтери за ловене на змиорки и шамандури, които обозначаваха местата, където минаващите кораби можеха да хвърлят котва. По-нагоре бяха къщите.

Силас беше живял толкова дълго с цвекло и моркови, че при мисълта за риба устата му се напълни със слюнка. Коремът му къркореше и ако по един или друг начин можеше да стигне до винтерите, щеше да го направи.

Когато малко преди да се мръкне стигна до другата страна на езерото, той забеляза нещо. Между възвишението и водата имаше равно място с редки дървета и там, където езерото преминаваше в пълноводна рекичка, имаше нещо подобно на навес, построен направо на земята.

Силас спря. Но ако с празния си стомах се бе надявал, че там, в тази странна постройка, живеят хора, още повече хора, които ще му дадат нещо за ядене, той грешеше неимоверно много. Защото там нямаше никой. Това бе само навес, построен направо върху земята. Той откряна вратата и надникна вътре. Тук щеше да стои лодката през зимата, тази лодка, която сега стоеше и се удряше в тръстиката. Вратата беше широка, но ниска, вътре имаше много място и почти нищо за гледане. Само на стената отзад висяха много рибарски принадлежности.

Силас затършува из нещата, чието предназначение не познаваше, и намери нещо, което сметна за въдичарски канап. На края на канапа имаше кука с тежко метално парче и въпреки че Силас никога не се беше занимавал с риболов, все пак знаеше, че когато има кука, трябва да има и стръв.

Той свали канапа от стената и го опипа с ръка. След това излезе и зарови с крак в пръстта зад навеса, за да намери червеи. В дупката се показва голяма дебела личинка на майски бръмбар и Силас се поколеба малко. Дали може да се използва? Никога не беше чувал някой да лови риба с личинка на майски бръмбар. Не виждаше никакъв червей, а коремът му непрекъснато къркореше така, че той окачи личинката на куката, запъти се към лодката и се изправи отзад с канапа, усукан около едната му ръка, а другият край с куката увиснал в другата му ръка. Хълмовете, които ограждаха езерото, очевидно продължаваха все така стръмно и под водата и езерото, изглежда, беше доста дълбоко.

Това беше добре, защото имаше вероятност рибата да кълве.

Много внимателно Силас завъртя куката с ларвата няколко пъти и я пусна, напълно уверен, че канапът ще опише дъга и куката ще падне във водата.

Отначало всичко тръгна великолепно. При потъването канапът се развиваше от ръката равномерно, докато изведнъж всичко се обърка и остатъкът изпляска между тръстиките в кълбо от примки и възли.

Коремът на Силас изкъркори и той започна да събира канапа малко по малко и да го оправя постепенно, нещо много трудно, защото трепкащата дневна светлина вече се примесваше с падащия мрак. Оправяйки възлите, той погледна към небето, ясно и зелено на запад; трябваше да бърза, ако искаше да намери нещо за ядене, преди да си легне.

Лодката спокойно се клатеше между тръстиките, докато той с всички сили развързваше възли — или ги оставяше, ако това беше невъзможно. Внезапно канапът отново се изплъзна между пръстите му и вече правилно навит, изпляска извън лодката с голяма скорост. Една секунда Силас зяпаше онемял как неговите прилично подредени намотки подскочат от дъното на лодката и се удрят в повърхността на езерото. Тогава той се хвана здраво за борда с една ръка, а с другата затисна канапа с цялата си тежест. Парещо прорязване премина през цялата му длан, докато връвта най-после спря.

Със свободната си ръка той нави края няколко пъти около халката за греблото и го закрепил с двоен моряшки възел. Всичко стана така бързо, че дори не успя да помисли за нищо, осъзна се чак когато връвта се изпъна твърда като стоманена нишка от борда и започна да описва осмици във водата.

Може ли да бъде риба?

Силас се замисли и опипа одраната кожа на ръката си. Без да докосва връвта, той преценяваше какво друго можеше да бъде, какво живееше на дъното на едно езеро — и за малко не се преметна през борда. Той потръпна. След това хвана връвта и като опря здраво стъпала о дъното на лодката, я дръпна с две ръце. Лодката се разклати, бълбукайки.

Силас погледна през рамо. Лодката се бе отделила от брега, където беше изтеглен носът ѝ, и сега пътуваше след рибата. Смелият рибар трябваше да избира между това да скочи от лодката, докато все още можеше да я завърже, или да остане на мястото си — естествено, нямаше никакви гребла.

С улов или без улов?

Ако скочеше, рибата щеше да плува до пълно изтощение, за да легне някъде и да умре, без той да получи нещичко, и нямаше възможност да улови друга риба. И той остана в лодката.

Рибата безшумно се насочи към средата на езерото, а тъмнината около Силас ставаше все по-плътна. Мина много време, преди тя да изплува на повърхността на водата съвсем изтощена, и още повече време, докато той успее да я издърпа на борда, без сам да падне във водата. Но такава риба никога не беше виждал или, по-точно казано, опипвал, защото вече не се виждаше нищо. Цялата в израстъци и струпеи по кожата и сигурно много стара, тя лежеше и удряше сърдито с опашка по дъното и само това да бъдеш с нея в една лодка беше опасно. Но Силас знаеше, че трябва да я убие. Забеляза, че устата ѝ е пълна със зъби, и ако успееше да докачи някой от пръстите му, не се знаеше точно каква част от пръста му ще остане за самия него.

Силас измъкна дългия си нож, промъкна се откъм опашката и заопипва главата. Знаеше, че трябва да прободее там. Но докато успее да забие ножа, рибата заби зъбите си в мокрия му крачол и здраво го захапа. Изпаднал в паника, той заби ножа в главата ѝ и направи дълбока рана, но въпреки това рибата удряше с опашка и той трябваше

да се освободи от зъбите ѝ с помощта на ножа. Сигурно вече беше мъртва. Той почти отрязва главата ѝ и я прикова към дъното, като прокара ножа през хрилете и здраво го заби. Във всеки случай сега тя беше в задната част на лодката.

Силас коленичи отпред и започна да гребе с ръце в ледената вода. Придвижваше се едва-едва, стори му се, че мина цяла вечност, докато стигне брега, въпреки че течението му помагаше. Треперещ от студ, той измъкна с безчувствените си пръсти кукичката от устата на звяра, който сега лежеше съвсем кротко, извади ножа и го пъкна в калъфката. Помъкна рибата през борда и излезе на брега; от ръкавите му капеше вода, ръцете му бяха съвсем безчувствени чак до рамото.

Трябваше да запали огън, и то бързо, иначе ще умре от студ. Зеленикавото вечерно небе обещаваще студена нощ и както бе мокър, нямаше да се оправи без топлина. Силас заопипва слепешката наоколо за клони и неща, годни за горене, и всичко, което намери, натрупа върху пода на навеса. Щеше да запали огъня вътре, покривът ще запази топлината и никой непознат няма да види светлината.

Като сметна, че е събрал достатъчно за един хубав огън, той се опита да го запали, но това му се удаде много трудно, пръстите му все още бяха неподвижни и тромави след дългото стоене във водата и не го слушаха. И когато най-после успя да улови една искра върху купчинката мъх и да я задържи, той бдеше над нея като над най-скъпото съкровище в света. Вътрешността на навеса ясно се откри, осветена от слабата червеникава светлина, и той сякаш отново си възвърна зрението. Едва когато се убеди напълно, че огънят се е разгорял както трябва, Силас се осмели да излезе навън, за да намери и почисти рибата, която бе оставил някъде по пътя между навеса и лодката.

Но там нямаше никаква риба!

Отвори широко вратата и огънят освети една широка ивица, но въпреки това не видя никаква риба. Колкото и внимателно да опипваше земята извън обсега на светлината, той не я намери.

Обхвана го мрачно предчувствие. Какво всъщност беше уловил? Може ли то да се е върнало обратно във водата?

Разочарованието, че остана без храна след всички усилия, беше така силно, че му подейства сковаващо. Силас не знаеше колко дълго бе стоял така с отпуснати ръце в тъмнината, безразличен към вятъра,

който го пронизваше до кости, вперил поглед в гладкото мълчаливо езеро. Беше отчаян и измъчван от такъв глад, какъвто не си спомняше да е изпитвал преди.

Тогава съвсем наблизко в тъмното чу шумолене — там някой дъвчеше. С гневен вик той се спусна по посока на звука и се сблъска с Рошавия. С треперещи пръсти се добра до главата му, хвана го с едната ръка за ухото, докато с другата заопипва муцуната му и хвана опашката на рибата. Главата и горната ѝ част вече бяха в устата на животното — сдъвкани.

Без да пуска опашката на рибата и като ругаеше страшно, Силас заудря коня с юмрук по твърдото чело, но това не даде никакъв резултат. Конят само стисна още по-здраво зъби и рибата се раздели на две. Силас стоеше със своя дял в ръка.

Видя, че е останало още много, сигурно рибата е била доста голяма. Отиде да измие опашката и бързо се прибра вътре, забучи я на една пръчка и я сложи над огъня, докато конят дъвчеше и мляскаше в тъмното зад него. Веднага щом погълна и последното парче от рибата, той застана пред отворената врата и започна да души с разширени ноздри печаштата се опашка. Силас беше принуден да затвори вратата и да направи над нея дупка, за да излиза пушекът.

След това започна да се храни и продължи да яде, докато се увери напълно, че не е в състояние да погълне нищо повече. През цялото време крантата стоеше отвън и тъжно въздишаше в процепа на вратата.

— Върви да си лягаш, алчно чучело такова! — каза Силас високо, — ти си получи своето!

Рошавия не се помръдна. Примамливият аромат, който излизаше навън с пушека, го държеше като прикован и Силас, въпреки че току-що му се бе скарал, се изправи и подаде на коня отвън парче изгоряла кожа, радостен, че се бе сетил да извади кукичката, преди да хвърли рибата на земята. След това взе одеялото и се настани на пода до огъня. Един хубав нощен сън няма да е излишен, помисли си той.

Но не му беше писано да се наспи добре. Огънят бе загаснал и той се събуди измръзнал, изправи се и сънен сложи още дърва, много дърва, защото искаше да спи чак до сутринта. После си легна и заспа отново, докато конят не го събуди с пронизителното си цвилене отвън.

Силас скочи, обливаше го ослепителна светлина и ужасна топлина. Хижата гореше. Вратата беше в пламъци и той не можеше да излезе. Навън конят изцвили отново и Силас се изправи на крака. С нож в ръка той се втурна към задната стена и започна да муши и да реже плътната стена от плет с преплетена в нея слама, на която се държеше покривът.

Топлината изгаряше гърба му и той режеше ли, режеше, без да постигне нищо — огънят настъпваше все по-близо. Невероятно колко здрава и плътна беше жалката наглед хижа. Отчаян, той се хвърли с все сила върху стената и когато най-последно тя поддаде под натиска му, косата и дрехите му горяха.

Без да се замисли и без дори да пусне ножа, Силас заобиколи хижата и се хвърли в черната, отразяваща огъня вода, която със свистене се затвори над него. Сякаш пламна отново. Силас не издържа и се измъкна обратно на брега като мокра котка. Горещината сега беше ужасна, хижата приличаше на огнена палатка, а от мокрите му дрехи излизаше пара като бял пушек. Косата му миришеше лошо, кожата на гърба го смъдеше, но въпреки това той остана колкото може по-близо до огъня, за да се изсуши. И чак тогава дървената постройка се сгромоляса с трясък, отскочи встрани.

Стълб искри се издигна между дърветата и падна отново като огнено покривало над земята. Той гледаше смирено мястото, където преди стоеше хижата. Небето беше червено и сиво от започващия ден.

Щом се развидели, Силас съблече дрехите си, за да види как изглеждат. Ризата беше прогорена на гърба, фланелката също. Флейтата му падна на земята, беше я забравил напълно, улисан в другото, тя е била с него в огъня и в ледената вода на езерото. Вдигна я внимателно и я изпробва с уста.

Високо горе от хълма Рошавия му отговори с дълго изцвилване. Очевидно се беше погрижил за своята безопасност.

Силас си облече фланелката, която беше продрана на раменете. Обърна ризата с копчетата откъм гърба, за да не бъдат дупките на едно и също място. Опипа косата си. От една страна беше останала един пръст коса, изпълнена цялата с обгорели и почернели косми, които се чупеха при допир. От другата страна стигаше до ухото. Така не приличаше на нищо. Той решително извади ножа и изравни косата

отвсякъде. Докато правеше това, забеляза, че останалата коса щръкна, облекчена от тежестта. От това се почувства обновен и разведрен.

Хвърли последен поглед към почернялото степано одеяло и се заизкачва към коня. Но Рошавия не го позна; обърна бялото на очите си, той тронаво отстъпваше назад всеки път, когато Силас направеше крачка към него, и трябваше дълго да го мами с флейтата, докато конят превъзмогне страха си от миризмата на изгоряло, която се излъчваше от него, и се приближи дотолкова, че да може да го хване.

Горе по гребена на планинския хребет продължаваше следата, оставена от черната кобила, и дълго време той язди покрай водата, която от езеро отново бе преминала в ручей. Там, където потокът се вливаше в реката, имаше постройка. И не надлъж край потока, както бе помислил отначало, а напъко, така че водата да протича през каменното корито в средата под мелницата, когато мели, и да се изтича навън, когато не работи.

Силас дълго наблюдава странната къща, след това скри коня в един гъст храсталак близо до брега на потока, където никой не би могъл да го види от пътеката. Приведен, той се промъкна до постройката край водата.

„Воденицата“ — беше казала Глухата.

Това бе тя!

ГЛАВА VIII

КАКВО СЕ СЛУЧИ ВЪВ ВОДЕНИЦАТА

Силас пълзеше.

Шлюзата беше пусната, воденицата не беше в движение и освен водата, която преливаше и падаше отгоре в дългото каменно корито и с шум минаваше през воденицата, всичко беше тихо. Не се виждаха никакви хора — дори при къщите надолу по пътя.

Въпреки това Силас реши, че е най-добре да не се изправя. И като пълзеше на четири крака през ниската растителност, която обкръжаваше воденицата, се приближи до двуетажната постройка, издигната върху здрава основа от големи зидани камъни, чиято предна част беше от дърво. Воденицата преграждаше вира и за да продължи, водата от потока трябваше или да се спусне през каменното корито под воденицата и да задвижи голямото воденично колело, или, както днес, буйно да тече в отливника.

Силас допълзя чак до самата воденица под издаденото напред мостче, откъдето вдигаха шлюзата, но от това нямаше полза. Наистина от мостчето за воденицата имаше малка врата, но беше ясно, че не това е пътят, по който щеше да проникне вътре. Трябваше да заобиколи къщата, и то откъм задната страна, за да не го изненада някой от пътя. Не чуваше нищо поради шума от падащата вода, от чието непрекъснато бучене го засърбяха ушите. Силас се промъкна до мостчето и като продължаваше да пълзи на четири крака, избягвайки прозорците, стигна до ъгъла, където можа да се изправи и да запази равновесие върху една преграда от камъни, която разделяше отливника от каменното корито и стигаше чак до реката.

Трябваше да стъпва внимателно, мястото не беше предназначено за минаване, изпълнено бе с малки и големи камъни, между които оставаха големи дупки и човек не можеше да види къде стъпва. Като нищо можеше да си счупи краката и да си остане да лежи така, а ако се спънеше, щеше да падне отвисоко. От едната страна го очакваше буйният водовъртеж на потока, а от другата — празното каменно

корито, което минаваше под воденицата, там, където водата падаше върху колелото.

Силас погледна надолу. Беше много дълбоко, поне трима души трябваше да се качат един върху друг, за да стигнат до горния край. На дъното бяха останали много малки локви, но отворът зееше свободно — голяма тъмна дупка, където едва-едва се виждаше извивката на голямото колело.

Изпълнен с любопитство, той се плъзна по ръба и сръчно, на четири крака, започна да се спуска пипнешком по отвесната стена, като впиваше пръстите на ръцете и краката си в цепнатините между камъните.

Вътре около колелото имаше много повече място, отколкото изглеждаше отгоре — човек спокойно можеше да го заобиколи, ако се наложеше да се прегледа или поправи. Въпреки това беше ясно какво щеше да се случи, ако някой вдигне шлюзата и водата нахлуе и задвижи колелото, докато той е долу. Никой никога нямаше да разбере, че е бил изобщо там, никой нямаше да чуе, ако извика, а течение щеше да повлече онова, което е останало от него, и да го разнесе по реката.

Водата чакаше с нетърпение да се втурне надолу. Той я виждаше високо горе как се промъква през пукнатините на шлюзата и пада на тънки струи с глух подземен плясък. Някъде горе оставаше мостчето, на което бе стоял преди малко.

Никой не го бе усетил, никой не знаеше, че е там, воденичарят можеше всеки миг да отвори шлюзата и да почне работа. Това беше предизвикателство към съдбата, но Силас продължи навътре във влажния полумрак чак до задната част на смъртоносното колело. И тук кракът му попадна на нещо твърдо.

Силас се наведе и опипа с ръце. Кожена торба. Повдигна единия ѝ край и отново я пусна. Торбата беше подгизнала от вода и тежеше, сякаш беше пълна с камъни. Заопипва с ръка, намери още торби. Значи Глухата имаше право!

Силас остави торбите — той не търсеше сребро, а кон. Черната кобила му беше много по-скъпа от опасните, пълни с крадена стока торби. Обърна се отново към дневната светлина, но като минаваше покрай колелото, рамото му се удари о едно плоско извито желязо, здраво закрепено в стената. Не го беше забелязал на влизане, погледна

нагоре и видя много метални дъги, поставени една над друга, като стъпала на стълба.

Разбира се, помисли си той. Воденичарят и хората му не се смъкваха долу по отвесната стена отзад, те слизаха и се качваха оттук, когато трябваше да отидат до колелото или до торбите. Въпреки че не можеше да види това, беше убеден, че отгоре има капак — никой друг, освен него не би рискувал живота си в каменното корито.

Горе във воденицата нещо хлопна, някой ходеше по пода с дървени обувки. Чу се говор.

Силас не изчака да чуе казаното, втурна се навън, горе на земята, но този път от противоположната страна на колелото, така че закрилян от шума на водата и избуялия бурен, да може да се промъкне до предната страна, където имаше навес. Тук спираха каруците с чувалите и разтоварваха.

Силас се бе надявал, че оттук ще може да чуе кой говори във воденицата и може би за какво, но вместо това му се стори, че гласовете станаха по-неясни. Само слабо шушукане издаваше, че във воденицата все още се намира някой.

Вратата на воденицата беше отворена, Силас се промъкна до навеса и надникна вътре. Навсякъде имаше чували, изправени до стената или натрупани на купчини по пода, но никъде не се виждаха хора.

Той се плъзна безшумно зад една купчина чували. Горе някой все още говореше, Силас се вслуша. До самата воденица беше изправена стълба, а от тавана към машината между каиши и зъбни колела се спускаше четириъгълна дървена стълба. Там горе изсипват житото, помисли си той. Ако се протегнеше малко, щеше да види една стълба и врата точно срещу стълбата.

Ами ако се промъкне сега и се опита да чуе какво говорят?

Силас полежа малко, като размишляваше дали сега е моментът да направи това; междуременно очите му изследваха вътрешността на воденицата. Не беше толкова западнала, колкото изглеждаше отвън. Сигурно от това се печели добре.

Докато решаваше какво да направи, от вратата излезе мъж, облечен с дрехи на воденичар, и застана до стълбата.

— Само глупости дрънкаш — каза той назад към вратата. — Може да е друга воденица.

— Отричаш ли, че това е воденицата? — обади се един глас от стаята.

Гореща вълна мина през Силас. Това беше тя! Врания кон! Най-после я беше настигнал.

Воденичарят продължаваше да ходи по пода над главата му и след малко се появи отново със сива глинена делва в ръка.

— Глухата от „Фискергаде“ ти праща много поздрав — каза точиларката и пристъпи напред.

— Какъв глух? — попита спокойно воденичарят. — Не познавам никакъв глух.

Точиларката се наведе напред и доближи костеливото си лице до очите на мъжа с делвата.

— Глухата — поправи го тя. — Тя каза, че е тук!

— Така ли? — попита воденичарят.

— Знаеш много добре.

— Махай се! — нетърпеливо каза воденичарят. — Няма да стоя тук цял ден.

Точиларката не се помести и воденичарят с дъното на делвата я избута в стаята.

— Ще се биеш, а, жалък брашнен кърлеж! — изсъска тя в отговор на грубостта му.

— Седни и започни отначало — каза воденичарят и сложи делвата на масата.

Точиларката изръмжа, но воденичарят не отстъпи.

— Наздраве! — каза той.

Не бяха затворили вратата след себе си и Силас можеше да чуе почти всяка дума. Точиларката се опитваше по всякакъв начин да намери слабо място в уверенията на воденичаря, който настояваше, че не разбира за какво става дума и майсторски избягваше уловките ѝ.

Сигурно е правила това и преди, помисли си Силас, просто играе ролята си.

— Не познавам такава жена — уверяваше я воденичарят. — Защо си толкова убедена, че казва истината?

— Беше принудена — каза злобно точиларката.

— Така ли?

— Държах една горяща главня от печката под стъпалата ѝ.

Това прозвуча сатанински и Силас видя как „добрият“ воденичар потрепери.

— Уф, по дяволите! — каза той и пак потръпна.

— Нали? — злобно каза точиларката. — Започва да ти става ясно какво искам да кажа?

— Тогава да прием за това — каза воденичарят. — Или може би си намислила да ме опечеш.

— Мисля, че по-скоро ще те обесят — отвърна сухо жената.

— Човек не могат да го обесят за това, че черпи с ракия, дори и да е забранено — каза спокойно воденичарят.

— Добре е, ако имаш брашно в чувалите си, воденичарю, защото утре ще дойде приставът и ще претърси къщата ти — подхвърли точиларката пресметливо.

Воденичарят подскочи така, че столът му се обърна и падна на пода.

— Лъжеш!

Врания кон се изсмя като вещица и запляска по бедрата си от радост.

— Кой е съобщил на пристава? — извика воденичарят. — Ти!

Но точиларката се изсмя презрително, а воденичарят разбра, че се е издал, и замълча.

— Е? Говори, воденичарю, къде го държиш?

Воденичарят отиде на тавана и донесе още една делва. Вече не отричаше направо, но не даваше и нито едно правдоподобно сведение. Имаше нещо хитро в начина, по който извърташе нещата, и щедро й предлагаше от пиетието. Врания кон се смееше доволна, че го е надхитрила, и пиеше все повече. Гласът ѝ стана още по-хрипкав и неясен и на Силас му се струваше, че воденичарят има намерение да я обезвреди с пиене.

Долу зад брашнените чували той се чудеше какво да направи и реши, че каквото и да се случи с нея, няма да я изпуска из очи, преди да си е взел обратно черната кобила.

В стаята нещо избумтя тежко, воденичарят въздъхна с отвращение. Миг след това той излезе тихо през вратата и като погледна бързо през рамо, продължи надолу по стълбата, мина през навеса и излезе навън.

Значи е паднала на пода, помисли си Силас. Воденичарят беше успял, без самият да е много пиян. Силас се изправи и погледна след него през един от прашните прозорци. Видя как облеченият в бяло воденичар тича надолу към къщите.

В същото време горе се чу сумтене и скърцане, Силас се скри за по-сигурно. Врания кон излезе бързо и решително през вратата, без да се клати и да се държи за стената, както бе очаквал Силас, чу как тя взе да тършува трескаво из тавана — първо около мястото, откъдето воденичарят беше взел делвите, и навсякъде покрай стряхата пръстите ѝ претърсваха всеки ъгъл. Беше му съвсем ясно, че тя търси среброто. Но неясните намеци на воденичаря можеха да се тълкуват по много начини. Очевидно тя си мислеше, че го е надхитрила с напиването си и че лесно ще намери среброто.

И тя бързаше. Несъмнено искаше да изчезне, преди той да се е появил отново.

Силас можеше да ѝ каже, че няма да намери под стряхата това, което търси. Колкото повече търсеше, толкова по-възбудени ставаха движенията ѝ. Събаряше най-различни предмети или ги разхвърляше по пода, преобръщаше и преместваше инструментите. Не пропусна да премести дори сандъците за жито. Той застана в началото на стълбата с намерение да я хване, за да не си счупи врата, когато след малко се търкулне долу. С удоволствие би си поговорил с нея преди това.

Той стоеше там, докато тя крачеше тежко по пода със свистяща пола и с лице, изкривено от яд. Тя се спря за миг, когато го видя. Не го позна и Силас си спомни, че външността му много се е променила. Беше забравил, че дрехите му приличат на парцали след изгарянето и че косата му стърчи на къси неравни кичури. Възможно е от пушека лицето му да е почерняло.

Точиларката се чудеше каква е тази нова фигура.

— Какво искаш? — попита тя с метален глас.

— Да си взема коня — каза Силас, без да мигне.

— Какъв кон?

Жената стоеше горе, изпълнена с подозрение, не беше казвала никому, че е дошла на кон.

— Моя кон — каза Силас. — Ако вече си си свършила работата, мога да си го взема обратно.

Точиларката се вгледа в него и го позна, нещо опасно проблесна в очите ѝ, спусна се по стълбата и го сграбчи за врата с такава скорост, каквато никога не бе подозирал у един такъв голям човек.

— Жалък лъжец! — извика тя и го разтърси напред-назад, — няма никакви торби със сребро при Глухата, нито една-единствена торба!

— Значи междувременно са ги пренесли — прошепна Силас почти удушен.

— Да, и ти си знаел това много добре! Ще ти дам да се разбереш, дето се осмеляваш да ми пробутваш такива лъжи!

Тя го блъсна така, че той падна далеко на пода.

Силас скочи и се отърси като куче, толкова много сила имаше в пръстите ѝ; ужасна жена, едва не му откъсна главата. И още не беше свършила. Тя се втурна отново към него с пълна сила, а той нямаше къде да избяга.

— Кон! — изкрещя тя. — Искаш да си вземеш коня ли, казваш?

Тя протегна костеливите си пръсти да го хване отново, но този път Силас беше бърз като нея. Наведе се и отскочи встрани, а тя префуча край него като лавина, събаряйки всичко от масата на воденичаря. Разярена, тя се обърна отново към Силас, но той вече седеше като котка горе между големите зъбчати колела под тавана. Тук поне не можеше да го достигне.

— Можем да направим размяна — каза той отгоре.

— Аз съм разменила вече достатъчно с тебе, негоднико!

— Да, но аз знам къде го държи воденичарят.

— Какво?

— Това, което търсиш.

— Казвай тогава! — извика тя диво.

— Само срещу размяна с коня — отговори Силас.

— Ще те убия, ако не кажеш!

— Кажи първо къде е конят? — настоя Силас.

— Лъжа, лъжа, ти не знаеш нищо, само така говориш, това е същото като историята с Глухата — лъжа от началото до края! Но чакай, няма да се измъкнеш лесно!

Тя тръгна заплашително към воденичните колела и по бързите ѝ мрачни погледи Силас разбра, че търси нещо дълго, с което да може да го свали долу. Разочарованието, че не бе успяла да намери среброто,

примесено с погълнатия алкохол, беше причина да загуби контрол над себе си и това подтикна разрушителната ѝ сила. Силас беше благодарен на изчезналия воденичар, че не държеше дълги сечива в къщата си. Единствено перилото на стълбата, но то беше здраво закрепено.

Разбира се, тя можеше да го изтръгне, ако се сетеше за това. Силас премести погледа си от него, за да не насочи вниманието ѝ натам. Не, не беше така пияна, както бе предположил воденичарят — всичко беше една добре разиграна комедия, но тя беше разярена, защото се чувстваше излъгана. Беше готова да направи всичко, за да си отмъсти. Ракията на воденичаря и появата на Силас бяха повече, отколкото можеше да понесе.

Седнал между зъбчатите колела, той следеше внимателно движенията ѝ. Точиларката дърпаше различни ръчки с надежда да задвижи механизма на мелницата и Силас да бъде нарязан на парчета от големите железни зъбци. Той мълчаливо благодареше на ракията на воденичаря за това, че тя не се сецаше да вдигне първо шлюзата.

Предпазливо повтори предложението си да разменят черната кобила срещу толкова торби сребро, колкото може да носи.

Скърцайки със зъби, точиларката грабна един чук и го запрати по него. Силас се наведе, а чукуът продължи и изхвъркна през прозореца на стената отзад.

Няколко лопати за брашно минаха покрай него почти една след друга. Най-голямата се удари в гредата на задната стена и откачи свързочната скоба на гредата, другата влезе в едно зъбно колело и изчезна някъде в машините. Силас се прикри колкото може по-добре зад средния вал на воденицата, докато инструменти и предмети от всякакъв род хвърчаха покрай ушите му. Сърдитата точиларка претърсваше без пощада всички рафтове на воденичаря, дойде ред и на делвите с ракия и на старите му бели дървени обувки, които също се разходиха под тавана до стената отзад. Всичко изчезваше през прозореца и падаше отвън в пустата местност. Силас беше убеден, че ако тази загубила ума си жена успее да го хване, би го удушила на място или разкъсала на парчета. Очите ѝ светеха като фосфор и беше немислимо да се опита да я вразуми. Трябваше да изчака, докато премине гневът ѝ.

След като нямаше какво повече да хвърля по него, тя откачи рафтовете от стената и с такава сила ги запрати към зъбчатите колела, че наоколо захвърчаха трески като искри. Счупи с дървените обувки стъклата на всички прозорци, обърнати към вира, и не само стъклата, а и рамките; всичко падаше навън и оставяше след себе си големи зеещи дупки, там където допреди малко през прашните прозорци проникваше светлината и се виждаше грозният изглед.

Цели купчини чували с жито бяха съборени на земята, като повличаха други след себе си. Точиларката се усмихна злобно. Воденицата изглеждаше така, сякаш през нея беше преминала торпила.

На един от счупените прозорци се показва сломеното лице на воденичаря, а до него изникнаха още две глави с доста мрачен израз на лицата. Точиларката не забеляза нищо, тя риташе непрекъснато един чувал, докато зърното се изсипа като жълта струя. Силас се сви и съвсем се смали. Сега щяха да се случат сериозни неща, защото нито полудялата жена, нито тримата мъже имаха настроение да се шегуват.

Несъзнателно той сравни Врания кон със селянина с брадвата и въпреки че тогава Рошавия се беше справил отлично със ситуацията, Силас беше щастлив, че го е скрил далече от пътя и точиларката не може да излее гнева си върху него. Добре е също, че е сам, че Йеф и Гудик Куция не са с него. Силас смяташе, че при опасност човек има най-големи шансове да се справи, когато е сам.

Навън една лодка леко се блъсна в шлюзата.

ГЛАВА ІХ

ВРАНИЯ КОН ПОПАДА В КЛОПКА

С един скок тя се обърна, когато вратата се отвори и тримата мъже изпълниха отвора. Сякаш се отвори дупка в нейната разрушителна работа по същия начин, както преди малко се бе отворила дупка в чувала със зърно, широка вълна от ругатни се изля от устата ѝ към нахалния воденичар, който не искаше да издаде тайната.

Точиларката проби нов чувал, за да подчертае намерението си да разруши воденицата до основи пред очите им.

Силас са сви, никой не погледна към него, никой не забеляза, че седи горе. Напрегнал мускули, той следеше това, което щеше да се случи.

Тримата мъже не отвърнаха на ругатните на точиларката, те се приближиха към нея от три страни, стъпка по стъпка, застрашително и настойчиво; Силас потрепери при тази гледка. Никой не се приближава така за добро.

И Врания кон го разбра, но тя не беше от тези, които се предават без съпротива. Стоеше изправена и ги следеше, докато те стигнаха почти до нея, тогава замахна бързо с ръце и събори мъжа, който стоеше най-близо до нея, след това светкавично изрита мъжа до него с ботуша си.

Настъпи неловка тишина. Мъжът, паднал на пода, отново се изправи на крака. Бяха смутени, защото, първо, не бяха свикнали да се бият с жена и, второ, никога не бяха срещали жена, която да приеме борбата на равни начала.

Предпазливо те я обградиха отново. Устата на точиларката бе станала тънка като черта, а очите ѝ бяха черни и дебнеци. Следващият, който се приближи до нея, беше ритнат в ръката.

Тримата мъже се сепнаха.

Техниката на ритане на точиларката надминаваше всичко, което бяха видели от този род. Тя действаше светкавично бързо и въпреки полата кръгът на обсега ѝ беше огромен.

Цялата воденица стоеше в очакване, затаила дъх. Навън водата бълбукаше в отливника и шумът се чуваше ясно през счупените прозорци. Никой не забеляза, че за миг на прозореца се появи едно лице и бързо изчезна, никой не чу, че някой се промъква по мостчето зад ъгъла. Вниманието бе насочено към точиларката.

Изведнъж воденичарят грабна един чувал с брашно и го захвърли пред краката ѝ, наведе се, вдигна още един и го стовари до първия.

Другите двама го гледаха учудено, докато изведнъж им стана ясно какво прави воденичарят. Те започнаха също да хвърлят чували в краката ѝ, толкова много и близко до нея, че за кратко време тя беше затрупана до кръста с чували и не можеше вече да ги достига с ботушите си. Беше в ръцете им.

Като се усмихнаха ехидно, непознатите я хванаха за ръцете и я повалиха по корем върху натрупаните чували, оттам я смъкнаха на пода, където воденичарят стоеше готов с нови чували, които сложиха върху краката ѝ. После с общи усилия покриха тялото ѝ, докато само главата ѝ остана свободна. Наредиха се около пленницата, като я гледаха подигравателно.

— Е? Кажи сега какво искаш?

Точиларката презрително духна в прахта на пода и не отговори.

— За какво си дошла? — Те побутнаха подканващо купчината чували върху нея с върховете на дървените си обувки. — Е?

— По-добре питайте този горе — изхриптя тя и се опита да извърне главата си към Силас.

— Тя набожна ли е? — обърна се един от мъжете към воденичаря.

— Не, доколкото знам. Пие ракия и ругае по най-ужасен начин.

— Значи смяташ, че ще мине и без поп?

— Само, при условие че го искаш на малки парченца.

— Аха, аз също смятам, че няма вид на набожна.

— Глупаци! Този горе на зъбното колело, искам да кажа — изпъшка точиларката под тежкия си товар.

Мъжете се обърнаха и видяха Силас.

— По-добре сам слез долу! — каза заплашително воденичарят.

— Той ме изпрати при Глухата! — каза точиларката. — Негова вина е, че сега лежа тук.

— Достатъчно беше да не ми крадеш коня — каза Силас язвително.

— Какъв кон? — попита воденичарят заинтересуван. — Един черен?

— Да.

Силас погледна воденичаря с очакване. Знаеше ли той нещо?

— Това е този, който е излъгал Глухата — процеди през зъби воденичарят, — него също трябва да го пипнем.

И без да чакат, те се покачиха и смъкнаха Силас долу за краката.

Сложиха го до Врания кон и също го затрупаха с чували така, че не можеше да мръдне дори пръста си.

— Проигра единствения си шанс да се измъкнеш оттук — каза той на жената.

— Може би беше решил да играеш ролята на рицар? — подхвърли язвително точиларката.

— Щях да бъда принуден, докато не си върнех коня.

Точиларката направи гримаса, докато мъжете стояха пред тях със скръстени ръце.

— Никой няма да разбере къде сте изчезнали — обясни воденичарят. — Хората, които знаят прекалено много, си отиват оттук на малки парчета.

Мъжете преместиха няколко чувала и воденичарят отвори капака на пода. Силас нямаше нужда да погледне долу, мислеше с ужас за голямото воденично колело, знаеше точно колко малко е мястото между него и стената.

Без повече приказки воденичарят излезе на мостчето и отвори шлюзата. Запряната вода се втурна надолу в каменното корито, където със силата си задвижваше колелото, цялата постройка се разтресе, последните парчета стъкла от счупените прозорци изпадаха с трясък на пода, зъбните колела се впиха едно в друго и заскърцаха, водата пееше в руслото и малко по малко механизмът се задвижи. Шумът се усиливаше все повече и Силас не чуваше дали се говори, или не. Само видя, че воденичарят го посочи и за първи път се разкая, че беше отказал да се учи да гълта саби при Филип. Това, което го чакаше сега, очевидно беше много по-лошо.

Двамата мъже завързаха ръцете му на гърба и го довлякоха за краката до отвора на пода. Силас затвори очи. Ако не бяха завързали

ръцете му, може би щеше да се хване за едно от железните стъпала; но така, както висеше с главата надолу, с вързани ръце, беше обречен. Под лицето му водата вреше и свистеше около шумното колело.

Мъжете стояха и чакаха знак от воденичаря, който наблюдаваше лостовете и очакваше колелото да достигне необходимата скорост.

Точно тогава водата изведнъж спря да тече.

Мъжете гледаха изненадани в каменното корито, където колелото бързо спря, щом водата изчезна. След това се обърнаха обвинително към воденичаря.

— Глупак, защо не си я затегнал както трябва?

— Какво да затегна?

— Шлюзата, разбира се — ясно ти е, че тя е паднала долу, нали?

Воденичарят се ядоса. Когато вдигне шлюзата, тя никога не пада от само себе си. Той излезе обиден навън и я вдигна отново.

Замлъкналото колело пак започна да набира скорост, воденицата пъшкеше и скърцаше под водния натиск и Силас желаше от все сърце цялата постройка да се срути.

Но това не стана.

Мъжете за втори път го доवлякоха до дупката, като следяха зорко воденичаря.

Но и този път шлюзата падна и колелото спря точно тогава, когато се беше засилило.

Воденичарят изглеждаше ужасен.

— Никога преди не ми се е случвало такова нещо — прошепна той, — има нещо, което не е както трябва.

Мъжете се спуснаха сърдито към него.

— Мислиш, че не знаем, че става така, защото те е страх? — избухнаха те. — Жалка твар, винаги се плашиш, когато трябва да се действа!

— Направете го сами тогава! — защитаваше се воденичарят. — Излезте сами и вдигнете шлюзата!

Мъжете се посъветваха и оставиха Силас на пода. Без да кажат нищо, те излязоха на мостчето и започнаха с общи усилия да вдигат шлюзата за трети път. Мина известно време, защото нямаха сръчността на воденичаря. Междувременно воденичарят седна върху гърба на Силас. Не смееше да рискува. Знаеше, че изплъзне ли му се

момчето, самият той щеше да полети надолу в коритото и да бъде смлян вместо него.

За трети път воденицата потрепери и се раздвижи, двамата мъже влязоха и застанаха до отворения капак в очакване, без да изпускат от очи водата. Воденицата работеше и нищо не се случваше. Те погледнаха победоносно воденичаря и отново повлякоха Силас за краката и го оставиха до ръба. Точиларката лежеше като заспала, сякаш ракията едва сега бе започнала да действа.

Силас погледна за миг кипящата водна маса.

Воденичарят кимна.

В същия момент водата спря да тече. Гърмящото кипене премина в слабо плискане, което Силас така добре познаваше.

Тримата мъже се спогледаха онемели, след това погледнаха Силас и от него долу, в празната дупка.

— Мислите ли... мислите ли, че това е, защото...? — прошепна воденичарят с лице, побеляло като дрехите, с които беше облечен.

— Шт! — каза един от тях. — Долу има някой! Чуй!

И наистина. Постепенно със спирането на колелото между мокрите каменни стени прозвуча дълбок гърлен глас, сякаш беше глас на призрак.

— Това е *той*! — прошепна воденичарят.

Косите на тримата мъже се изправиха и като отстъпваха заднишком, те се измъкнаха през вратата, сякаш не смееха да обърнат гръб към звука, идваш от каменното корито. Чак когато излязоха под навеса, се спуснаха да бягат.

Силас полежа малко, като събираше мислите си. Знаеше, че трябва да бърза, да се изправи и да бърза, да изчезне преди мъжете да се върнат обратно.

— Това беше съвестта им! — каза точиларката.

Силас почти я беше забравил, така тихо лежеше тя, а и беше невъзможно да я види човек.

— Какво? — попита той.

— Това беше гузната им съвест — повтори тя.

— Аха — каза Силас, който смяташе, че не може да се чуе с уши гузната съвест на хората. Опита се да се изправи, но краката му не го слушаха вече, след като три пъти подред беше толкова близо до смъртта.

— Какво мислиш, че беше? — попита той тихо.

— Не им е за първи път да мелят хора — каза тя, — това са духове.

Силас се съмняваше.

Долу духът започна да си тананика една от мелодиите, на която Силас имаше навика да приглася. И след малко Йеф се напъха през един от прашните прозорци. Като слезе, скърцайки по стълбата, той дойде до Силас.

— Дай да те отвържа — каза малкият.

Силас се претърколи и ножът му се показа.

— Как дойдохте тук? — попита той.

— О, това е много дълга история — изсмя се Гудик Куция, провря болния си крак през рамката на прозореца и влезе вътре.

— Плувахме! — каза Йеф възторжено.

— С какво? — попита Силас.

— Ами най-напред с първото, което ни попадна под ръка — каза Гудик Куция. — Опитахме се да преминем потока на няколко вързани една за друга дъски от ограда, но течението ни отнесе, а след това се оказа, че можем да плуваме еднакво добре и с лодка.

— Да, но знаехте ли къде отивате?

Силас седна и разтри китките на ръцете си, като все още не можеше да се съвземе от учудването си, че другите са успели да стигнат дотук толкова скоро.

— В началото не — обясни Гудик Куция. — Плувахме и изведнъж се озовахме в едно дълго и дълбоко езеро. Легнахме на сала от страх да не паднем във водата и останахме така, докато стигнахме срещуположния бряг, където имаше лодка.

— Да — каза Силас бързо.

— И където имаше страшно много отпечатъци от копитата на един наш много добър познат.

— За малко не изгорях — каза Силас тихо.

— Да, разбрахме, но тъй като нямаше никакви кости в пепелта, и видяхме, че следите продължават, разбрахме, че сме на прав път. Тогава взехме лодката.

— Онази лодка?

— Другата, на която плавахме, беше много опасна.

— Да, но как се сетихте да спрете тук?

— Мисля, че днес прекалено дълго си висял с главата надолу — засмя се Гудик Куция. — Първо си оставил Рошавия до потока, и ако мислиш, че човек може да се промъкне незабелязано покрай него, грешиш, и, второ, ние не спряхме, а се ударихме в шлюзата. Тогава чухме, че вътре става нещо необикновено.

Гудик Куция седна уж случайно върху купа чували, които бяха сложени върху Врания кон. И ако преди това тя лежеше много тихо, сега нададе такъв вик, от който старото брашно и прахта по пода се вдигнаха във въздуха.

— Не е ли време вече да махнете тези чували? — извика тя, — или ще трябва да лежа тук до второто пришествие?

— Да — каза Силас и спря Йеф, който по стар навик беше започнал да я слуша. — Остави я да лежи!

Врания кон протестира шумно и Гудик Куция се обърна въпросително към Силас.

— Защо? — попита той. — Какво е направила?

— Щеше да ме убие!

— Не е вярно! — възпротиви се Врания кон.

— Така ли? — каза Силас. — А нямаше ли да ме смелиш с колелата горе, стига да можеше? Не каза ли ти на другите, че съм тук и те едва не ме удавиха?

Йеф моментално пусна чувала, който се беше опитал да повдигне, и Врания кон плю върху пода като разярен дракон. Гудик Куция се поотмести малко.

— Къде си дянала кобилата? — попита Силас.

Точиларката назова едно място далече нагоре по пътеката, по която той беше дошъл, но Силас веднага разбра, че лъже. Следите водеха почти до воденицата и се губеха по твърдия път по-нататък.

— Освободете ме! — настоя точиларката.

— Не преди да съм си взел коня — прекъсна я Силас, готов да си тръгне.

Точиларката прехапа устни с дългите си жълти зъби. Шапката ѝ беше паднала по време на безцеремонната разправа с нея и лежеше настрана. Тя изглеждаше по-скоро смешна, отколкото опасна.

— Юнас — извика тя, — ще ти счупя главата, ако не поместиш тази гадост!

Йеф гледаше объркан ту лежащата жена, ту Силас, без да знае какво да направи.

— Ще си платиш за това! — изсъска тя, тъй като той не се помръдна.

— Как? — попита Силас спокойно. — Ние си тръгваме сега, а ако воденичарят се върне, сигурно ще се погрижи за теб, а ако никога вече не дойде тук, ти и така си лежиш добре. Ще си лежиш тук, докато изгниеш.

Това прозвуча така убедително, че точиларката изкрещя.

— Не, чакай! Чакай! Проклетата ти кранта е скрита малко по-надолу по реката, като вървиш по пътя! Кълна се, освободете ме!

— Не преди да съм си взел коня — държеше на своето Силас.

— Тогава побързай, по дяволите! — извика тя. — Нямам никакво желание да бъда смляна на кайма в тази гадна дупка!

— О! — каза Силас, тананикайки си. — Това е чудесна дупка и съм сигурен, че безкрайно ще се интересуваш от това как изглежда отвътре.

— Върви тогава за коня си! — извика нервно точиларката.

— Там има много повече сребро, отколкото би могла да отнесеш — каза Силас и изчезна. Успя да види алчния блясък в окото на точиларката, което единствено се виждаше, и изчезна. След малко се върна, препускайки на своя кон.

— Освободете дамата! — извика той през вратата.

Йеф и Гудик Куция махнаха чувалите от нея, но за тяхно голямо учудване тя изобщо не се изправи, а веднага запълзя към отвора и погледна долу в празното корито.

— Къде оставихте лодката? — попита тя.

— В отливника — отвърна Гудик Куция, — за да не се забелязва оттук.

Силас отведе коня под навеса. Той се усмихна накриво, като видя, че точиларката стои на колене, навряла нос в дупката, а останалата ѝ част стърчи нагоре.

— Вътре в най-отдалечения ъгъл — осведоми я той — има железни стъпала, които водят надолу.

Точиларката протегна ръка назад, намери шапката си, надяна я на главата, сякаш с нея виждаше по-добре, и започна да се спуска надолу.

Силас потрепери от вятъра, прогорените му, покрити с дупки дрехи изобщо не топлеха.

— Как направи това с гласа на призрака? — попита той, докато разглеждаше воденичарските дрехи, които висяха под навеса. Едно от саката беше толкова кърпено, че бе станало почти двойно. Той го взе.

— Доближих си устата до една пролука в шлюзата.

— А водата?

— Това беше над водата — и само какво ехо даде!

Широкополата черна шапка на точиларката остана за миг над отвора, след което изчезна в дупката.

ГЛАВА X

МЕЧКАТА

Бяха чули, че в града до морето ще има пазар. Това беше най-големият град в тази част на страната и несъмнено пазарът също щеше да е голям и богат. Въпреки че вече бяха навлезли във вътрешността на страната, Силас веднага предложи да се върнат обратно.

Гудик Куция се противеше. Предпочиташе да потегли за вкъщи.

— А големият летен пазар! — възрази Силас. — Ще има голям празник и могат да се изкарат пари. Хората плащат добре, когато са в добро настроение.

Гудик Куция сведе поглед към земята и не каза нищо. Смяташе, че вече са преживели прекалено много и разнообразни неща и предпочиташе да се върне вкъщи.

— Ще получиш половината от това, което спечелим — примамваше го Силас. — Мислиш ли, че майка ти няма да се зарадва, ако занесеш малко пари, като се върнеш вкъщи?

Гудик Куция се колебаеше.

— Няколко дена повече или по-малко... — каза Силас. — Така или иначе те е нямало почти цяла година. Освен това Йеф живее съвсем близо до брега, трябва първо да го върнем. Или може би си решил да го заведеш у вас при майка си?

И Гудик Куция се предаде.

Въпреки че много искаше да се прибере вкъщи, в селото си, предложението на Силас му се стори разумно. А и не беше сигурен дали майка му ще се зарадва, ако изведнъж семейството им се увеличи с още едно непознато момче. Къщата и преди си беше пълна и всеки ден трябваше да се набавя храна за всички. А и Йеф сигурно също предпочиташе да се прибере в къщи при своята майка.

Когато стигнаха до града, който в оная съдбоносна нощ в началото на годината бяха напуснали така внезапно, намериха го много променен. Лятото беше дошло и всичко изглеждаше по-меко и по-зелено. Приготовленията за панаира вече бяха в разгара си. На една

голяма равна поляна извън града бяха разпънати палатки, големи и малки, покрити каруци заемаха местата си, ковяха се дървени скелета от груби дъски и се покриваха с брезент като лавки по дължина на онова, което щеше да се превърне в главна улица. Наоколо цареше суматоха, викове, крясъци, ръмжене, беше невъзможно да разговарят един с друг.

Момчетата навлязоха в най-крайните улици, за да търсят място за пренощуване, но всичко беше заето; хората от околността отдавна бяха наели всичко, а да опитат отново в къщата на Глухата нямаха никакво желание.

— Какво ще кажеш за селянина, от който взехме сламата? — попита Силас. Той живееше от другата страна на мястото на панаира и ги беше поканил да заповядат и друг път.

Гудик Куция одобри хрумването и когато селянинът дори се зарадва, че ги вижда отново, всичко беше наред. Те веднага се настаниха в прясно окосеното сено, а на конете беше отредено постоянно място в обора, тъй като неговите собствени работни добичета бяха подслонени под един навес в задния двор. Силас беше особено доволен, че всичко се нареди така добре с конете, нямаше желание да държи кобилата навън, под открито небе, когато толкова повече или по-малко порядъчни хора се намираха наблизко. Някоя слаба душа можеше да се изкуши и да я продаде като свой собствен кон.

След като настаниха добре животните, момчетата отидоха на поляната да я разгледат и да вземат участие в суматохата. Пазарът щеше да трае цели два дена, но още отсега, от предишната вечер бяха поставени почти всички сергии и наоколо гъмжеше от сравнително добри и лоши коне, слаби крави, които на всяка цена трябваше да се продадат изгодно. Имаше млади волове и телета, кошари с блеещи овце и навсякъде, където бе останало стръкче трева, стоеше вързана коза. Най-различни видове фураж, клетки с кокошки и гъски, големи сандъци със стока бяха струпани наоколо и чакаха да бъдат закарани на място.

И непрекъснато пристигаха нови и нови хора. Те носеха на вратовете си големи вързопи вълнени дрехи или теглеха животни след себе си. Пеша или с превозни средства, мъкнейки всичко възможно между земята и небето. Една каручка, пълна с леко подрънкващи глинени гърнета и слама, сложена, за да не се строшат отделните

съдове, пристигна влачена по тревата и грижливо подпирана от цялата фамилия, която беше правила съдовете. На този пазар човек можеше да купи всичко, което би му потрябвало през целия живот.

Момчетата се скитаха мълчаливо нагоре-надолу по улиците между многобройните палатки и гледаха. Пристигаха не само търговци, а също жонгльори, свирачи на латерна и хора, които можеха да правят същите номера като Силас.

На едно място стоеше мъж с огромни мускули, който твърдеше, че може да изправи подкова само с пръсти. Дори сега, вечерта, той беше гол до кръста и се перчеше.

На друго място, на пейката до входа на една палатка, седеше стара жена, която леко се поклащаше. Прегърбена, с хлътноло лице, цялото покрито с грозни бенки, тя сама по себе си беше зрелище, а сбръчканият ѝ врат беше силно подчертан от чифт прекалено големи бляскави обеци. Йеф дълго я гледа, изпълнен със страх, и споменът за Врания кон оживя в него, но по друг начин; пръстите на тази стара жена не бяха в състояние да стиснат ръката му така, че да онемее, нейната власт беше другаде, може би в ушите ѝ, които бяха провиснали от дългогодишното носене на обещите. Когато чу, че тя може да гледа на кафе и да предрича бъдещето на този, който е изпил чашата, не се усъмни в това. Звучеше съвсем правдоподобно. Той се промъкна покрай нейните малки бързи очи на сигурно разстояние и продължи нататък с омекнали колене.

Другаде имаше хора, които свиреха на латерна, а в такт с музиката танцуваха кучета с големи панделки на вратовете, както и огромни палатки, където мъжете играеха карти и пиеха бира под светлината на ветроупорни фенери, сложени на широките маси.

Обущари бяха провесили обувки на едно опънато въже, един бакърджия стоеше с кухненски прибори в дрънчащи вързопи, а на едно място имаше жена, която седеше съвсем тихо зад цяла планина от бродирани шапки и кърпи, където предварително се беше отказала да въведе ред.

Силас вървеше с двете ръце в джобовете. Беше като у дома си и се чувстваше много добре в този многообразен кипящ живот, но Йеф и Гудик Куция обикаляха с широко отворени очи и зяпнали уста. Никой от тях не беше виждал толкова много неща, събрани на едно място, и Гудик Куция си спомни за търговеца с големите сандъци, гостувал в

неговото село миналата година; на това място той нямаше да се забелязва много. Но това е нещо, за което ще разказва, като се върне в къщи, не можеше да си представи, че всичко ще стане още по-блестящо и по-разнообразно на следващия ден, когато пазарът ще започне сериозно и търговията тръгне.

Но следващият ден беше точно такъв, както Силас го беше предрекъл. Цяла нощ прииждаха хора и зад палатките имаше безброй малки огньовете и жарава, където си приготвяха донесената храна. Над поляната се разнесе плътна миризма на пържено месо и риба.

Силас много трудно си намери място, където да застане с кобилата, а тъй като нямаше сергия, не можеше да отбележи, че мястото е негово; затова и получи място най-от края. Но съвсем рано на следващия ден той започна представлението. Като стоеше върху гърба на коня само по панталони, с флейтата в ръка, той го накара да танцува в кръг, докато събере достатъчно зрители, а след това започна своите скокове във въздуха, при изпълнението на които можеше да си счупи врата. И наистина предизвика интерес. Дори възрастните мъже трябваше да притварят очи при гледката, а жените ахкаха и се хващаха за врата с изпълнено с ужас възхищение. Силас се беше напрегнал и подскачаше като стоманена пружина, струваше му се, че никога не е бил в такава добра форма.

И когато след всяко представление черната кобила обикаляше, захапала малката дървена паничка, и я протягаше напред, възхищението не познаваше граници. Всеки път Силас трябваше да удрява спечелените монети, защото портфейлът му ставаше прекалено тежък за носене.

Междувременно Йеф и Гудик Куция се мотаеха между сергиите и гледаха изложените неща. Силас им беше дал пари за храна и малко за тях самите, и беше истинско блаженство да се оставиш да те носи хорското течение, с ръка, стиснала монетите в джоба. Движеха се без посока.

Постепенно стигнаха чак до противоположния край на пазара, където очевидно също ставаше нещо, след като толкова много хора отиваха натам. Изведнъж те се озоваха лице срещу лице с една мечка. Притежателят на мечката стоеше до нея и като удряше с камшик, с къси подвиквания караше мечката да застава на задните си крака и да се завърта в кръг.

Това беше наистина голяма мечка, а когато се изправи, стана още по-голяма. Тя правеше това, което мечкарят искаше, но отстрани изглеждаше, че е съвсем равнодушна към него и към всички, които стояха и гледаха. Щом мъжът престана да вика и да плющи с камшика, тя си легна, затвори очи и завря муцуната си под едно гърне. Само от време на време, когато вятърът донасяше през целия останал шум звуците на латерна, тя повдигаше главата си, сякаш проявяваше интерес.

Йеф и Гудик Куция гледаха дълго, толкова дълго, че в джобовете им не останаха никакви пари и когато много след това се върнаха при Силас и му разказаха за мечката, той кимна разбиращо с глава. Нали им беше казал — това ще бъде истински пазар. Той самият с удоволствие би отишъл да види мечката, но трябваше да чака до вечерта, не смееше да напусне мястото си толкова рано през деня, тъй като сигурно щеше да го вземе някой друг.

Първия пазарен ден търговията беше в разгара си и в палатките, където стоките бяха бързо разпродадени, всички се бяха налели със силна бира.

Още в ранния следобед се срещаха мъже, които лежах мъртвопияни на централните места, а мнозина крачеха между сергиите и ругаеха. След напрегнатия ден, когато непрекъснато се случваше по нещо, сякаш настъпи обрат, шумът по целия пазар утихна и умора обхвана всички. Хората си почиваха, събираха сили за вечерното сборище под светлината на уличните фенери.

Силас стоеше върху гърба на коня и свиреше на флейта, също решил да направи една по-дълга пауза и да си почине малко. Това беше тежък ден. Изведнъж от противоположната страна се разнесе ужасен вик, див, продължителен вик от много гласове, който постепенно идваше насам. Въпреки че стоеше толкова високо, той не можа да види какво се е случило. Но трябваше да е нещо необикновено, конят под него замря, по кожата му преминаха нервни тръпки и той уплашено закима с уши.

За да го държи спокоен така, че да може да остане прав на високото си място, той продължи да свири и сега свиреше само за коня, продължителни, меки и успокояващи звуци, които по нищо не приличаха на стимулиращата музика към неговите номера. През цялото време виковете се доближаваха, не ставаше дума само за няколко души, човешката маса прииждаше като стена напред, преобръщайки всичко по улицата със сергиите, една ужасена човешка маса, където хората се тъпчеха взаимно, за да излязат по-бързо напред, събарящи всичко след себе си в бързината, сергии и палатки, дървени обувки и каци с осолена риба. Всичко рухваше и се разпръскваше под краката на бягащите.

Конят започна да се клати и да трепери под Силас, той бързо седна на гърба му и го изведе колкото може по-далеко от улицата със сергиите, доколкото ограниченото място позволяваше.

Първите преминаха покрай него, без да гледат наляво или надясно, а след тях се понесе вълна от тичащи мъже, жени и деца, които крещяха и се разпръскваха без посока в съседната нива, хвърляйки се в зеленото жито, което стигаше до коленете им. След това настъпи затишие, през което дотичаха само някои от най-мудните, спасявайки живота си.

Когато погледна надолу към улицата със сергиите, Силас видя мечката; тежка, вгълбена изцяло в себе си, тя пристъпваше тронаво и влачеше синджира си, без да обръща внимание на обърнатите сергии или на тяхното съдържание, което лежеше разхвърляно по земята, а там сигурно имаше и нещо, което би изкушило една мечка.

Краката на черната кобила трепереха и тя се тресеше така, както Силас никога не беше виждал да трепери кон; очите ѝ се бяха обърнали от страх, от муцуната ѝ капеше пяна, беше потънала в пот. Той свиреше бавно и меко, за да я успокои.

Сигурно е от миризмата, мислеше си той, дивият остър мирис на мечка, който нейните прадеди са усещали на други места, но какъвто тя самата никога не е срещала.

Мечката вървеше невъзмутимо по улицата със сергиите. Като стигна до широкото отворено място при него, тя се спря и го огледа с интерес със своите малки, бляскави и кръгли очи. Из полето хората спряха да викат, те стояха на малки групи и чакаха да видят какво ще се случи сега. Мечката беше спряла.

Силас не преставаше да свири, той насочи флейтата си към мечката и изсвири най-веселото, което знаеше, а мечката слушаше. Съдейки по тълпата, която преди малко бе преминала с викове покрай него, трябваше да очаква едно възбудено, разярено животно, готово да се нахвърли върху всеки. Вместо това то стоеше съвсем спокойно и слушаше музиката му, сякаш единствената му цел през цялото време е била да достигне привличащите го звуци, които от време на време вятърът бе донасял през пазарната глъчка и които му доставяха такова удоволствие.

Силас веднага разбра, че мечката е свикнала с по-добри обноски от тези, които ѝ е предложил сегашният собственик, който си служеше с крясъци и камшик, за да я накара да слуша. Силас премина в една люлееща танцова мелодия и това накара да се проявят заучените способности на мечката. Тя се изправи на задните си крака и затанцува под такта на музиката, клатейки се малко тронаво в кръг, без той да ѝ каже каквото и да било. Някой трябва да я е обучавал на това някога.

Йеф и Гудик Куция, които се бяха скрили между палатките, когато тълпата се втурна покрай тях, предпазливо надникнаха навън, щом чуха, че флейтата продължава да свири, сякаш нищо не се е случило. Бяха се опитали да му извикат да избяга, защото мечката се е

отвързала, но той не беше чул във всеобщата глъчка и те бяха скрили глави с ужасното предчувствие, че мечката ще разкъса с лапите си както коня, така и ездача. Сега видяха нещо, което и най-необузданата фантазия не би могла да си представи.

Конят беше мокър от пот и пяната течеше от устата му на бели ивици, защото не можеше да последва инстинкта си да избяга. Силас го задържаше с волята си, а пред ездача мечката се движеше, сякаш беше негова.

— Идете и извикайте мечкаря! — извика им Силас, когато ги видя да надничат иззад палатката. — Кажете му, че тя е тук.

— Не можем — отговори Гудик Куция. — Той е пиян.

— Нищо, доведете го!

— Той лежи на земята мъртвопиян. Не могат да го събудят.

Силас разсъждаваше какво да прави, без да изпуска мечката от очи.

— Тогава елате тук и хванете коня да не избяга — каза той.

Гудик Куция нерешително се приближи покрай палатките, които ограждаха малкото място. Силас се смъкна на земята и веднага щом другият хвана коня, той тръгна към мечката, която изглеждаше още по-голяма от долу.

— Изпратили са да повикат градския пазач — осведоми го Гудик Куция.

Силас не отговори. Животното не беше направило нищо. Изпадналата в паника тълпа беше създала впечатлението, че нещо диво и опасно се е развилняло, а в действителност мечокът беше спокоен и възпитан. Нямаше никакво основание да го застрелят.

Но как да ги накара да разберат това? И кой щеше да я върне обратно и да я завърже, когато собственикът ѝ лежи в безсъзнание от препиване? Силас не мисли дълго върху отговора. Ако някой би могъл да го направи, това беше само той. Той щеше да реши дали мечката ще живее. Или щеше да я върне обратно на мястото ѝ, или пазачът ще я застреля.

Свирейки, той тръгна обратно по разрушената улица между сергиите, а след него тихо и спокойно се тътреше мечокът между смачкано сирене и заклани кокошки. Очевидно той беше свикнал много повече с хората, отколкото те с него, и вероятно никога не бе живял на свобода, където може да решава сам.

Силас се обърна. Мечката бе спряла до някаква кошница, съборена от една широка маса, и сега стоеше и душеше счупените яйца. Предната част на сергията беше изблъскана до стената и представляваше жалка картина. До нея имаше обърната количка със сирене. Улицата между сергиите беше значително разширена и от двете страни.

Малко след това мечокът отново спря, този път изпотъпканата трева беше покрита с богата смесица от смачкани зеленчуци и разхвърляни плодове. И Силас го остави да се почерпи. Никой не мислеше да събира развалените хранителни продукти и да се опитва да ги продава отново, най-малко двамата мънички старци, които стояха като вкаменени, ръка за ръка, сред хаоса от съборената сергия и счупеното дървено скеле. Голяма част от улицата беше покрита с това, което преди малко бе стояло върху техните лавици. Забила нос в земята, мечката с възторг поглъщаше всичко.

И докато тя пируваше, Силас стоеше учтиво и чакаше, а в сред събореното скеле старците се притиснаха още по-силно един о друг.

— Не можеш ли да я махнеш оттук? — прошепнаха те.

— Тя само е гладна — каза Силас.

— Тогава можеш да я заведеш някъде другаде.

— Не вярвам, че може да направи нещо лошо, но сигурно е минало много време от последния път, когато е яла такова нещо.

Когато сметна, че ѝ е достатъчно, той извика мечката и засвири, но желанието за плодове явно беше по-силно от желанието за музика, защото тя не престана да мляска и да яде. Тогава Силас събра различни неща в една кошница и я подложи под носа на животното и сега то го последва с желание.

Но щом се отдалечиха от двамата старци и те се почувстваха в безопасност, веднага започнаха да сипят ругатни по адрес на Силас. Той не можеше да ги накара да разберат, че това не е негова мечка и че тя не е разрушила нищо.

Старците продължаваха да проклинат със сухите си прегракнали гласове. Ако всичко, което имаха за продан, не беше унищожено от това отворително животно, щеше ли то да яде от него?

Силас вдигна рамене и продължи, но все повече от разорените продавачи изникваха от местата, където се бяха крили досега, и изливаха гнева си върху мечока. Те изведнъж станаха много смели

сега, като гледаха как животното търпеливо следваше Силас към клетката на стопанина си.

— Какъв хищник, какъв звяр! Но скоро ще го убият! Вече изпратиха да извикат пазача.

— Защо? — протестира Силас.

Да, те наистина не виждаха защо трябва да излагат живота си на опасност и да оставят такъв звяр да се разхожда свободно.

— Няма ли да е по-изгодно да се накара собственика да плати щетите? — попита Силас. — Нали той носи отговорност?

— Но той е бил пиян. Невъзможно е да му се обясни какво се е случило.

— Именно за това!

Те не разбираха. Всички искаха възмездие за страха, който бяха изпитали, и всички виждаха колко е глупаво, че без нищо, от страх, бяха подвили опашки, и за да спасят честта си настояваха, че животното е много опасно, а опасните животни трябва да се убиват.

И още преди Силас да успее да преведе мечока до ъгъла на мечкаря, пред него застанаха двама мъже от градската охрана с дълги пушки и с очи, пълни с желание да убиват.

Силас разпалено протестира, като застана между мечката и двамата стражари. Пазачът грубо го помоли да си държи езика зад зъбите и да се отстрани.

Силас не се помръдна. Дори когато имаше пазар, не можеше току-така да се убиват хора по улиците.

Зад двамата стражари хората се трупаха в очакване да се изпълни желанието им и да се позабавляват с лов на мечки. Сигурно месото на едно такова животно е много вкусно, мислеха те.

Накрая Силас не видя друг изход освен да се опита да откупи мечката, и докато вадеше портфейла си изпод ризата, попита двамата въоръжени мъже колко смятат, че струва една мечка.

— Удоволствието да я убием — каза единият. — Много отдавна не е имало нещо, по което си заслужава да се стреля.

Зад Силас стоеше мечката, забила нос в кошницата със зеленчуци, и момчето искрено се надяваше, че тя ще се държи спокойно.

— Колко ще струва, ако не стреляте? — попита той и извади две сребърни монети. Постави ги върху изпънатата си длан и ги протегна

напред към пазача, който ококори очи.

— Откъде ги имаш? — заинтересуваха се те.

— Това не ви засяга — каза кратко Силас.

— Остави, те не са истински!

— Тогава пробвайте ги със зъби! — каза Силас и им подаде едната.

Двамата стражари пъхнаха монетата в брадите си и изругаха.

— Имаш ли много от тях? — попитаха тогава те.

— Не за такива като вас!

Градските стражари се поколебаха и си пошушнаха нещо, не можеха да оставят да ги подкупват пред очите на жителите на града.

— Сигурен ли си, че са твои? — попитаха те, изпълнени със съмнение.

— Разбира се, че съм сигурен — отвърна Силас.

— Как ги спечели?

— Не е ли все едно?

— Даваше представление с коня — извика някой.

Йеф, който стоеше малко настрани, можа да види, че това беше един висок мъж с кожена шапка.

— Какъв кон?

Куп ръце се протегнаха назад към разрушената улица между сергиите, където Гудик Куция стоеше с черната кобила и чакаше.

— Чий е този кон?

— Мой.

— Много странно. Едно момче на твоята възраст и с тази външност — той изгледа Силас от горе до долу, — с джоб, пълен със сребърни монети, и с такъв кон?

— И въпреки това е вярно — каза Силас, наведе се над синджира на мечката и я издърпа до клетката, където я завърза.

— Не трябва ли въпреки всичко да разгледаме по-отблизо това съвпадение? — каза единият от стражарите. — Изтичай и хвани крантата, а аз ще се заема с момчето.

Но докато успее да хване Силас, той извади флейтата и нададе предупредителен сигнал. Гудик Куция, който предчувстваше, че се е случило нещо лошо, скочи на черната кобила и препусна през полето.

Силас въздъхна облекчено. Но за пазачите това беше знак, че той се е сдобил с коня по нечестен начин, и те хванаха Силас от двете

страни и го поведоха със себе си.

Вече никой не мислеше за мечката. Пазачът беше сигурен, че е направил добър улов, а и много по-лесно можеха да измъкнат портфейла на момчето, когато останеха насаме с него.

И като че ли Силас беше най-големият злодей, единствено виновен, че пазарът изглежда така, всички, които се бяха събрали, тръгнаха след тях и въздухът се изпълни с ругатни и подигравки.

В своя ъгъл между палатките Йеф започна съвсем тихо да плаче — какво щеше да стане сега с него? Изведнъж беше останал съвсем сам сред толкова чужди хора, Гудик Куция беше заминал с черната кобила, а двамата отвратителни мъже бяха отвели Силас. Заплака още по-силно и, покрив с две ръце лицето си, хлипаше неутешимо и не забеляза, че един мъж застана до него. Чак когато непознатият сложи ръката си върху неговата, той се стресна. Един висок мъж с кожена шапка и дълга тояга в ръка се беше надвесил над него и макар че Йеф отдавна беше забравил как точиларката бе стискала ръката му, когато плачеше, моментално потисна плача си от страх този мъж да не го стисне по същия начин.

Но мъжът заговори съвсем приятелски с него и каза, че трябва по-скоро да си помогнат и да оправят нещата. Йеф не разбра какво иска да каже, но, изглежда, мъжът знаеше добре, че той е бил заедно с другите две момчета. Във всеки случай попита къде живее и Йеф колебливо му разказа за селянина, където все още се намираше Рошавия.

Непознатият смяташе, че щом се стъмни, Гудик Куция ще отиде там.

Йеф го погледна в лицето, зяпнал от учудване, откъде може да знае той това? Но сега, когато непознатият каза това, Йеф също сметна, че звучи правдоподобно.

— И когато си дойде, ще му дадеш това — каза мъжът и взе да рови в една кожена торба, която носеше праметната през рамо.

Торбата беше пълна с тъмни кожени парчета и когато мъжът пъкна голямата си ръка вътре, те напиреха да изскочат навън. Йеф отстъпи уплашено назад.

Мъжът вадеше различни кожени парчета и ги пъкнаше обратно, докато най-последно намери това, което търсеше. С бърз замах той отрязва опашката на кожата и я подаде на Йеф, който не смееше да я докосне.

— Дай това на Гудик Куция веднага щом си дойде и му кажи, че го чакам при клетката с мечката.

Йеф гледаше смаян опашката в ръката си, но тя поне не беше жива. Когато отново вдигна глава, мъжът си беше отишъл и той не го видя никъде. Все още с кожената опашка в ръка Йеф затича.

В града пред общината двамата пазачи бутеха Силас пред себе си с прикладите на пушките. Нагоре по стълбите на общината, през коридора, през стаята на пазачите и надолу по една стръмна и извита стълба до голяма обкована с желязо врата. Отвори я и го напъхаха вътре, след което пак я затвори. Силас постоя пред вратата и изчака, докато очите му свикнат със слабото осветление след силната светлина отвън.

Но преди да разбере къде се намира, беше поздравен с гръмогласен кикот, който съвсем определено беше чувал и преди.

Врания кон, досети се той, точиларката!

Тя седеше на една зидана в стената пейка, разкрячена, със своите мъжки ботуши, които се подаваха изпод полата ѝ.

ГЛАВА XI

СИЛАС В КУЧЕШКАТА ДУПКА

Силас плъзна поглед наоколо в подземието. Видя сега, че покрай стените седяха и много други хора; намръщени и приведени, те с явно недоверие слушаха обясненията на Врания кон за новодошлия. Нейният метален глас кънтеше под сводестия таван.

Високо горе в дебелите стени имаше дупки, широки отвори, които се стесняваха, минавайки през каменната стена, и свършваха горе до площадката със солидни решетки. Никой не можеше да излезе оттам, дори Силас не би могъл да се промъкне. Не проникваше и много светлина. Долу, на дъното на дупката, беше полутъмно и ужасно студено. Силас потрепери.

— По дяволите, ама че място за живеене! — каза той в сумрака и тръгна напред, опипвайки със стъпала пода, по който бяха разхвърляни тухли, счупени наполовина и на четвъртина, нещо, с което предишните затворници се бяха забавлявали, откъртвайки ги от стените. Никой покъсно не си бе направил труда да ги събере или поне да ги помести настрана, те лежах там, където са били захвърлени, и трябваше да се стъпва внимателно.

Точиларката стоеше до стената и изразяваше шумно радостта и злорадството си. От последния път, когато Силас я видя, бе минало много време и той се чудеше колко ли дълго е седяла тука.

— О, ти, победителю на воденичаря — извика тя и се помести малко на каменната пейка, сякаш му правеше място, — покажи сега на какво си способен и накарай стените да се отворят!

Силас не отговори.

— Щом като можеше да спиращ водата във воденицата, ще трябва да можеш и да направиш малка цепнатина в една най-обикновена затворническа килия и ако можем да се измъкнем през нея, ще бъде добре.

— Приказваш, като че ли още си пияна. Нима домашната ракия на воденичаря действа толкова дълго?

— Затваряй си устата, хлапако, аз не бях пияна, знаеш много добре!

— Не си ли тук за това? — попита Силас невинно. — Във всеки случай не изглеждаш съвсем трезва.

Той се промъкна покрай една ниша, от която вонеше на пикоч, което говореше, че пазачът не пуска никого за нещо толкова незначително.

— Мислиш ли, че някой може да слезе долу по мокрите железни стъпала под воденицата и отново да се изкачи с цяла мечка^[1] на гърба си? А, мислиш ли, че е възможно?

— Мечка? — каза Силас и започна изведнъж да се смее. — Сигурна ли си, че това на гърба ти е било мечка, а не нещо друго?

— Глупак! — изсъска Врания кон. — Откъде знаеш какво значи това? Но само се опитай да попиташ тези горе никога ли не са се връщали с такава мечка от кръчмата в къщи?

Силас намери едно празно място на пейката, което не беше толкова счупено. Той се смееше на висок глас.

— За какво се хилиш такъв? — Врания кон имаше рязък и неприятен глас.

— Защото аз също се бях натоварил с една мечка — изсмя се Силас, — обикалях с нея този следобед.

— Глупости! — извика Врания кон.

— За това съм тук сега — настоя Силас.

— Глупости! — подхвърли един от мъжете от противоположната страна. — Ти не си пил.

Силас призна, че не е пил.

— Но въпреки това ми се тръшна една мечка отгоре — каза той. — И при това беше толкова голяма, че стражата дойде с пушките си, за да я убият.

Мъжът се засмя при тази мисъл, макар че не вярваше нито едното, нито другото. Но една добра шега не беше за пренебрегване на това скучно място и той нямаше нищо против да чуе повече за тази мечка.

— Е? — каза той. — Какво направи тогава?

— Заставах пред нея, за да не я застрелят. Защото тя изобщо не бе съборила нищо от това, което се търкаляше по земята.

— Не, сигурно си го съборил ти, като си се развихрил! — каза мъжът.

— Не е вярно. Събори го тази паплач, която щеше да си изпочупи вратовете, за да избяга. Преобърнаха маси, каруци и сергии с всичко, което се намираще в тях. А съвсем нямаше от какво да се страхуват!

— Защо, от какво се бояха?

— Само от тази мечка!

— Сега лъжеш така, че човек може да пипне лъжата ти с ръка — изсмя се презрително мъжът. — Но не си мисли, че ще ме накараш да повярвам, че си толкова страховит само защото си обърнал една-две бири.

Силас се забавляваше вътрешно от това, че случаят с мечката може да се тълкува по два начина.

— Кога може да излезе човек от тази мръсна дупка? — попита той по-късно.

— Не днес — прошепна утешително един от мъжете — и сигурно не утре.

— Не, защото утре е неделя — допълни Врания кон.

— О, за теб това е добре дошло — нали имаш религиозен празник!

Силас кимна към жената.

— Тя вярваща ли е? На църква ли ще ходи?

Много мъже избухнаха в бурен смях.

— Във всеки случай ще бъде почти там. Ще седи до вратата на църквата — на позорния стълб.

Силас си представи обветрения от времето позорен стълб до църквата.

— И ние дори не можем да идем и да ѝ пожелаем приятна неделя — продължи мъжът престорено меланхолично.

— Защото е откраднала едно дете, нали? — попита Силас.

— А, и това ли е направила? Не, аз мисля, че е, защото не иска да признае, че е в бандата, която краде сурово сребро от мината и го пренася през морето. Хващали са я много пъти.

— Какво е щяла да прави с това дете, да го продава ли?

— Не, само го беше впрегнала в точилото си и го караше да го тегли.

— Как, по дяволите, ти хрумват такива неща? — попита мъжът развълнуван.

— Нямаше какво да му мисля кой знае колко — отговори точиларката спокойно, — трябваше само да го взема от брега, където играеше.

— Малък ли беше?

— Съвсем малък — призна тя, — имаше много малко сили в него.

— На какъв бряг? — попита мъжът.

Жената се изсмя.

— Тук, малко по-нагоре, от другата страна на устието на реката.

Силас наостри уши и замълча.

Мъжът се учуди.

— Странно — каза той, — никога не съм чувал за откраднатото дете там, само за едно, което се удавило. Течението го отнесло и вече не го намерили. Това беше миналата година.

— Как се казваше? — попита Силас.

— Хм... не си спомням вече как се казваше, бащата е рибар, той идва редовно в града да носи змиорки и калкан. Брат ми го познава.

— Къде живее брат ти?

— На една уличка до реката. — Мъжът обясни къде горе-долу се намира това, а Врания кон се засмя презрително. Толкова шум за едно дете! То едва ли щеше да има по-голяма стойност живо, отколкото ако се беше удавило. Такъв малчуган!

Силас не се намеси в разговора, беше научил онова, което го интересуваше. Вместо това попита Врания кон докъде е стигнала със среброто на воденичаря.

— Нали ми бяхте оставили лодка? — запитва тя.

— Да — каза Силас, като се чудеше как е успяла да изкара лодката обратно през отливника и отново в потока, от другата страна

на воденицата. Там имаше толкова много камъни.

— Натовари ли чувалите в нея? — попита Силас.

— Разбира се, какво друго да натоваря?

Тя се замисли и замълча.

— Но в нея би трябвало да има гребла! — продължи точиларката.

— Хората винаги си прибират греблата в къщи — това е, за да направят всичко много по-интересно — каза Силас.

— И много по-трудно — добави точиларката.

— И ти искаш да накараш някой да ти повярва — изръмжа един от мъжете, — че само си взела чувалите от едно случайно място, където те просто са лежали и са се търкаляли свободно?

— Тогава попитайте него! — извика точиларката и посочи Силас. — Той ми каза откъде мога да ги взема!

Всички мъже обърнаха глави към Силас.

— Може би познаваш воденичаря?

— Само по външност — каза Силас.

— Струва ми се, че носиш едно от саката му на гърба си?

— Може би ти го познаваш? — запита остро Силас.

— Съвсем не! — каза мъжът и размаха отбранително ръце.

— Откъде тогава знаеш, че това сако е негово?

— Е, аз само попитах — толкова много неща се чуват за този воденичар напоследък.

— Какво искаш да кажеш?

— Попитай нея!

Всички обърнаха глави към Врания кон.

— Не съм разказала повече, отколкото трябва — каза тя, — и съм сигурна, че той щеше да го направи!

— Да ни хвърли долу? — попита Силас.

— Да — продължи тя, — долу в каменното корито и да ни прекара от другата страна.

Мъжете имаха вид, сякаш ги тресеше.

— Но ние се измъкнахме — каза Врания кон и се поглади доволно по дрехите.

— И затова ти направо се радваш, че ще седиш на позорния стълб утре сутринта! — каза кисело някой от другата пейка.

— Предпочитам да седя там, отколкото да ми отрежат два пръста и да ги зашият, преди да са изстинали! — дойде в отговор.

— За какво? — попита Силас. — На кого?

— На този там.

Точиларката посочи мъжа, който беше говорил досега.

— За какво?

— Против кражба, миличкият ми. Пръстите са прекалено дълги, отрязват ги и след това ги зашиват отново. Много просто.

Мъжът скри ръце между коленете си, сякаш вече чувстваше брадвата в месото. Изпълнен с отвращение, Силас извади флейтата, за да не слуша повече. И както беше очаквал, говорът замлъкна, сякаш и камъните в дебелите стени слушаха. И целият свят навън, от който беше лишен тук, оживя от флейтата на Силас, сякаш излизаше изпод пръстите му. Той свиреше без прекъсване и тежкият сводест таван пееше за простора и прекрасното небе.

Изведнъж до една от малките дупки горе на площадката нещо прошумя, мъжете направиха знак на Силас да спре и се заслушаха. Беше невъзможно да се види нещо, защото навън нямаше вече светлина, а долу беше тъмно като в рог. Горе нещо пъхтеше и дърпаше железните решетки така, че старата мазилка изпопада на пода. След това всичко утихна.

— Какво, по дяволите, беше това? Май че беше животно?

— Това е моят махмурлук, който стои и ме чака — каза Силас сериозно.

— Твоят какво?

— Мечката — каза Силас. — Тази мечка, която се беше залепила за мене. Приличаше на животно, и то на голямо животно.

— Да не би мечката да не е животно?

— Уф, няма вече мечки — това е било в старите времена.

— Мисли, че ни забавлява! — каза кисело Врания кон. — Само защото е чул някой плъх!

— Това не беше никакъв плъх — настоя Силас.

В същото време пазачът заслиза шумно по извитата стълба, отвори вратата и освети с фенер.

— Ей, ти там, с флейтата! — извика той.

— Да — каза Силас.

— Ела горе!

— Защо?

— Този звяр стои и тресе вратата!

Лицето на стражаря беше уплашено, а в гласа му имаше паника.

— Какъв звяр? — попита Силас.

— Мечката, по дяволите! Побързай малко!

— Глупости — каза Силас, — това е плъх.

Чудеше се как мечокът се е отвързал, защото беше сигурен, че го е вързал здраво за желязната решетка.

Стражарят изруга.

— Ти самият си плъх! Едва успяхме да затворим вратата, беше влязла наполовина вътре и сега стои горе, обикаля и клати вратата.

— Е, и? — каза Силас. — Какво от това?

— Затваряй си устата и идвай, ще излезеш и ще я махнеш от там!

Силас се изправи бавно.

— Всички казват, че нямало вече мечки, че това е било в старите времена — възрази той.

— Щом ти казвам, че е там, значи е там! — каза пазачът. — Ела!

Силас чу учудените възклицания на другите, когато вратата се затвори зад него, и бавно се заизкачва по тясната стълба.

Горе в стаята на пазача седеше другият стражар и нервно барабанеше по масата.

— Ама че бавно става — каза той сърдито. И след това към Силас: — Изпразни си джобовете!

— Защо?

— Да видим какво имаш.

Силас сложи флейтата на масата.

— И портфейла! — казаха му грубо.

— Вие си получихте вашето! — отговори Силас, без да им даде парите.

Мъжът до масата даде знак на другия, който веднага хвана Силас за ръката и я изви зад гърба му. С няколко движения те му изпразниха джобовете.

— И ти искаш да ти повярваме, че честно си се сдобил с това? — каза този, който седеше до масата, и премери портфейла.

Мъжът зад него пусна ръката му, но в същия миг Силас се хвърли върху седящия и се опита да му изтръгне портфейла от ръцете.

— Той е мой! — каза Силас. — Няма да ми го вземете!

Отговорът беше един силен удар през врата, който го изпрати далече на пода.

— Това е кражба! — извика Силас и се изправи до стената.

— Именно — каза стражарят, — и крадецът си ти!

— Ще ви обадя на кмета! — каза Силас развъгнувано.

— Ще ти дам един кмет, хулиган такъв!

Пазачът отново се нахвърли върху Силас.

— Ще се погрижа да те наложат с камшик! — изсъска той, докато Силас се търкаляше по пода.

Отвън някой силно разтърси вратата.

— Това са мои пари — настояваше Силас. — Искам си ги обратно!

Другият се изсмя презрително.

— Можеш да се върнеш да си ги вземеш, след като махнеш мечката отвън — и вземи, че я вържи както трябва.

Мечката удряше с лапи по обкованата с желязо врата така, че коридорът се тресеше. Това не се хареса на стражарите, Силас разбра.

— Ето, вземи това, измъкни се и ѝ посвири! — каза седналият, като подаде флейтата на Силас.

Силас скри ръце зад гърба си.

— Първо си искам парите! — настоя той.

— Затваряй си устата и върви да ѝ посвириш!

— Това не е моя мечка!

Стражарите започнаха да го ритат по краката, докато той млъкна, след което единият му изви ръката зад гърба, а другият напъха флейтата в джоба на работната дреха на воденичаря.

— Хайде, тръгваме!

И те тръгнаха. Силас се клатеше по коридора, изкривен под тежестта на болезнената хватка.

Другият откряна вратата.

Една черна космата муцуна се показа в отвора.

Двамата стражари изтръпнаха. След това се отдръпнаха, с едно движение отвориха вратата, избутаха Силас навън и хлопнаха вратата зад него с трясък.

---

[1] Имам мечка на гърба си (игра на думи) — много съм пиан. — Б.пр. ↑

ГЛАВА XII

ПОЗОРНИЯТ СТЬЛЪБ ДО ВРАТАТА НА ЦЪРКВАТА

За свое голямо учудване Силас не попадна в лапите на разярената мечка, а се сблъска с един висок мъж, който стоеше в тъмното пред самата врата. Мъжът го хвана и му попречи да продължи надолу с главата по каменната стълба до площадката и Силас, който беше съвсем объркан, забеляза, че той е много силен.

Вътре, от другата страна на вратата, беше съвсем тихо и Силас усещаше как стражарите слухтят напрегнато дали мечката ще го изяде. Мъжът го хвана за китката и го поведе надолу по стълбите. Без да каже нищо, зашеметен от разправията с него, Силас го последва.

— Свири на флейтата! — прошепна мъжът, когато стигнаха до площадката. — Прави така, сякаш отвеждаш мечката от тук.

Силас не попита нищо, той усети по гласа, че трябва да изпълнява и, свирейки, те се отдалечиха от това опасно място. Чак когато се намериха на безопасно разстояние от общината, той се осмели да попита къде е мечката.

— Тя стои вързана там горе — каза мъжът.

Те се запътиха към църквата, докато Силас се чудеше кой беше този мъж.

— Но нали беше до вратата? — попита той.

— Да — каза непознатият, — но само в началото. Бях я изтеглил горе по стълбите и ѝ помогнах да подраска и да потропа, докато стражарите излязат с фенера.

— Да — прошепна Силас с притаен дъх. Представяше си ясно как са изглеждали лицата на стражарите, когато са отворили вратата. — И какво?

— Затвориха много бързо. Но в същия момент ти започна да се забавляваш с флейтата и, разбира се, мечокът не можа да устои на това, не чу ли, че беше при дупката?

— Да — каза Силас, — но аз я видях горе до вратата. Беше си пъхнала муцуната в отвора.

Мъжът се изсмя.

— Аз я доведох тук и я завързах, когато започна да дълбае дупка към затворническата килия и след това разтърсих вратата вместо нея.

— Да, но...

— Муцуната, искаш да кажеш? — Мъжът се усмихна в тъмното.

— Да — каза Силас.

Непознатият му подаде нещо и Силас го опипва дълго и внимателно, след което избухна в радостен смях.

— Шт! — прошепна мъжът.

— Но това е дърво — тържествуваше Силас, — само парче дърво, облечено в кожата.

— Кожа от видра — каза той.

Мъжът се смееше тихо.

— Благодаря за миналия път — каза Силас сериозно и си спомни онзи ден, когато седеше горе в голямото кестеново дърво до къщата на Гудик Куция.

Мечката стоеше вързана на позорния стълб, а до нея стояха Гудик Куция и Йеф и чакаха. Върху тях падаше слабата светлина от един мъждукащ уличен фенер. Те въздъхнаха облекчено при появата на Силас.

— Тук ще седи завързана точиларката утре целия ден — каза Силас и посочи дебелото дърво, около което бе навит синджирът на мечката.

— Кой ти каза? — попита Гудик Куция.

— Самата тя. Тя седи долу в дупката и чака. Много пъти са я затваряли, след като са я хванали в лодката, натоварена с чувалите сребро на воденичаря.

— Да, но там нямаше гребла — извика Йеф, ужасен при мисълта за голямата река.

— Именно затова; в началото мислели, че тя против волята си отива към морето. После открили среброто и вече не вярвали на това. И сега се опитват да я накарат да си признае, че принадлежи към бандата на воденичаря, затова ще седи утре тук.

— Да, но тя не е в бандата! — прекъсна го Гудик Куция.

Ловецът на видри започна да отвързва мечката, но Силас го спря.

— Не можем ли да я оставим да стои тук? — попита той разпалено. — Не може ли да остане тук, докато дойдат с нея утре?

— Защо? — попита ловецът на видри.

— Те ме ограбиха.

— Те?

— Стражарите. Биха ме и ритаха, а ако мечката е тук, утре не могат да завържат Врания кон, във всеки случай не преди да са я преместили първо оттук.

— И какво ще постигнеш с това?

— Искам да си взема парите обратно — каза решително Силас.

— Ами ако я застрелят? — попита Гудик Куция.

— Не могат да направят това, когато наоколо е пълно с хора — смяташе Силас.

— Наистина ли?

— Разбира се.

Йеф не каза нищо, беше му жал за мечката.

Ловецът на видри прихна и отново завърза мечката.

— Сама ли ще седи тук цялата нощ? — заплака Йеф и зъбите му изтракаха от студ и съжаление.

— Аз ще остана тук — успокои го ловецът на видри.

И като знак, че другите спокойно могат да се върнат обратно при селянина, той сложи кожената си торба до стената на църквата, уви се плътно с наметалото и седна върху стоката си с изпружени крака, нахлупил кожената си шапка над ушите.

И те си тръгнаха.

Всъщност Силас не беше учуден от появата на ловеца на видри. Защо да не дойде тук, където идваха големите продавачи, за да си продаде кожата; те са тези, които търсят първокачествена стока и могат да платят наистина висока цена.

И докато Гудик Куция му разказа как Йеф дошъл задъхан с изплезен език, стиснал опашката на видрата в ръка и казал, че мъжът го чака при мечката, това му се сторило напълно естествено. Идеята да използват мечката, за да извадят Силас от затворническата дупка, беше също на ловеца на видри.

— А какво каза мечкарят за това? — попита Силас любопитно. — Защо самият той не дойде с нея?

— Защото, изглежда, ще мине много време, преди той да може да стане отново, ако изобщо стане. Казват, че тази свиня е пила нещо опасно, някаква долнокачествена ракия. Така че може да бъде само доволен, че се грижим за животното.

— Да — каза Силас и те повървяха известно време мълчаливо.

— Какво мислиш, че ще направи стражарят утре? — попита предпазливо Йеф след малко. Той не можеше да понесе мисълта, че могат да застрелят мечката.

— Ще стане за смях! — каза Силас злорадо.

— А ако въпреки това решат да стрелят? Мечката не е виновна за нищо.

— Няма да смеят, защото какво ще стане, ако улучат кмета?

— Той ще дойде ли?

— Да не би да няма навик да ходи на църква?

Йеф замълча.

Когато на следващата сутрин стигнаха до пазара, между църквата и общината беше почерняло от хора. Слухът за мечката се бе разнесъл светкавично из целия град и всички, които можеха да пълзят и да ходят, прииждаха, за да видят как ще я развържат. Всички знаеха, че предстоеше Врания кон да бъде завързан на позорния стълб, съобщението за това вече няколко дена висеше на вратата на църквата, както и това, че мечката беше преобърнала половината пазар предишния ден. Имаше толкова много хора, че беше почти невъзможно да се промъкне човек. Силас и Гудик Куция трябваше да държат Йеф помежду си, за да могат изобщо да го водят със себе си.

До позорния стълб лежеше мечката, свита на кълбо върху паветата, като голяма кожена топка, и не можеше да се разбере кое е предната и кое задната част; никъде не се виждаха нито опашка, нито уши. Тя спеше, още напълно равнодушна към интереса, който будеше.

Пред нея имаше много свободно място, защото, въпреки че всички искаха да видят какво става, никой не смееше да се приближи. Силас и Гудик Куция застанаха спокойно отпред на кръга заедно с ловеца на видри Арон и Йеф.

В същия миг вратата на общината се отвори и стражарите излязоха на стълбите с точиларката помежду си. И най-малкият звук замря, пазарът лежеше потънал в тишина. Толкова напрегната тишина, че човек не смееше да си поеме дъх. Тримата застанали на стълбата на

общината се стреснаха, като видяха колко много хора се бяха събрали, обикновено толкова много хора се събираха при изпълнение на смъртно наказание.

С изопнати и високомерни лица те си пробиха път, като държаха Врания кон помежду си точно така, както Силас и Гудик Куция бяха вървели с Йеф. Те стигнаха до свободното място пред мечката точно срещу момчетата.

Силас със задоволство забеляза как потръпнаха при вида на косматата купчина, това породи у тях смесено чувство на гняв, че са ги водили за носа, и безпомощност. Точиларката също се учуди, но когато ѝ стана ясно какво лежи там, тя заприлича на горящо кълбо, което пращи и хвърля искри.

Двамата стражари, които бяха останали със зяпнали уста, не се интересуваха много от нейната веселост и доста грубо я помолиха да си затваря устата, което накара нейните горящи черни очи да заблестят още повече от задоволство. И когато отсреща забеляза Силас, тя цялата грейна от сподавен вътрешен смях така, че широкополата шапка се разтресе върху стърчащата ѝ сплъстена коса.

— Кой дявол е домъкнал това грозно чудовище тука? — избухна първият стражар и от възбуда гласът му пресекна.

Дълбока тишина.

Стражарят изгледа тези, които стояха най-близо, и погледът му се спря обвинително върху Силас.

— Това си направил ти, негоднико!

— Аз не съм негодник! — протестира Силас.

— Негодник си, махай го веднага от там!

— Аз не съм я завързвал там — добави Силас.

— Не си ли ти? Нищо, помести я въпреки това!

— Не смея.

— Защо? Нали ти я върна на мястото ѝ вчера на пазара?

— Нямам желание да попадна в кучешката дупка още веднъж — каза Силас, — там бях вчера.

— Ако не си я завързал ти, кой тогава?

Пазачът гледаше злобно Силас, който само вдигна рамене, а точиларката местеше със задоволство черните си очи от единия към другия. Никой от стоящите наоколо не издаде звук.

— Отговаряй! — крясна стражарят и хвана пушката, при което остави Врания кон изцяло на другия стражар.

— Аз — каза спокойно ловецът на видри.

Над пазара премина вълна от възклицания и всички събрали се насочиха вниманието си към високия мъж.

— Твоя ли е мечката?

— Не — каза ловецът на видри, — не е моя.

— За какво тогава стои там?

— Ами все някъде трябва да стои. Не можем да я оставим да се разхожда свободно, нали?

Междувременно мечката се събуди, изправи се и се отърси. Сега, когато наистина се виждаше колко голяма беше тя, хората се отдръпнаха още по-назад. Само точиларката не изпита страх при вида ѝ, напротив, колкото по-дълго я гледаше, толкова по-нежен ставаше погледът ѝ.

Силас извади флейтата си и изсвири една малка бърза мелодия, която накара мечката да се изправи на задните си крака и да започне да танцува. След това тя се огледа огладняла, с надежда да открие нещо като сутрешна закуска.

Тълпата се засмя доволно и запляска с ръце, но стражарите, които носеха отговорност за завързването на Врания кон на позорния стълб преди да започне църковната служба, изпаднаха в гняв. С груб глас те наредиха на ловеца на видри да махне този звяр, и то моментално.

— Но аз вече казах, че не е моя — отвърна той.

— Чия е тогава?

— На мечкаря — прозвуча от много страни.

— Къде е той?

— На площада — каза някой.

— Доведете го тогава! Не може да държим дивите му животни в центъра на града.

— Тя не е дива — каза смирено ловецът на видри.

Стражарят очевидно беше на друго мнение и насочи пушката си към ловеца на видри.

— Доведи този мечкар! — повтори той.

На пазара настъпи безпокойство. Хората стояха и се настъпваха един друг, за да могат да виждат по-добре, най-задните се бутеха

напред, докато стоящите отпред напъваха назад от страх да не се приближат прекалено до позорния стълб.

— Той не може да дойде — извика някой.

— Препил е — каза друг.

— Сигурно ще трябва да се погребее за сметка на града — каза трети.

Стражарят гледаше с объркан и блуждаещ поглед, струваше му се, че всички са против него.

— Ти сам можеш да я преместиш — предложи Врания кон и му се озъби. — Нали трябва да пазиш града?

Пазачът се направи, че не е чул подигравката ѝ.

— Трябва само да отидеш и да я завържеш за дървото — продължи тя.

— Да, да, премести я сам! — се чуха гласове.

Стражарят се обърна и блъсна точиларката в корема с приклада. С бързо движение голямата жена се освободи от мъжа, който я държеше за ръката, и така силно блъсна другия, че той седна на земята под всеобщото ликуване.

— Може и да ти помогна в това, татенце! — каза тя подигравателно и силно го настъпи по крака, преди той да се е опомнил. После отиде при мечката, без някой да ѝ пречи.

— Правилно, сестро! — промълви ловецът на видри едва чуто, като я гледаше одобрително. — Добре го удари.

Силас го погледна изненадано, никога не беше чул някой да нарече този голям кокал „сестро“, а самият той никога не беше гледал на точиларката като на жена.

При мечока точиларката започна да ръмжи и нейният особен глас прозвуча странно, но когато започна да тананика през носа си, Силас изведнъж се сети на какво му напомня тя.

На някой, който свири на трион.

Мечката се обърна към нея с недвусмислен интерес и когато тя премина към мелодията, която Силас преди малко беше изсвирил, мечокът отново се изправи в целия си ръст и затанцува.

И за втори път накара околните да разберат, че е гладен. Той обърна подканящо муцуна към Врания кон и измляска.

И наистина жената затършува в скритите джобове на полата си, откъдето извади парче хляб и малко салам. Начупи ги и ги подаде на животното, докато хората се смееха, викаха браво и се подиграваха със стражарите, които имаха жалък вид.

Мечката подуши любопитно Врания кон и с интерес следеше движенията ѝ, когато тя започна да отвива синджира. Едва ли беше кой знае колко интересно да седиш така на едно голо и студено място цяла

нощ, помисли си Силас, и се отмести настрана заедно с другите зрители, така че проправи път до дървото.

Точиларката говореше и мърмореше, мляскаше и издаваше нежни звуци и мечката с желание я следваше, без да е необходимо да ѝ се държи синджирът.

Всички изразяваха шумно възхищението си.

Но Врания кон не спря при дървото, както беше казала, а и мечката също не изяви голямо желание да спре именно там. Човешката маса се разтвори пред тях и направи път и те трябваше само да продължат. Никой не застана на пътя им, никой не се опита да спре странната двойка.

Изведнъж Силас разбра какво всъщност се бе случило и усети как в него се разля блаженство, защото това беше много повече, отколкото можеше да си представи. Не само че бе попречено на стражарите да завържат дамата на позорния стълб, поради което бяха станали за посмешище пред своите съграждани, но Врания кон се бе измъкнала. Тя вървеше, просто си отиваше от стражарите и от позорния стълб без някой да може да попречи. Силас можеше да види дори по гърба ѝ колко е доволна.

Обърна се към ловеца на видри, но той беше изчезнал и когато Силас се огледа, цялата му вътрешна радост се превърна в студен ужас.

Стражарят беше вдигнал пушката си и целеше Врания кон и мечката, които все още вървяха една до друга.

Силас тъкмо щеше да извика, за да ги предупреди, когато ловецът на видри изникна отзад и обхвана врата и ръката на стражаря така, че пушката се насочи към небето. Изстрелът отекна между къщите и хората се струпаха да видят какво се е случило. Мястото, което бяха направили и което стоеше все още затворено след изчезналата в далечината двойка, сега се затвори отново и никой не видя къде отиваха те. Всички се бяха обърнали към ловеца на видри, който все още държеше здраво стражаря и го пусна чак когато на изстрела се отзова смяната на стражата.

Настъпи голяма бъркотия. Голяма част от гражданите застанаха на страната на ловеца на видри и Силас също си проправи път напред, за да се намеси и той. Но ловецът на видри го избута и го предупреди да се държи надалеко.

— Изведи другите от града колкото може по-бързо! — каза той.
— И колкото може по-далеко! Ако още веднъж те хванат, и аз не мога да ти помогна; мечката си отиде и те ще те изкарат виновен за това, че точиларката е избягала.

— Да, но какво ще стане с теб?

— Аз съм свикнал да се оправям, а те ще вземат и коня ти, ако не изчезнеш!

Силас срещна изпълнения с омраза поглед на стражаря и вече не се съмняваше, че ловецът на видри има право. Той бързо се наведе и изчезна между струпалите се хора, които викаха и крещяха един през друг. Приведен, той се върна обратно при Гудик Куция и Йеф и ги поведе със себе си. И докато целият пазар зад тях кипеше възбудено, те търсеха различни заобиколни улици, за да стигнат до селянина, където бяха конете им.

ГЛАВА XIII

ЧОВЕКЪТ С ПРЕХАПАНИТЕ ПРЪСТИ

Силас яздеше до Гудик Куция, който препускаше бързо на Рошавия.

— Ще отидем първо долу до реката — каза той.

— Защо? — попита учудено Гудик Куция. — Ти каза, че трябва да бързаме, нали ловецът на видри ти е казал така?

— Първо трябва да върнем Йеф.

Момчето отпред на кобилата трепна и Силас усети как се сви и стана още по-малък.

— Но той не живее тука! — възрази Гудик Куция.

— В една от малките улички край реката живее някой, който познава баща му — каза Силас.

Йеф почти си изкриви врата, за да го погледне.

— От къде знаеш?

— Говорихме за това долу в дупката.

Силас кимна с глава към общината, от която можеха да видят само купола. Вече излизаха извън града.

— За мен? — попита Йеф.

— Да.

— Защо не го каза преди?

— Нямах време, имаше толкова много други неща — каза Силас.

— Сетих се за това едва сега. Всички са мислели през цялото време, че си се удавил и че течението те е отвлякло.

— Че съм умрял? — прошепна Йеф. — Майка също?

— Да.

— И татко?

— Да.

— Да, но аз не съм! Не съм се удавил!

— Не, но те откъде могат да знаят това?

— Значи тук също не е мястото, където живея?

В гласа на Йеф се долови загриженост и съмнение, сякаш вече не знаеше дали може да се разчита и на Силас.

— Казаха, че трябва да е някъде горе, там, където реката се влива в морето, малко по-нагоре по брега — каза Силас.

— Сигурно е така — прекъсна го живо Гудик Куция. — Нали първата сутрин сте преплавали реката?

Йеф погледна реката и замълча.

Яздейки по брега, те стигнаха до малките бараки, където живееха най-бедните. Момчетата язدهа бавно, въпреки това жителите ги отбягваха и отговаряха неохотно, когато ги питаха за пътя. Мина доста време, преди да стигнат до къщата, която търсеше Силас.

Когато почукаха на вратата, се появи една червеночоса жена с дете на ръце. Тя също изгледа конете със съмнение, очевидно в тази тясна и малка част от града не бяха свикнали с подобен род превоз. Тя не беше особено очарована от вниманието, което предизвикаха, като спряха пред нейната врата. От едната и от другата страна хората отваряха врати и прозорци, за да могат да следят по-добре онова, което става, и Силас си помисли, че все пак тук живеят много повече хора, отколкото тези, които сега стояха на площада.

— Какво има? — попита червеночосата недружелюбно и със свободната си ръка избута зад полите си няколко малчугана.

Силас я поздрави от мъжа, с който бе седял в затворническата дупка.

— Не го познавам! — отвърна жената и лицето ѝ прие груб израз.

— Той каза, че е брат на мъжа ти — поясни Силас.

— Не знам такова нещо. Сам си е измислил това — каза остро и отблъскващо жената на вратата. Беше ясно, че тя не искаше да се забърква в нищо.

— Така ли? — каза Силас и се замисли.

Хората от бараките се бяха приближили съвсем тихо и прииждаха все повече любопитни.

— Познаваш ли някой, който има момче, което се е удавило? — подхвана Силас предпазливо разговора отново.

— Не — каза жената бързо.

— О, да! — измърмори една малка прегърбена жена. — Познаваш поне един, знам това.

— Не тук наоколо — озъби се червенокосата, ядосана от намесата, — и не отскоро.

Малката жена се усмихна многозначително на себе си.

— Къде е било това? — попита Силас.

— О, някъде нагоре по брега. — Жената вяло посочи към брега от другата страна на реката. — Това беше отдавна.

— Кога?

— Мисля, че беше миналата година. Това не е нещо, за което се пита, след като е минало толкова много време оттогава.

— Напротив! — каза Силас. — Защото той всъщност не се е удавил.

— Какво каза? — измърмори старата жена и сложи ръка зад ухото си. — Не се ли е удавил?

— Ето го тук — каза Силас и посочи Йеф, който все още седеше на кобилата.

Хората се струпяха любопитно и започнаха да задават въпроси, но червенокосата беше все така отблъскваща. И когато Силас накрая направо я запита дали не иска да вземе Йеф при себе си, докато баща му дойде да го вземе, тя прецени за миг предложението. След това категорично отказа.

— Защо? — попита Силас учудено.

— За какво ми е? Аз не го познавам, а и как мога да знам дали изобщо ще дойде някой да го вземе и дали това наистина е той? Освен това вече сме достатъчно много в къщата.

Много от тези, които ги заобикаляха, хвърляха преценяващи погледи към Йеф, който се беше свил пред Силас.

— Ще платиш ли за него? — попита някой.

— Ако имах с какво да платя, с удоволствие — въздъхна Силас и изпрати една приятелска мисъл на портфейла си, който стражарите бяха задържали.

— Може би той може да си отработи с нещо? — каза някой друг.

Йеф се сви съвсем, беше отвратително, когато го гледаха по този начин.

От брега на реката към бараките бавно се приближаваше един мъж.

— Еберхард идва, можете да го попитате него самия — извика някой.

Всички обърнаха глави към идващия, който в отговор измери събралите се с присвити очи. Дебнещият начин, по който се приближаваше, накара всички да млъкнат и настъпилата тишина натегна над присъстващите.

Малко преди да стигне до тях, той пъкна ръце в джобовете и си придаде равнодушен вид.

— Ама че митинг! — каза той. — Къде ще ходите?

— На юг — отвърна Силас.

— Какво ще правите там?

— Те настояват да вземем това дете в къщи — намеси се жена му и посочи обвинително към Йеф.

— Какво, по дяволите, ще правим с него? — попита изненадан мъжът.

— Точно това им казвам и аз! — обади се жената.

Силас обясни набързо как стоят нещата и как са стигнали до тук. Еберхард пристъпи до кобилата и погледна Йеф.

— Виждала ли си го друг път? — обърна се той към червенокосата.

Тя поклати кисело глава.

Отзад Рошавия протегна муцуната си към Еберхард и живо го подуши. Мъжът подскочи уплашен, което нямаше нищо общо с това, което ставаше, и наоколо избухна подигравателен смях.

— Нима те е страх от такава кранта? — извика някой.

Силас и Гудик Куция се спогледаха крадешком.

— Мислиш, че искаше да те целуне по врата ли? — изсмя се друг подигравателно.

Еберхард изгледа накриво коня и не отговори. Имаше нещо неестествено комично в начина, по който той го избягваше, и за да го прикрие, той започна да се разправя с червенокосата дали има сметка да задържат момчето, или не.

Жената държеше на своето. При никакво условие не искаше повече деца в къщата си, имаше достатъчно свои собствени. Мъжът, напротив, смяташе, че едно повече или по-малко не променя нищо, когато вече имат толкова много. Бащата, разбира се, ще плати за него, щом го получи. И при това скъпо!

— Или може би можеш да го закараш у тях — предложи Силас.

— Тогава вие сами можете да го заведете, аз не искам да се занимавам с това — обади се червенокосата.

— Глупости! — каза Еберхард. — Слез долу, момче, дай да видим колко си голям!

Той протегна ръце, за да помогне на Йеф, но вместо това хвана светкавично Силас за крака и се опита да го смъкне, докато призоваваше околните да се притекат на помощ.

— Пипнах ли те сега? — извика той на Силас. — Мислиш, че не те познах ли? Но този път няма да се измъкнеш!

Силас се наведе и се опита да се освободи от ръцете му. Пръстите на едната му ръка изглеждаха сякаш неотдавна са били пречупени.

Ледена вълна премина през Силас при вида на това. Сега той знаеше кой е Еберхард, както и това, че успееше ли мъжът да го смъкне на земята, с него е свършено. Дръпна назад коня, така че той се изправи на задните си крака и размаха копита. Йеф извика ужасен.

За миг между бараките настъпи паника. Жени и деца се мотаеха като някакъв нов вид кокошки, а червенокосата се хвана уплашено за устата, докато малкото мъже се приготвиха да се притекат на помощ на Еберхард. Еберхард се нахвърли върху коня с един дълъг рибарски нож. Ако не може да свали Силас по друг начин, може да убие коня под него.

Веднага щом Гудик Куция разбра какво става, първата му мисъл беше да събори с коня мъжа. Просто да накара Рошавия да го бутне. И той пусна юздите и го зарита подканващо отстрани.

Но Рошавия не беше настроен да убива, на него му миришеше на риба, а рибата беше неговото любимо ястие. Вместо да смачка Еберхард, той възхитено го подуши отзад по врата.

Еберхард нададе вик и се обърна, като изостави кобилата, която риташе с копита, и пренесе намерението си да убива върху другия по-малък кон.

Той замахна към него с ножа.

Гудик Куция дръпна коня настрана с цялата си тежест и наместо ножа да се забие дълбоко в гърдите на животното, Еберхард успя само да го рани от едната страна на врата.

Конят се поколеба една секунда, сякаш за да му стане ясно, че този човек е злонамерен и че му е причинил болка. Силас видя как

изразът на очите му се промени, когато кръвта закапа надолу по гривата му.

След това той изсумтя. Не с възторг, както когато подуши миризмата на риба, това беше едно изпълнено с омраза изхъркване. И с очи вперени в Еберхард, той пристъпи напред.

Еберхард погледна ужасен крантата, сякаш беше видял привидение, никога не беше чувал за кон, който да се държи така. Той отстъпи назад, вдигнал ножа пред себе си, за да се предпази.

Изведнъж се обърна и се опита да се вмъкне вътре през вратата.

Но конят беше по-бърз, той го захвапа за рамото така, че ножът издрънча далеко по неравния чакъл между бараките.

Еберхард извика.

В отговор червенокосата също извика от вратата. Настъпи суматоха, хората се разбягаха като кокошки по домовете си. Рошавия не се задоволи само да ухапе, той дъвчеше. И когато го пусна, Еберхард лежеше припаднал на земята.

— Странно, че не е поумнял — прошепна Силас.

— Този път почти ни беше хванал — отговори Гудик Куция и си спомни, че Еберхард бе един от четиримата, които се опитаха да ги задържат в двора на Глухата.

Без да кажат нищо повече, те обърнаха конете си и препуснаха на юг.

Изведнъж Гудик Куция забеляза, че Йеф плаче. Не високо, така, че да се чуе, но той видя как вятърът притиска сълзите в косите му над слепоочията.

— Какво има? — попита той.

— Нищо — захлипа Йеф и се опита да се държи смело, като се направи, че няма нищо.

— Мислиш, че сега няма да се върнеш в къщи, така ли?

Йеф кимна и прехапа устни, за да не заплаче на висок глас.

— Но ти ще се върнеш! — увери го Силас. — Първо трябва да излезем от този град, а след това ще преплуваме реката.

— Аз... аз не мога да плувам — изхълца Йеф.

— Нищо, черната ще плува с теб.

— А ако се удави?

В гласа на Йеф имаше ужас, сякаш чувстваше как смъртта, която така дълго е била свързана с името и личността му, приближава.

— Няма да се удавиш! — увери го Силас. — Трябва само да се държиш здраво за гривата.

— А вие?

— Ще видиш.

Когато по-късно намериха удобно място, не много широко и където течението не беше много силно, Силас и Гудик Куция вкараха конете в реката. Животните не обърнаха внимание на това, те се страхуваха само от водовъртеж, а момчетата трябваше да слязат и да ги водят с ръка, докато можеха да стигат дъното. Но веднага щом конете започнаха да плуват, те се устремиха напред, без да обръщат внимание на това, което ставаше зад тях. Йеф седеше на кобилата и здраво се притискаше о гривата ѝ, както му бяха казали, докато водата

бълбукаше в краката му, а другите двама плуваха или се оставяха да ги влачат животните. Докато се държаха на повърхността на водата, не бяха изложени на опасността да бъдат засегнати от копитата на конете.

Наистина, когато излязоха на сухо, кобилата така се отърси, че Йеф щеше да падне от нея, но сега той се смееше. Облекчението, че не се е удавил, беше толкова голямо, че нищо друго нямаше значение.

И те потеглиха отново.

Нито Силас, нито Гудик Куция имаха желание да палят огън, за да изсушат дрехите си. Не биваше да забравят, че от града можеха да се опитат да ги преследват, така че се задоволиха само да съблекат дрехите си и да ги изстискат хубаво, след което отново ги облякоха.

От друга страна, не беше сигурно, че самият Еберхард желае да се раздухва случилото се. На самия него не му беше съвсем чиста работата и щеше да му излезе скъпо, ако трябваше да обяснява отношението си към суровото сребро, изчезнало от мината. Очевидно той беше един от тези, които под прикритието на занаята си можеше да пренася опасната стока през морето.

Когато отново стигнаха до брега, Йеф започна малко по малко да се ориентира. Не че знаеше с точност къде се намираха и колко още им остава, но си спомняше, че е бил тук и преди.

Дълго време той седеше напрегнат пред Силас и се взираше напред, докато конете се движеха по тежкия пясък.

— Там! — извика той изведнъж, когато се изкачиха върху редица дюни и можеха да видят брега далеко напред.

Той посочи с треперещ пръст скупчените къщи пред тях.

— Там е! — ликуваше той.

Те се приближиха и Йеф посочи една къща.

— Слез долу и иди да видиш дали наистина е така! — каза Силас и спря коня на едно пясъчно възвишение.

Йеф се спусна върху изсъхналите водорасли и побягна. Спъна се веднъж и се претърколи в пясъка, изправи се отново на крака и продължи да бяга. Без да спира, тичешком се втурна през вратата в къщата така, че трясъкът се чу чак при двамата ездачи.

Така измина много време, без нищо да се случи.

— Къде мислиш, че изчезна? — попита Гудик Куция загрижено.

— Разказва — каза Силас.

— Ами ако е сгрешил?

— Той трябва първо да обясни защо въпреки всичко не е умрял.

— А ако не може да го познае?

— Да, но тя го е познала, виж!

Една жена излезе пред вратата заедно с Йеф, който сочеше и им махаше да дойдат при него.

Силас и Гудик Куция му махнаха също. След това обърнаха конете и продължиха на юг.

ГЛАВА XIV

РОДНОТО СЕЛО НА ГУДИК КУЦИЯ

Най-после на път за дома. Гудик Куция се радваше на това. Оставиха конете да препуснат с всичка сила, префучаваха през много села, без да спират, освен ако не беше толкова късно, че да трябва да търсят място за нощуване. Хората се обръщаха след тях с учудване и безпокойство, питайки се какво ли се е случило, война ли е започнала? Или беше избухнала епидемия от чума? Поради това, че бързаха толкова, момчетата приличаха на пратеници между високопоставени личности. А в селата хората страхливо си шушукаха, след като те отминеха.

По време на дългото пътуване Силас и Гудик Куция говореха малко. Мисълта, че бяха оставили ловеца на видри в клопка, ги измъчваше. Наистина той самият бе настоял да напуснат града колкото може по-бързо и те знаеха, че с него шега не бива, но все пак мисълта, че може би е попаднал в затворническата дупка, ги измъчваше. А може би дори и на позорния стълб! Сигурно дори той не можеше безнаказано да вдигне ръка срещу градския стражар.

Чак когато стигнаха до родния край на Гудик Куция и вече се виждаха къщите в селото, скупчени около главната улица зад зелените ливади, те намалиха скоростта и преминаха в по-умерен ход. Гудик Куция пръв намали скоростта. Една година беше изминала, откакто напусна майчината си къща, и оттогава може би се бяха случили много неща. По време на краткото им пребиваване заедно ловецът на видри не им беше казал нищо, тъй като през цялото време бяха заети с други неща и Гудик Куция си беше позволил да изтълкува липсата на новини като добър знак. Но сега не беше сигурен в това. И на всичко отгоре трябва да разкаже, че последния път, когато е видял ловеца на видри, той е бил хванат натясно от група стражари.

Силас погледна крадешком Гудик Куция, когато той намали скоростта, досещаше се какво вълнува приятеля му сега и замълча. Гудик Куция имаше майка и няколко по-малки сестрички, за които

носеше отговорност. И въпреки това ги беше напуснал без предупреждение. И макар че Силас не се чувстваше обвързан нито към семейство, нито към определено място, той разбираше добре нежеланието на приятеля си да навлезе с шум и трясък между къщите, без да знае как стоят нещата.

И като си спомни как стремглаво бяха напуснали селото миналата година с група разярени селяни по петите им, наистина беше по-добре да се приближат тихо, докато разберат какво е положението. Гудик Куция живее тук и на него няма да му се случи нищо. Той беше един от тях. Но какво щеше да стане с него самия, един чужд и непознат, който миналата година беше провалил продажбата на кобилата и с това бе попречил на тези бедни хора да платят данъка си. Него сигурно не бяха го забравили.

Силас реши, че трябва да прояви голяма предпазливост както що се отнася до него самия, така и до коня. Ако усетеше някаква злонамереност спрямо него, веднага щеше да се махне и да замине за друго място.

Оставиха конете да вървят бавно един до друг по улицата, покрита с жълтеникав чакъл, която минаваше между къщите. Прилича на траурно шествие, помисли си Силас. За втори път му се случваше да дойде в това село по обяд, когато то лежеше като мъртво. Никой не се виждаше по улицата, никъде не се чуваше дрънкане на паници, инструменти или човешки говор. Спяха дори животните. Дори кучетата.

Разликата между това пусто място и кипящия град беше поразителна. Там също почиваха на обяд, но въпреки това никога не бяха видели града спокоен.

Подковите бавно чаткаха по чакъла, но никой не излезе да види кои бяха гостите. Те спряха при голямо кестеново дърво пред къщата на Гудик Куция и завързаха конете. Силас остави своя най от края на улицата, завързан хлабаво за един клон, докато Гудик Куция заведе Рошавия навътре в прохода между къщата на Йохана и тази на съседа. Никой от тях нямаше намерение да влезе и да наруши обедната почивка.

Вместо това те седнаха тихо до стената на къщата откъм улицата и зачакаха селото да се събуди отново за живот. Силас си спомни колко различно беше всичко в деня, когато седеше горе на дървото и не

знаеше дали някога ще успее да си вземе обратно хубавия кон. Майката на Гудик Куция беше излязла от къщата си с медник за вода, а след нея бе излязъл Бартолин и, застанал отвън, я бе проследил с поглед.

Ами ако Бартолин в този миг се намираше в къщата?

Силас усети как го засърбя гърбът, който бе облегнал на стоплената от слънцето стена.

— Мислиш ли, че е още тук? Искам да кажа, при майка ти? — попита приглушено Силас, като чертаеше напрегнато с една клечка в жълтия уличен прах.

— Кой? — попита Гудик Куция също така ниско и извърна глава.

— Търговецът на коне? Той живееше тук миналата година.

Гудик Куция поклати глава.

— Не — каза той убедено.

— Откъде можеш да знаеш?

— Защото аз живея тук — каза един глас зад тях.

Беше ловецът на видри. Беше излязъл, без те изобщо да го чуят, и сега стоеше спокойно облегнат на рамката на вратата и наблюдаваше тяхното учудване с блеснали очи. Двете момчета го зяпнаха с отворени уста.

— От къде идваш? — попита Гудик Куция.

— От там — отговори ловецът на видри и посочи с палец зад рамото си.

— Да, но как си се върнал преди нас, не те ли затвориха?

— Кой да ме затвори? — попита ловецът на видри.

— Стражарите.

— О, те.

— Не те ли хвърлиха в тъмницата?

— Аз настоях да извикат кмета на града.

— В неделя?

— Разбира се, те не се съгласиха — призна ловецът на видри, — но тогава аз сам изпратих да го повикат.

— И той дойде ли?

Силас гледаше напрегнато мъжа до вратата.

— Трябва да ти предам много поздрави от него.

— На мен? Мене ли трябва да поздравяш? — почти извика Силас невярващ. — Как така? Та той не ме познава?

— Сега вече те познава. Аз му разказах, че ти съвсем сам си върнал обратно мечката до стълба на мечкаря и си я завързал, след като тя е съборила всички палатки.

— Мечката не беше виновна за това! — протестира Силас. — Това бяха хората!

— Да, защото мечката се беше отвързала. Но въпреки това ти си този, който я върна на мястото ѝ и се опита да я откупиш, за да не я застрелят — и попадна в тъмницата заради това. И ако не се лъжа, те ти взеха и парите, във всеки случай ти стоеше и така викаше да ти върнат обратно портфейла, че се чуваше из целия пазар.

— Да! — каза Силас. — Да!

— Аз разказах всичко това на кмета и се вдигна още по-голям шум, защото стражарите казаха, че това с парите е чиста измислица и че ти си виновен за всичко.

Силас се умърлуши. За миг той се бе надявал, че може би ловецът на видри е успял да вземе обратно припечелените по време на пазара пари, за да може да ги раздели с Гудик Куция, както беше обещал. Не беше загубил само собствените си пари. Той наведе отчаяно глава и не видя как ловецът на видри бръкна с ръка под елека си и извади груба кожена торбичка. Нещо трепна в момчето, когато мъжът я хвърли в уличния прах пред него.

— Да, но как... ти нали каза, че...

Силас вдигна внимателно торбичката с две ръце.

— Те не са си представяли, че ще бъдат принудени да изпразнят джобовете си на площада пред очите на всички — каза ловецът на видри.

Настъпи тишина за известно време, през което Силас ясно си представи как двамата стражари е трябвало да изпразнят джобовете си пред кмета.

— Да, но как пристигна толкова бързо? — попита тогава той.

— С кола — каза ловецът на видри.

Силас и Гудик Куция го изгледаха въпросително.

— Там имаше много хора, които щяха да пътуват в тази посока — продължи високият мъж, — трябваше само да избира най-доброто и най-бързото превозно средство и да се возя с него.

Ловецът на видри седна до стената при тях.

— Забравихме тази там — жената — засмя се той.

— Коя? — попита Силас, който не разбра веднага за кого става дума.

— Тази с мечката, добре ги изигра — познавахте ли я?

— Врания кон? О, да! — Силас започна да разказва много описателно как пристигнали в нейната къща и какво се случило след това. Как тя откраднала Йеф, за да има кой да тегли точилото ѝ, и какво бе станало във воденицата.

В къщата зад тях беше съвсем тихо. Но постепенно с напредването на разказа малките сестрички на Гудик Куция излязоха тихо в отвора на вратата и когато стигнаха дотам, че Гудик Куция за малко не е довел Йеф в къщи като още един малък брат, Йохана също се показа. Ловецът на видри се забавляваше превъзходно с разказа, особено много се интересуваеше за Врания кон, защото такава жена никога преди това не бе виждал, нито помирисвал.

Съвсем незабелязано се беше появил живот и в другите къщи по голямата улица, глави се показваха и изчезваха отново, в уличния прах бързо пристъпваха крака и слухът, че черната кобила се върнала, премина като земетресение. И в селото, което допреди малко изглеждаше като мъртво, започнаха да се появяват неговите жители. Кучетата излязоха изпод храстите и се протягаха сънливо, кокошките се изправиха от земята и изтърсваха прахта от себе си, от всички врати се показваха деца с тихи стъпки и големи, изпълнени с интерес очи, насочени към Силас.

Възрастните наобиколиха коня.

Силас се изправи и застана нащрек. Беше готов да скочи. Но ловецът на видри сложи ръката си върху неговата.

— Няма да се случи нищо — каза той.

Силас не го погледна. Миналата година по това време трябваше да се плати данъкът.

— Платен е за тази година — обясни му ловецът на видри.

Въпреки това Силас не можеше да седи спокойно, а застана до кобилата, докато по-малките сестрички на Гудик Куция наобиколиха завърналия се у дома брат. Но някой остана в тъмната къща. От мястото си при коня Силас можа да види само чифт крака и част от пола.

Тя стоеше и слушаше.

Изведнъж се плъзна през вратата, но не към Гудик Куция, като другите, а безшумно като сянка изчезна зад ъгъла на къщата към бараката, където стоеше и дремеше Рошавия. Тук тя дълго стоя до стената.

Силас застина. Как е станало, че тя още е тук? Мислите му се объркаха, та нали майка ѝ искаше да я продаде на гълтача на саби по негово собствено предложение? Мисълта за това бе пареща и сковаваща, значи той не беше с нищо по-добър от Врания кон? Но как се е озовала Мария в тази къща? Ако не е при гълтача на саби, защо тогава не беше при своите родители долу в къщата край реката? Ловецът на видри? Нима той я беше взел при себе си? Нали беше казал така тогава?

Ако Мария мислеше, че никой не е забелязал изчезването ѝ зад ъгъла на къщата, грешеше. Гудик Куция се изправи тихо и я последва и Силас можа да види как момичето се стресна, когато някой изведнъж застана до нея.

— Той е тук — каза Гудик Куция, сякаш знаеше какво търси Мария.

Силас се опита да се престори, че не е чул нищо, но това, което ставаше, премина като огнена дияра в съзнанието му; той си спомняше много добре какво беше изпитал, когато я срещна, и как изглеждаше тя под падналите си коси; не беше забравил как неговите собствени очи щяха да излязат из орбитите при мисълта, че тя няма очи.

А сега Гудик Куция стоеше и говореше с нея, сякаш това беше нещо съвсем естествено. И Мария не побягна, плачейки, като подгонено животно, тя му отговори. Силас здраво впи ръката си в гривата на коня, без да усети това.

Те разговаряха.

Мария се беше опитала да се промъкне до Рошавия и Гудик Куция бе разбрал веднага къде иска да отиде тя. Сега той я хвана за ръката и я заведе до мястото, където го бе завързал.

Силас забрави страха си за кобилата и се приближи до двамата, за да участва в това толкова странно нещо!

Мария увисна щастливо на врата на Рошавия, който я подуши с одобрение, беше я познал. Тя стоеше съвсем тихо, заровила лице в козината му, докато Гудик Куция го галеше и ѝ благодареше за услугата.

— Това е много проклета кранта — каза той, — но все пак си го бива. Той ни е спасявал не един път... От бой — добави след малко. — Може би дори и от смърт.

Мария чакаше с отворена уста.

— И все защото не се държи като другите коне — продължи Гудик Куция и ѝ разказа как бяха нападнати в двора на Глухата и как беше отърсил от себе си двамата мъже в рамката на вратата.

Без да усети, Силас се приближи още.

Никога не бе мислил, че с Мария можеше да се говори по този начин.

Гудик Куция разказа по-нататък за селянина с брадвата.

— Конят дойде в обора посред нощ, обикаляше и дърпаше кравите за опашките — каза той.

Мария чак се разхълца от смях.

— Сигурен съм, че е искал да ни каже, че точиларката е заминала с другия кон. — И Гудик Куция разказа как разгневеният селянин беше изникнал с огромната си брадва и ги беше заплашил, че ще им свали скалповете.

Тогава Мария престана да се смее. С ръка на устата тя беше затаила дъх от напрежение.

Но когато Гудик Куция стигна до мястото, когато Рошавия беше надделял и бе танцувал след бляскавата брадва на селянина, в нея забълбука веселието.

— На края той избяга — каза Гудик Куция. — След него останаха само дървените му обувки и конят трябваше да се задоволи с една от тях.

— Той му взе дървената обувка?

Мария се съмняваше.

— Разбира се! — каза Гудик Куция. — Нали селянинът си беше взел брадвата.

— Захапа ли я?

— Изяде я!

— О, това е невъзможно. Никога не е ял дървени обувки в къщи.

Нещо се изопна в Силас. Ще се скарат ли?

— Дай си ръката тогава — настоя Гудик Куция.

Мария колебливо му протегна ръката си.

Гудик Куция извади нещо от джоба си и го постави върху дланта й.

— Какво е това? — попита той тогава.

Мария го заопипва.

— Конци — каля тя.

— Какви конци?

— Не знам.

Гудик Куция сложи още нещо в ръката й.

— Какво е това?

— Желязна скоба — каза тя бързо.

— Какво мислиш, че беше другото?

— Конец от дървена обувка.

— Това е всичко, което остана — увери я Гудик Куция.

Мария затвори ръката си и му повярва. А Силас тихо се върна обратно и седна до стената със странното предчувствие, че всичко е много по-различно от това, което си бе представял. А Гудик Куция го е знаел през цялото време.

Издание:

Автор: Сесил Бьодкер

Заглавие: Силас и Гудик Куция

Преводач: Анюта Качева

Година на превод: 1984

Език, от който е преведено: Датски

Издание: Първо

Издател: Държавно издателство „Отечество“

Град на издателя: София

Година на издаване: 1984

Тип: Роман

Националност: Датска

Печатница: ДП „Димитър Благоев“

Излязла от печат: март 1984

Редактор: Стоян Кайнаров

Редактор на издателството: Лилия Рачева

Художествен редактор: Йова Чолакова

Технически редактор: Методи Андреев

Художник: Олга Паскалева

Коректор: Таня Симеонова

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/1894>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.